

საქართველოს კანონი
ბიოლოგიური მრავალფეროვნების
შესახებ

პრეამბულა

საქართველოს ბიოლოგიური მრავალფეროვნება (ბიომრავალფეროვნება) წარმოადგენს მსოფლიოს ბიომრავალფეროვნების უმნიშვნელოვანეს ნაწილს. საქართველოს ბიოლოგიურ მრავალფეროვნებას აქვს ფასდაუდებელი ღირებულება, მისი ეკოლოგიური, სოციალური, ეკონომიკური და ესთეტიკური მნიშვნელობის გათვალისწინებით. ბიომრავალფეროვნების დაცვა და შენარჩუნება ქვეყნის საერთო საზრუნავი და მისი განვითარების პროცესის განუყოფელი ნაწილია. სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა უნდა განხორციელდეს ახლანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით. საქართველოს ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და შენარჩუნების მიზნით სახელმწიფო უზრუნველყოფს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების სისტემის შექმნასა და მართვას, ასევე, ბუნებრივი რესურსებით მდგრად სარგებლობას.

გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობით მიღებული სარგებელი სამართლიანად უნდა განაწილდეს ადგილობრივ მოსახლეობასა და ტრადიციული ცოდნის მატარებელ პირებზე. ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობის საერთაშორისო ვაჭრობამ საფრთხე არ უნდა შეუქმნას ამ სახეობებს და მათ საარსებო გარემოს.

თავი I . ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1. კანონის რეგულირების სფერო

1. ეს კანონი ადგენს სახეობების, ჰაბიტატების, ეკოსისტემების და ლანდშაფტების დაცვის, საერთაშორისო ხელშეკრულებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის, ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით სარგებლობისა და საერთაშორისო ვაჭრობის, გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობის და მათი გამოყენებით მიღებული სარგებლის

სამართლიანი განაწილების სამართლებრივ საფუძვლებს.

2. ეს კანონი არეგულირებს სამართლებრივ ურთიერთობებს სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოებსა და ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს შორის ბუნებრივ ან ხელოვნურად შექმნილ გარემოში მუდმივად ან დროებით არსებულ ველური მცენარეების, სოკოების და გარეულ ცხოველების დაცვის, აღწარმოებისა და სარგებლობის სფეროში.

3. ტყის მართვასთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს აწესრიგებს საქართველოს ტყის კოდექსი, ხოლო დაცული ტერიტორიების მართვასთან დაკავშირებულ საკითხებს, ასევე, აწესრიგებს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონი. თევზჭერასთან და სანადირო სავარგულთან, სანადირო სახეობათა აღწარმოებასა და ნადირობასთან დაკავშირებული ურთიერთობები რეგულირდება შესაბამისი სფეროს მომწესრიგებელი კანონმდებლობით.

მუხლი 2. კანონის მიზანი

1. ამ კანონის მიზანია უზრუნველყოს სახეობების, ეკოსისტემებისა და ჰაბიტატების დაცვა და აღდგენა, მათი მრავალფეროვნების შენარჩუნების უზრუნველსაყოფად პირობების შექმნა, საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნა და მართვა, ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით მდგრადი სარგებლობა დღევანდელი და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით, აგრეთვე, გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობის და მათი გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების უზრუნველყოფა.

2. ამ კანონის მიზანია ხელი შეუწყოს საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებას და გარემოსდაცვითი განათლების სისტემის გაძლიერებას სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვის სფეროში სახელმწიფოს მიერ აღიარებული საერთაშორისო სამართლებრივი აქტების ეროვნულ კანონმდებლობაში იმპლემენტაციის გზით.

3. ამ კანონის მიზნებისათვის საქართველოში შესაძლებელია შეიქმნას საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების კატეგორიები – ზურმუხტის ქსელი, ბიოსფერული რეზერვატი, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბანი, საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორია.

მუხლი 3. საქართველოს კანონმდებლობა ბიომრავალფეროვნების დაცვის სფეროში

1. საქართველოს კანონმდებლობა ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით სარგებლობის სფეროში ეფუძნება საქართველოს კონსტიტუციას, საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებსა და შეთანხმებებს, „გარემოს დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონს, ამ კანონს, სხვა კანონებსა და კანონქვემდებარე ნორმატიულ აქტებს.

2. ურთიერთობას სასოფლო-სამეურნეო კულტურების ჯიშებისა და შინაური ცხოველების დაცვის, აღწარმოებისა და მათი სარგებლობის სფეროში აწესრიგებს საქართველოს შესაბამისი კანონმდებლობა.

3. ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით სარგებლობის დროს ტყის, მიწის, წყლის და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის და მათ გამოყენებასთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ურთიერთობებს აწესრიგებს ეს კანონი და საქართველოს შესაბამისი კანონმდებლობა.

4. მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლობითი ორგანო უფლებამოსილია განსაკუთრებული დაცვის რეჟიმი დაადგინოს ადგილობრივი მნიშვნელობის, უნიკალური ბუნებრივი ტერიტორიების, იშვიათი ბუნებრივი და ბუნებრივ-კულტურული წარმონაქმნების, ველური მცენარისდამისი საარსებო გარემოს დასაცავად, რომელიც არ ექცევა ამ კანონის და სხვა საკანონმდებლო აქტებით დადგენილი სპეციალური დაცვის რეჟიმის ქვეშ, თუ ეს აუცილებელია ბიომრავალფეროვნების დაცვის ხელშეწყობის ან ნიადაგდაცვითი ფუნქციიდან გამომდინარე და ეს მნიშვნელოვანია სახეობის და მის საარსებო გარემოს იშვიათი, უნიკალური და მაღალი ესთეტიკური მახასიათებლების გათვალისწინებით. ტერიტორიის მიმართ განსაკუთრებული დაცვის რეჟიმის განსაზღვრის წესს ადგენს „მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ადგილობრივი მნიშვნელობის ბუნებრივი ტერიტორიების, იშვიათი ბუნებრივი და ბუნებრივ-კულტურული წარმონაქმნების, მცენარეებისა და მათი საარსებო გარემოს დაცვის წესების დადგენის, გამწვანებული ტერიტორიების მოვლა-პატრონობის და მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის ტექნიკური რეგლამენტი“, რომელიც მტკიცდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

მუხლი 4. ტერმინთა განმარტებანი

კანონში გამოყენებულ ტერმინებს ამ კანონის მიზნებისთვის აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **ბიომრავალფეროვნება** – ცოცხალ ორგანიზმთა მრავალსახეობა, მათი

საბინადრო ხმელეთის, ზღვის, წყლის სხვა ეკოსისტემები და ეკოლოგიური კომპლექსები, რომლებიც მოიცავს მრავალფეროვნებას სახეობის ფარგლებში (გენეტიკურ მრავალფეროვნებას), სახეობათა შორის და ეკოსისტემებში;

ბ) **ბიოტექნოლოგია** - ყველა ტექნოლოგიური პროცესი, რომელიც დაკავშირებულია ცოცხალი ორგანიზმების და სხვა ბიოლოგიური სისტემების ან მათი ნაწილებისა და დერივატების გამოყენებასთან, იმისთვის, რომ პროდუქტი ან პროცესი კონკრეტული გამოყენების მიზნებისათვის შექმნას ან შეცვალოს;

გ) **გარეული ცხოველი** – ცხოველი, რომელიც ადამიანისგან დამოუკიდებლად არსებობს გარემოში, ასევე, მისი ტყვეობაში გამრავლებული და/ან ტყვეობაში მყოფი ინდივიდები, გარდა შინაური ცხოველებისა და მათი გავლურებული ფორმებისა;

დ) **გენეტიკური რესურსი** - გენეტიკური მასალა, რომელსაც ფაქტობრივი ან პოტენციური ღირებულება აქვს. გენეტიკური მასალა არის მცენარეული, ცხოველური, მიკრობული ან სხვა წარმოშობის ნებისმიერი მასალა, რომელიც შეიცავს მემკვიდრეობითობის ფუნქციურ ერთეულებს;

ე) **გენეტიკური რესურსის გამოყენება** - გენეტიკური რესურსების გენეტიკური და/ან მისი ბიოქიმიური შემადგენლობის კვლევა და შემდგომი განვითარება, მათ შორის ბიოტექნოლოგიის გამოყენებით;

ვ) **საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიები** – სპეციალური კონსერვაციული მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიები (ზურმუხტის ტერიტორიები), ბიოსფერული რეზერვატი, მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნები და საერთაშორისო მნიშვნელობის ქარბტენიანი ტერიტორიები;

ზ) **ველური მცენარე** - მცენარე, რომელიც ადამიანის ზრუნვის გარეშე იზრდება გარემოში და არ არის მიღებული სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის შედეგად ან არ მიეკუთვნება სახეობათა ხელოვნური შეჯვარებით მიღებულ კულტურულ მცენარეთა ჯიშებს. ველური მცენარე მოიცავს კულტურულ მცენარეთა ველურ მონათესავე სახეობებს, რომლებიც ენათესავენ ამა თუ იმ კულტურულ მცენარეს და/ან აქვთ უნარი გაცვალონ გენები მათთან;

ზ.ა) **სოკო** - სოკოს სახეობა, რომელიც ადამიანის ზრუნვის გარეშე იზრდება ბუნებრივ ან ხელოვნურად შექმნილ გარემოში და არ არის მიღებული სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის შედეგად ან არ მიეკუთვნება სახეობათა ხელოვნური შეჯვარებით მიღებულ სოკოებს;

თ) **მინისტრი** - საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი;

ი) **სამინისტრო** - საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო;

კ) **მდგრადი სარგებლობა** - ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებით ისეთი სახით და მოცულობით სარგებლობა, რომელიც გრძელვადიან პერსპექტივაში არ იწვევს ბიომრავალფეროვნების შემცირებას და ხელს უწყობს მის შენარჩუნებას ახლანდელი და მომავალი თაობების მოთხოვნილებების და საჭიროებების დაკმაყოფილებისათვის;

ლ) **სახეობა** - მსგავსი ნიშან-თვისებების მქონე ცოცხალი ორგანიზმების (ველური მცენარეები, გარეული ცხოველები, სოკოები) ერთობლიობა, რომლებსაც შეუძლია დამოუკიდებლად გამრავლება ველურ გარემოში და ნაყოფიერი შთამომავლობის მოცემა;

მ) **საქმიანობა** - გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის I და II დანართებით გათვალისწინებული საქმიანობა, აგრეთვე, სხვა ნებისმიერი საქმიანობა, რომელმაც შესაძლოა მოახდინოს მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა სახეობების პოპულაციებსა და დაცულ ჰაბიტატებზე, ეკოსისტემურ სერვისებსა და ფუნქციებზე და თვითმყოფად ბუნებრივ-კულტურულ ლანდშაფტებზე;

ნ) **ეკოსისტემური სერვისები** - ადამიანთა კეთილდღეობის საქმეში ეკოსისტემების მიერ შეტანილი პირდაპირი და არაპირდაპირი წვლილი ადამიანის კეთილდღეობაში;

ო) **პოპულაცია** - ერთი სახეობის ინდივიდთა ჯგუფი, რომელიც ბინადრობს გარკვეულ ტერიტორიაზე;

პ) **შინაური ცხოველი** - ცხოველთა სახეობები, რომელთაც წინა თაობების ველური თავისუფალი საარსებო გარემოსგან იზოლაციის შედეგად, შეცვლილი აქვთ გარკვეული თვისებები, რაც შესაძლებელს ხდის მათ ადამიანებთან თანაარსებობას და ადამიანის სამსახურში ყოფნას;

ჟ) **ჰაბიტატი** - გარკვეული გეოგრაფიული, აბიოტური და ბიოტური მახასიათებლების მქონე ხმელეთის ან წყლის გარემო, რომელშიც არსებობს სახეობა მისი ბიოლოგიური ციკლის რომელიმე სტადიაზე;

რ) **in-situ კონსერვაცია** - სახეობის დაცვა და აღწარმოება ამ სახეობის ჰაბიტატში;

ს) **ex-situ კონსერვაცია** - სახეობის დაცვა და აღწარმოება ამ სახეობის ჰაბიტატების გარეთ ხელოვნურ პირობებში;

ტ) **ინტროდუქცია** - საქართველოსთვის უცხო სახეობის ინდივიდების ბუნებაში გაშვება/გავრცელება;

უ) **რეინტროდუქცია** - სახეობების ბუნებაში აღდგენის ღონისძიება ჯანსაღი, გენეტიკურად მრავალფეროვანი, მდგრადი პოპულაციის ჩამოყალიბების და/ან არსებული პოპულაციის კონსერვაციული სტატუსის გაუმჯობესების მიზნით, რაც

გულისხმობს მათ შეეყვანას ბუნებრივ არეალში, სადაც ამ სახეობის არცერთი ინდივიდი აღარ არის შენარჩუნებული ან შემორჩენილია ამ სახეობის ძალზე მცირერიცხოვანი პოპულაცია;

ფ) **ჰიბრიდიზაცია** - გარეულ ცხოველთა სხვადასხვა სახეობების, ქვესახეობებისა და ფორმების, ასევე გარეულ და შინაურ ცხოველთა ერთმანეთთან შეჯვარება, რომლის შედეგადაც მიიღება ჰიბრიდი;

ქ) **ტყვეობაში გამრავლებული ცხოველი** - ამ ცხოველის გასამრავლებლად სპეციალურად მართულ გარემოში სანაშენე თაობისაგან მიღებული ცხოველი;

ღ) **გენეტიკური რესურსის ხელმისაწვდომობა** - გენეტიკური რესურსის გამოყენების მიზნით მისი გარემოდან ამოღების ან სხვაგვარად მოპოვების უფლება;

ყ) **წითელი ნუსხა** - საქართველოს ტერიტორიაზე გავრცელებული, დროებით ან მუდმივად მობინადრე ყველა სახეობის ჩამონათვალი, რომელშიც მითითებულია მათი მდგომარეობის აღმნიშვნელი კატეგორიები ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) წითელი ნუსხის კატეგორიების შესაბამისად;

შ) **მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და ჰაბიტატების ნუსხა** - სახეობებისა და ჰაბიტატების ჩამონათვალი, რომელიც განსაზღვრულია საქართველოს წითელი ნუსხისა და საერთაშორისო და ევროპული კანონმდებლობის გათვალისწინებით, ხოლო მასში შეტანილი სახეობები და ჰაბიტატები საჭიროებს დაცვას, შესაბამისი რეჟიმით;

ც) **დერივატი** - ველური მცენარის ან გარეული ცხოველის დამუშავებული ნაწილი;

ძ) **ნაწილი** - ცხოველის ან მცენარის ნებისმიერი, ადვილად იდენტიფიცირებადი ნაწილი (ტყავი, ნიჟარა, ფესვი და სხვ.) ბუნებრივ მდგომარეობაში ან მარტივად დამუშავებული (გამოშრობილი, გაპრიალებული და სხვ.);

ჭ) **ინვაზიური სახეობა** - სახეობა, რომლის ინტროდუქცია ან გავრცელება საფრთხეს უქმნის ან ახდენს უარყოფით ზეგავლენას ბიომრავალფეროვნებაზე და ეკოსისტემურ სერვისებზე;

ხ) **უცხო სახეობა** - ცხოველთა, მცენარეთა, სოკოების ან მიკროორგანიზმების სახეობის ან ქვესახეობის ნებისმიერი ცოცხალი ინდივიდი (მათ შორის ამ სახეობების, მათი ჰიბრიდების, ან მათგან გამოყვანილი ჯიშების ნაწილი, თესლი, გამეტა, კვერცხი, რომელიც შეიძლება გამრავლდეს), რომელიც ინტროდუცირებულია მისი ბუნებრივი არეალის მიღმა;

ჯ) **კონსერვაცია** - ღონისძიებების ერთობლიობა, რომლებიც საჭიროა ბუნებრივი ჰაბიტატებისა და ველური ფლორისა და ფაუნის სახეობების პოპულაციების სახარბიელო კონსერვაციული სტატუსით შენარჩუნებისა და

აღდგენისათვის.

ჯ.ა) ჰაბიტატების კონსერვაციული სტატუსი სახარბიელოდ იქნება მიჩნეული თუ:

ჯ.ა.ა) მისი ბუნებრივი არეალი სტაბილურია ან ფართოვდება;

ჯ.ა.ბ) არსებობს და, სავარაუდოდ, პროგნოზირებად მომავალშიც იარსებებს მისი გრძელვადიანი შენარჩუნებისათვის საჭირო სპეციფიკური სტრუქტურა და ფუნქციები;

ჯ.ა.გ) მისთვის დამახასიათებელი ტიპური სახეობების კონსერვაციული სტატუსი სახარბიელოა.

ჯ.ბ) სახეობების კონსერვაციული სტატუსი სახარბიელოდ იქნება მიჩნეული თუ:

ჯ.ბ.ა) სახეობის პოპულაციის დინამიკა გვიჩვენებს, რომ გრძელვადიან პერიოდში აღნიშნული სახეობა თავისი ბუნებრივი ჰაბიტატის სიცოცხლისუნარიან კომპონენტად რჩება;

ჯ.ბ.ბ) სახეობის ბუნებრივი არეალი არ მცირდება და სავარაუდოდ, არც შემცირდება პროგნოზირებად მომავალში და

ჯ.ბ.გ) ამჟამად არსებობს და სავარაუდოდ მომავალშიც იარსებებს საკმარისად დიდი ჰაბიტატი, რომელსაც გრძელვადიან პერიოდში მისი პოპულაციების შენარჩუნება შეუძლია.

3) **CITES** - „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ“ კონვენცია;

3¹) **ლანდშაფტი** - ტერიტორია, რომელიც ამგვარად აღქმულია ხალხის მიერ და რომლის ხასიათიც განპირობებულია ბუნებრივი და/ან ადამიანური ფაქტორების ქმედების და ურთიერთქმედების შედეგად.

მუხლი 5. სახეობათა სტატუსი

1. საქართველოს ტერიტორიაზე მუდმივად/დროებით მობინადრე გარეული ცხოველები მათი განვითარების ნებისმიერ სტადიაზე (კვერცხი, ჭუპრი, ემბრიონი და სხვ.), აგრეთვე, საქართველოში წარმოშობილი გენეტიკური რესურსი სახელმწიფო საკუთრებაა. აკრძალულია ყოველგვარი ქმედება, რომელიც ეწინააღმდეგება სახეობების დაცვისა და გენეტიკური რესურსების გამოყენების სამართლებრივ რეგულირებას.

2. კერძო საკუთრებაში და მუნიციპალიტეტის საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ველურ მცენარეზე და სოკოზე საკუთრების უფლება შეიძლება შეიზღუდოს ამ კანონით დადგენილ ფარგლებში.

3. ველური მცენარეების, სოკოების და გარეულ ცხოველების გარემოდან ამოღება, აგრეთვე გენეტიკური რესურსების გამოყენება ხდება საქართველოს

კანონმდებლობით დადგენილი ნორმების დაცვით.

4. ველური ცხოველი, რომელიც საქართველოს კანონმდებლობის დაცვით ამოღებულია ბუნებრივი საბინადრო გარემოდან, ან გამრავლებულია ტყვეობაში, ან შეძენილია, შეიძლება იყოს კერძო საკუთრების ობიექტი, თუ ობიექტის მფლობელს აქვს სათანადო პირობები მისი ზრდა-განვითარებისათვის და უსაფრთხოდ შენახვისა და მოვლისათვის.

5. დაშვებულია ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ იმ გარეული ცხოველების ყოლა, რომლებიც საქართველოში ბუნებრივად არ არიან გავრცელებული, თუ კი დასტურდება გარეული ცხოველების შენახვის სათანადო პირობები და ეს საფრთხეს არ უქმნის მესამე პირებს. თუ კი გარეული ცხოველი მიეკუთვნება CITES-დანართებში შეტანილ სახეობას, ის აგრეთვე უნდა აკმაყოფილებდეს ამ კანონის მე-7 თავით დადგენილ მოთხოვნებს.

მუხლი 6. ბიომრავალფეროვნების დაცვის ძირითადი პრინციპები

ბიომრავალფეროვნების დაცვა ხდება საჯარო და კერძო ინტერესთა პროპორციულობის გათვალისწინებით და შემდეგი ძირითადი პრინციპების დაცვით:

ა) უზრუნველყოფილი უნდა იქნას სახეობების საბინადრო გარემოს, ბიოლოგიური ფუნქციის, არსებული ბუნებრივი სტრუქტურების და პროცესების შენარჩუნება, განვითარება და აღწარმოება;

ბ) დაცული უნდა იქნას სახეობებით მდგრადი სარგებლობის პრინციპი;

გ) სახეობები, მათი საარსებო გარემო, როგორც ბუნების განუყოფელი ნაწილი დაცული უნდა იქნას ბუნებრივი და ისტორიული განვითარების შედეგად ჩამოყალიბებული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების გზით;

დ) ყოველგვარი საქმიანობა, რომელმაც შესაძლოა ზეგავლენა მოახდინოს გარეულ ცხოველთა სახეობების მდგომარეობაზე, გარეულ ცხოველთა საბინადრო გარემოზე, გამრავლების არეალებზე, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელ გზებზე და დასარწყულბელ ადგილებზე უნდა ხორციელდებოდეს იმ მოთხოვნათა შესაბამისად, რომლებიც უზრუნველყოფს მათ დაცვას;

ე) დაგეგმვისა და საქმიანობის პროცესში აუცილებელია ბუნებრივი ლანდშაფტების შენარჩუნების გათვალისწინება. დაგეგმვა ისე უნდა განხორციელდეს, რომ მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი ბუნებრივი ჰაბიტატების ერთმანეთისგან იზოლირება ან გაქრობა;

ზ) სახეობების ინდივიდებით სარგებლობა ფასიანია, გარდა კანონით დადგენილი შემთხვევებისა;

თ) სახეობებისა და ჰაბიტატებისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების

ვალდებულება ეკისრება ზიანის გამომწვევს. სუბიექტის დადგენის შეუძლებლობის შემთხვევაში, ზიანის გამოსწორების ღონისძიებებს, რამდენადაც ეს შესაძლებელია, ახორციელებს სახელმწიფო. ზიანის ანაზღაურების ვალდებულება წარმოიშობა მხოლოდ მას შემდეგ, რაც ამოიწურება ზიანის აცილებისა და შემცირების ყველა შესაძლებლობა.

მუხლი 7. ბიომრავალფეროვნების დაცვის დაგეგმვა

1. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი სარგებლობის უზრუნველყოფის მიზნით სამინისტრო შეიმუშავებს ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნულ სტრატეგიას და სამოქმედო გეგმას.

2. სამინისტრო ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნულ სტრატეგიას და სამოქმედო გეგმის პროექტს შეიმუშავებს დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით, საჯარო განხილვების საფუძველზე და წარუდგენს საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად.

3. ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის პროექტს ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

4. ბიომრავალფეროვნების დაცვის ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა შემუშავდება და განახლდება „ბიომრავალფეროვნების შესახებ კონვენციის“ გლობალური სტრატეგიული მიზნების გათვალისწინებით.

5. სავალდებულოა ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და მდგრადი გამოყენების ინტეგრირება სახელმწიფო და მუნიციპალურ გეგმებსა და პროგრამებში.

მუხლი 8. მუნიციპალიტეტის დელეგირებული უფლებამოსილება გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღების სფეროში

1. მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციულ საზღვრებში მოსახლეობასა და მათ ქონებაზე გარეული ცხოველების თავდასხმისას ან/და ასეთი საფრთხის აღმოფხვრის მიზნით გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებას უზრუნველყოფს შესაბამისი მუნიციპალიტეტი სახელმწიფოს მიერ დელეგირებული უფლებამოსილების საფუძველზე.

2. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული დელეგირებული უფლებამოსილება ხორციელდება „გარეულ ცხოველთა რაოდენობის რეგულირების წესის შესახებ“ მთავრობის დადგენილებით განსაზღვრული წესით.

3. მუნიციპალიტეტისათვის, ამ მუხლის პირველ პუნქტში განსაზღვრული დელეგირებული უფლებამოსილების განსახორციელებლად აუცილებელი ფინანსური რესურსების ოდენობა განისაზღვრება საქართველოს წლიური სახელმწიფო ბიუჯეტის

შესახებ საქართველოს კანონით.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრული დელეგირებული უფლებამოსილების განხორციელებაზე დარგობრივ ზედამხედველობას, საქართველოს ორგანული კანონის „ადგილობრივი თვითმმართველობის კოდექსის“ შესაბამისად, ახორციელებს სამინისტრო.

თავი II

სახეობების და ჰაბიტატების დაცვა

მუხლი 9. საქართველოს წითელი ნუსხის და მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის არსი

1. საქართველოს წითელი ნუსხა აღწერს საქართველოს ტერიტორიაზე გავრცელებული, დროებით ან მუდმივად მობინადრე სახეობების კონსერვაციულ სტატუსს.

2. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხა აღწერს იმ სახეობებისა და ჰაბიტატების ჩამონათვალს, რომელიც საჭიროებს დაცვის შესაბამის სპეციალური ღონისძიებების განხორციელებას.

3. საქართველოს ტერიტორიაზე გავრცელებული სახეობებისთვის მკაცრად დაცული და დაცული სახეობის, ხოლო ჰაბიტატებისთვის - დაცული ჰაბიტატის სტატუსის მინიჭება ხდება „საქართველოს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხაში“ შეტანით. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ნუსხის შემუშავება ხდება საქართველოს წითელი ნუსხის საფუძველზე.

მუხლი 10. საქართველოს წითელი ნუსხის სტრუქტურა და მისი შემუშავების წესი

1. საქართველოს წითელ ნუსხას შეიმუშავებს საქართველოს წითელი ნუსხის კომისია, რომელიც იქმნება მინისტრის ბრძანებით.

2. საქართველოს წითელი ნუსხა შედგება სახეობათა ძირითადი სისტემატიკური კატეგორიების შესაბამისად დაჯგუფებული ნაწილებისაგან.

3. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი თითოეული სახეობის ან საჭიროების შემთხვევაში სხვა ტაქსონომიური ერთეულის იდენტიფიკაცია უნდა მოიცავდეს სახეობის ან სხვა ტაქსონომიური ერთეულის:

ა) მეცნიერულ სახელწოდებას ქართულ და ლათინურ ენებზე (სახელწოდების განმსაზღვრელის ჩათვლით);

ბ) მდგომარეობის აღმნიშვნელ კატეგორიებს;

გ) საჭიროების შემთხვევაში სხვა დამატებით ინფორმაციას.

5. წითელი ნუსხის სახეობების მდგომარეობის აღმნიშვნელი კატეგორიები და მათი განსაზღვრის კრიტერიუმები უნდა შეესაბამებოდეს ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) მიერ დამტკიცებული წითელი ნუსხის კატეგორიებსა და მათი განსაზღვრის კრიტერიუმებს.

6. საქართველოს წითელი ნუსხის კომისიის მუშაობის წესი განისაზღვრება დებულებით „საქართველოს წითელი ნუსხის კომისიის შესახებ“, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

7. სამინისტრო წითელ ნუსხას განათავსებს შესაბამის ელექტრონულ რესურსებზე.

მუხლი 11. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის სტრუქტურა და მისი დამტკიცების წესი

1. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხას შეიმუშავებს კომისია, რომელიც იქმნება მინისტრის ბრძანებით. კომისია ნუსხის შემუშავებისას ითვალისწინებს საქართველოს წითელ ნუსხას, საერთაშორისო და ევროკავშირის სამართლებრივი აქტებით დადგენილ ნუსხებს.

2. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და ჰაბიტატების ნუსხას სამინისტრო წარუდგენს საქართველოს მთავრობას, რომელიც ამტკიცებს დადგენილებას „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის შესახებ“.

3. საქართველოს მთავრობის დადგენილება მოიცავს მკაცრად დაცული სახეობების, დაცული სახეობების, დაცული ჰაბიტატების ნუსხებს (ცალკეული დანართების სახით), სადაც შეტანილი უნდა იქნეს სახეობები, რომლებიც საქართველოს წითელი ნუსხის მიხედვით არის კრიტიკულად გადაშენების პირას მყოფი, გადაშენების პირას მყოფი ან მოწყვლადი, აგრეთვე, გათვალისწინებული უნდა იყოს ქვემოთ მითითებულ საერთაშორისო ხელშეკრულებებით მკაცრად დაცული და დაცული სახეობები და დაცული ჰაბიტატები, რომლებიც გავრცელებულია საქართველოში, ამ სახეობების საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული პოპულაციებისა და ჰაბიტატების მდგომარეობის შესაბამისად:

ა) ბერნის 1979 წლის 19 სექტემბრის „ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენციით“ (შემდგომში - ბერნის კონვენცია) მკაცრად დაცული და დაცული სახეობები და ჰაბიტატები ბერნის კონვენციის რატიფიცირების დროს საქართველოს დათქმების გათვალისწინებით;

ბ) ევროკავშირის დირექტივებით მკაცრად დაცული და დაცული სახეობები და ჰაბიტატები;

გ) „ველური ცხოველების მიგრირებადი სახეობების დაცვის შესახებ“ კონვენციით და ამ კონვენციის ფარგლებში მიღებული ხელშეკრულებებით მკაცრად დაცული და დაცული სახეობები;

დ) ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების წითელი ნუსხა.

4. დაცული ჰაბიტატების ნუსხაში შესაძლებელია ასევე შეტანილი იქნეს ჰაბიტატები, რომელთა დაცვა მნიშვნელოვანია ეროვნულ დონეზე და რომლებიც არ არის შეტანილი ბერნის კონვენციის საფრთხის წინაშე მყოფი ბუნებრივი ჰაბიტატების ჩამონათვალში ან კონსერვაციისათვის სპეციალური ადგილების ჩამონათვალში (ევროკავშირის საბჭოს დირექტივა 92/43/EEC).

5. განსაკუთრებულ შემთხვევებში, როდესაც არსებობს საკმარისი საფუძველი ვარაუდისთვის, რომ დაცვის შესაბამისი რეჟიმის გარეშე სახეობის პოპულაციას მიადგება გადაშენების საფრთხე და აუცილებელი ხდება დაუყოვნებლივი დაცვის ღონისძიებების განხორციელება, კომისია უფლებამოსილია, იმსჯელოს სახეობების მკაცრად დაცულ და დაცულ სახეობათა ნუსხაში შეტანისა და შესაბამისი რეჟიმის დადგენის საკითხზე.

6. სახეობებზე, რომლებიც არ არის შეტანილი მკაცრად დაცულ და დაცულ სახეობათა ნუსხაში, არ ვრცელდება დაცვის სპეციალური რეჟიმი. მონიტორინგის შედეგების საფუძველზე, სამინისტროს გადაწყვეტილებით, შესაძლებელია დროებით შეიზღუდოს ასეთი სახეობების ინდივიდებით სარგებლობა და დაწესდეს დამატებითი მოთხოვნები, „გარეულ ცხოველთა, ველურ მცენარეებისა და სოკოების გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების შესაბამისად.

7. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის კომისიის მუშაობის წესი განისაზღვრება დებულებით „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის კომისიის შესახებ“, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

მუხლი 12. ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით საერთო სარგებლობა

1. საერთო სარგებლობა გულისხმობს ველური მცენარეების, სოკოების და გარეული ცხოველების გამოყენებას გარემოდან ამოღების გარეშე ან გარემოდან ამოღებით მოქალაქეთა პირადი მოხმარების მიზნით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი შეზღუდვების გათვალისწინებით.

2. საერთო სარგებლობა არ ვრცელდება:

ა) „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობებისა და დაცული ჰაბიტატების ნუსხას“ მიკუთვნებულ სახეობებზე;

ბ) მერქნიან მცენარეებზე;

გ) CITES და ბერნის კონვენციით დაცულ სახეობებზე;

დ) ნადირობისა და თევზჭერის სახეობების ინდივიდებზე (გარდა სანაპირო, რეკრეაციული და სამოყვარულო და სპორტული მიზნით თევზჭერისა).

3. თუ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ველური მცენარეებით, სოკოებით და გარეულ ცხოველებით საერთო სარგებლობა უფასოა და არ საჭიროებს ნებართვას/ლიცენზიას.

4. დასაშვებია იმ ველური მცენარეების, სოკოების და გარეული ცხოველების გარემოდან ამოღება ხელოვნურ პირობებში მოშენების ან/და კომერციული სარგებლობის მიზნით, რომლებიც არ არის შეტანილი „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობებისა და დაცული ჰაბიტატების ნუსხაში“. ველური მცენარეების, სოკოების და გარეული ცხოველების გარემოდან ამოღება ხდება სამინისტროსათვის წინასწარი შეტყობინებისა და საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოსაკრებლის გადახდის საფუძველზე.

მუხლი 13. გარეულ ფრინველთა სახეობების დაცვა

1. გარეულ ფრინველთა ყველა სახეობასთან მიმართებით, ამ მუხლის მე-2 პუნქტით და მე-17 მუხლით განსაზღვრული გამონაკლისების გათვალისწინებით, აკრძალულია:

ა) გარეულ ფრინველთა განზრახ მოკვლა ან დატყვევება;

ბ) გარეულ ფრინველთა ბუდეებისა და კვერცხის განზრახ განადგურება/დაზიანება, კვერცხის შეგროვება და შენახვა, ბუდეების განადგურება მაშინაც კი, როდესაც ის ცარიელია ან მიტოვებულია;

გ) გარეულ ფრინველთა განზრახ შეწუხება, განსაკუთრებით მათი გამრავლების პერიოდში;

დ) საერთო სარგებლობა სოციალური მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად.

2. გარეულ ფრინველთა სანადირო სახეობები და მონადირე დამჭერი ფრინველები (ბაზი), რომლებზეც ნადირობა ან რომელთა დატყვევება ნებადართულია, განისაზღვრება შესაბამისი კანონმდებლობით.

3. დაუშვებელია ფრინველთა მკაცრად დაცულ სახეობას მიენიჭოს სანადირო სახეობის ან მონადირე დამჭერი ფრინველის (ბაზი) სტატუსი.

მუხლი 14. გარეულ ცხოველთა სახეობების დაცვა

1. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების გარეული ცხოველების მიმართებით, გარდა ცხოველებისა, რომელთა დაცვა წესრიგდება ამ კანონის მე-18 მუხლით, აკრძალულია შემდეგი ქმედებები:

- ა) განზრახ მოკვლა ან დატყვევება;
- ბ) განზრახ შეწუხება, განსაკუთრებით გამრავლების, ზამთრის ძილის ან მიგრაციის პერიოდში;
- გ) კვერცხის/ქვირითის განზრახ განადგურება/დაზიანება, კვერცხის/ქვირითის შეგროვება და შენახვა;
- დ) საბინადრო გარემოს, გამრავლების/დასვენების ადგილების, ბუნაგების, სოროების, გადარჩენის სტაციების, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი გზების, დასარწყულბელი ადგილების განადგურება, მათ შორის მიგრირებადი სახეობების შემთხვევაში მთლიანი სამიგრაციო გზის გასწვრივ.

2. ცხოველთა სანადირო სახეობები, რომლებზეც ნადირობა ან რომელთა დატყვევება ნებადართულია, განისაზღვრება შესაბამისი კანონმდებლობით. დაუშვებელია გარეულ ცხოველთა მკაცრად დაცულ სახეობას მიენიჭოს სანადირო სახეობის სტატუსი.

3. კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით დაშვებულია სამოყვარულო და სპორტული თევზჭერა, გარდა მკაცრად დაცული სახეობებისა. დაუშვებელია მკაცრად დაცული სახეობების თევზის ჭერა, ასევე, დაცულ სახეობების თევზის სარეწაო მიზნით მოპოვება.

4. აკრძალულია მცირე ვეშაპისნაირთა გარემოდან ამოღება, გარდა სამინისტროს შესაბამისი თანხმობის საფუძველზე სამეცნიერო მიზნით მოპოვებისა, რომელიც გაიცემა სათანადო დასაბუთების საფუძველზე და ხორციელდება სამინისტროს კონტროლით.

5. გარეული ცხოველებით სარგებლობა, რომელიც ხორციელდება ამ კანონის მე-8 თავის შესაბამისად გაცემული „საქართველოში წარმოშობილი გენეტიკური რესურსების გამოყენების ნებართვის“ საფუძველზე, არ საჭიროებს დამატებით ნებართვას/ლიცენზიას.

6. ამ მუხლის მე-5 პუნქტში აღნიშნული ნებართვა არ ათავისუფლებს მის მფლობელს გარეული ცხოველებით სარგებლობის კანონმდებლობით დადგენილი წესების დაცვის ვალდებულებისაგან.

მუხლი 15. ველური მცენარეებისა და სოკოების სახეობების დაცვა

1. აკრძალულია მკაცრად დაცული სახეობების ველური მცენარეების და

სოკოების და მათი ნაწილების გარემოდან ამოღება და დაზიანება, მათ შორის სარგებლობა მერქნის მოპოვების მიზნით, გარდა ამ კანონის მე-19 მუხლით გათვალისწინებული გამონაკლისი შემთხვევებისა.

2. დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების და მათი ნაწილების გარემოდან ამოღება დასაშვებია ამ კანონის მე-19 მუხლისა და საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად გათვალისწინებულ შემთხვევებში და სამართლებრივი საფუძვლებით.

3. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეებისა და სოკოების გარემოდან ამოღება საქართველოს ტყეში ხორციელდება საქართველოს ტყის კოდექსით დადგენილი ტყითსარგებლობის უფლების ფარგლებში და ამ კანონის მოთხოვნების გათვალისწინებით.

4. საქართველოს ტყის ტერიტორიაზე არამერქნული რესურსებით, მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით და ხის მეორეხარისხოვანი მასალებით სარგებლობის წესებს ადგენს საქართველოს ტყის კოდექსი.

5. საქართველოს ტყის გარეთ არამერქნული რესურსების მოპოვების საკითხი წესრიგდება „ველური მცენარეების, სოკოების და გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილებით.

6. საქართველოს ტყის გარეთ არამერქნული რესურსების მოპოვების მოწესრიგება ხდება შესაბამისი მუნიციპალიტეტების მიერ მუნიციპალურ საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე - საკუთარი უფლებამოსილების ფარგლებში, ხოლო სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე - დელეგირებული უფლებამოსილების ფარგლებში.

7. საქართველოს ტყის გარეთ მერქნული რესურსების ტრანსპორტირება ხდება მუნიციპალიტეტის მიერ გაცემული ხე-ტყის წარმოშობის დოკუმენტის საფუძველზე. ხე-ტყის დოკუმენტის წარმოშობის დოკუმენტის გაცემის წესი დგინდება „საქართველოს ტერიტორიაზე ხე-ტყის მოძრაობის წესებისა და მრგვალი ხე-ტყის (მორის) პირველადი გადამუშავების ობიექტის (სახერხი საამქროს) ტექნიკური რეგლამენტით“, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

8. CITES-ის დანართებში შეტანილი სახეობების ინდივიდების ხელოვნურად მოშენება კერძო მესაკუთრის მიწის ნაკვეთზე და მათი შემდგომ მოპოვება ექსპორტის მიზნით წესრიგდება ამ კანონის მე-7 თავით.

9. ველური მცენარეებით სარგებლობა, რომელიც ხორციელდება ამ კანონის მე-8 თავის შესაბამისად გაცემული „საქართველოში წარმოშობილი გენეტიკური რესურსების გამოყენების ნებართვის“ საფუძველზე, არ საჭიროებს დამატებით

ნებართვას/ლიცენზიას.

10. ამ მუხლის მე-8 პუნქტში აღნიშნული ნებართვა არ ათავისუფლებს მის მფლობელს ველურ მცენარეებით სარგებლობის კანონმდებლობით დადგენილი წესების დაცვის ვალდებულებისაგან.

მუხლი 16. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ინდივიდების ფლობა, ტრანსპორტირება და ყიდვა-გაყიდვა

1. დაუშვებელია მკაცრად დაცული და დაცული სახეობის ინდივიდების (ცოცხალის, არაცოცხალის) ან მათი ნაწილების ფლობა, ტრანსპორტირება ან ყიდვა-გაყიდვა ამ კანონის საფუძველზე ან ამ კანონის ამოქმედებამდე მოპოვებული შესაბამისი უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტის გარეშე.

2. ამ კანონის ამოქმედებამდე მოპოვებული მკაცრად დაცული და დაცული სახეობის ინდივიდები (ცოცხალი ან არაცოცხალი) ან მათი ნაწილები ექვემდებარება რეგისტრაციას. რეგისტრაციის წესი და ვადები დგინდება მინისტრის ბრძანებით.

მუხლი 17. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ფრინველების გარემოდან ამოღების საგამონაკლისო საფუძვლები

1. ამ კანონის მე-13 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება მკაცრად დაცული სახეობების ფრინველთა გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) ცალკეული სახეობების ან სახეობათა ჯგუფების კონსერვაციის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

ბ) სახეობის გადარჩენის და პოპულაციის აღდგენის მიზნით, მათ შორის ზოოლოგიურ კოლექციებში, გარდა პირადი ზოოლოგიური კოლექციებისა;

გ) მისი შემდგომი სარგებლობისათვის ტყვეობაში გამრავლების მიზნით, კონსერვაციის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

დ) მოსავალზე, შინაურ პირუტყვზე, ტყეზე, თევზჭერაზე/თევზის მეურნეობაზე, წყლის რესურსებზე, ინფრასტრუქტურაზე და სხვა სახის საკუთრებაზე მნიშვნელოვანი ზიანის თავიდან აცილების მიზნით;

ე) ადამიანის ჯანმრთელობისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის მიზნით;

ვ) საჰაერო ტრანსპორტის უსაფრთხოების მიზნებისთვის;

ზ) სამეცნიერო-კვლევითი მიზნებისთვის;

თ) ცალკეული დაზიანებული ინდივიდის გადარჩენის მიზნით;

ი) სანიტარული (დაავადებების გავრცელების თავიდან აცილების) მიზნით.

2. ამ კანონის მე-13 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება დაცულ

სახეობების გარეულ ფრინველთა გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) ამ მუხლის პირველი ნაწილის „ა“-„ი“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

ბ) საგანმანათლებლო მიზნებისთვის;

გ) ნადირობა და ბაზიერობის მიზნებისთვის ფრინველთა დატყვევება კანონით გათვალისწინებულ სახეობებზე.

3. ამ კანონის მე-13 მუხლის პირველი პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტით დადგენილ შემთხვევაში საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება შესაძლებელია, როდესაც ინტერესთა შეპირისპირების საფუძველზე, საჯარო ინტერესების დაცვის განსაკუთრებული უპირატესი მიზანი ამას ამართლებს და საქმიანობის განმახორციელებელი ითვალისწინებს ზიანის შემარბილებელ ღონისძიებებს.

4. ამ მუხლის საფუძველზე მიღებული გადაწყვეტილება მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ფრინველების გარემოდან ამოღების თაობაზე უნდა მოიცავდეს:

ა) სახეობის ქართულ და სამეცნიერო (ლათინურ) დასახელებას, რომლის მოპოვებაც დაიშვა გამონაკლისის სახით;

ბ) ფრინველის დაჭერის და მოკვლის ნებადართულ საშუალებებს და/ან მეთოდებს;

გ) ინფორმაციას, იმის შესახებ, თუ სად და რა ვადებში იქნა გამონაკლისი დაშვებული;

დ) ინფორმაციას გასატარებელი კონტროლის ღონისძიებების შესახებ.

5. ამ მუხლის მე-4 პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილება მიიღება სამინისტროს მიერ დაინტერესებული პირის განცხადების საფუძველზე მარტივი ადმინისტრაციული წარმოებით.

6. ამ მუხლით გათვალისწინებულ საგამონაკლისო შემთხვევებში მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ფრინველების გარემოდან ამოღების წესები დგინდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით „ველური მცენარების, სოკოების და გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“.

მუხლი 18. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების გარეული ცხოველების გარემოდან ამოღების საგამონაკლისო საფუძველები

1. ამ კანონის მე-14 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება მკაცრად დაცული სახეობების გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) ცალკეული სახეობების ან სახეობათა ჯგუფების კონსერვაციის სამოქმედო

გეგმით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

ბ) სახეობის გადარჩენის და პოპულაციის აღდგენის მიზნით, მათ შორის ზოოლოგიური კოლექციებში *ex-situ* კონსერვაციის მიზნით, გარდა პირადი ზოოლოგიური კოლექციებისა;

გ) ტყვეობაში გამრავლება მისი კონსერვაციის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

დ) მოსავალზე, შინაურ პირუტყვზე, ტყეზე, თევზჭერა/თევზის მეურნეობაზე, წყლის რესურსებზე, ინფრასტრუქტურაზე და სხვა სახის საკუთრებაზე მნიშვნელოვანი ზიანის თავიდან აცილების მიზნით;

ე) ადამიანის ჯანმრთელობისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის მიზნით;

ვ) სამეცნიერო-კვლევითი მიზნებისთვის;

ზ) ცალკეული დაზიანებული ინდივიდის გადარჩენის მიზნით;

თ) სანიტარული (დაავადებების გავრცელების თავიდან აცილების) მიზნით.

2. ამ კანონის მე-14 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება დაცული სახეობების გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“-„ი“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

ბ) საგანმანათლებლო მიზნებისთვის;

გ) ნადირობა/თევზჭერა კანონით გათვალისწინებულ სახეობებზე.

3. ამ კანონის მე-14 მუხლის პირველი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტით დადგენილ შემთხვევაში საზოგადოებრივი მნიშვნელობის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება შესაძლებელია, როდესაც ინტერესთა შეპირისპირების საფუძველზე, საჯარო ინტერესების დაცვის განსაკუთრებული უპირატესი მიზანი ამას ამართლებს და საქმიანობის განმახორციელებელი ითვალისწინებს ზიანის შემარბილებელ ღონისძიებებს.

5. გადაწყვეტილება მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების გარეული ცხოველების გარემოდან ამოღების თაობაზე უნდა ითვალისწინებდეს:

ა) სახეობის ქართულ და სამეცნიერო (ლათინურ) დასახელებას და ინდივიდების ოდენობას, რომლის მოპოვებაც დაიშვა გამონაკლისის სახით, ასევე, გამონაკლისის დაშვებისა და ალტერნატივის არარსებობის დასაბუთებას, შესაბამის მეცნიერულ საფუძველს;

ბ) ცხოველის დაჭერის და მოკვლის ნებადართულ საშუალებებს და/ან მეთოდებს და ლიმიტებს;

გ) გამონაკლისის დაშვების ადგილმდებარეობას (არეალს), ვადებს და ლიმიტებს;

დ) ორგანოს, რომელიც ვალდებულია განახორციელოს გადაწყვეტილებით დადგენილი პირობების შესრულების კონტროლი;

ე) პირს, რომლის მიერაც განხორციელდება ამ მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში სახეობის ინდივიდის გარემოდან ამოღება.

6. ამ მუხლის მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილება მიიღება სამინისტროს მიერ დაინტერესებული პირის განცხადების საფუძველზე მარტივი ადმინისტრაციული წარმოებით.

7. ამ მუხლით გათვალისწინებულ საგამონაკლისო შემთხვევებში მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების გარეული ცხოველების გარემოდან ამოღების წესები დგინდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით „ველური მცენარების, სოკოების და გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“.

მუხლი 19. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეებისა და სოკოების ან მათი ნაწილების გარემოდან ამოღების საგამონაკლისო საფუძვლები

1. ამ კანონის მე-15 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება მკაცრად დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების ან/და მათი ნაწილების გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) რომლებიც ექცევა საკარმიდამო მიწის ნაკვეთის ფარგლებში;

ბ) რომლებიც ექცევა სანერგე ან/და პლანტაციური მეურნეობის ფარგლებში;

გ) ცალკეული სახეობების ან სახეობათა ჯგუფების კონსერვაციის სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ შემთხვევებში;

დ) გასამრავლებად/აღსადგენად და ბუნებრივ პირობებში გასაშენებლად (მხოლოდ მცენარეთა თესლების, კალმების და სხვა გასამრავლებელი მასალის);

ე) ბოტანიკურ ბაღებში *ex-situ* კონსერვაციის მიზნით;

ვ) სამეურნეო მიზნით ხელოვნურ პირობებში გასაშენებლად (მხოლოდ მცენარეთა თესლების, კალმების და სხვა გასამრავლებელი მასალის);

ზ) სამეცნიერო ან/და კვლევითი მიზნებისათვის;

თ) შენობა-ნაგებობების, აგრეთვე, ინფრასტრუქტურის ექსპლუატაციისას უსაფრთხოების მოთხოვნების შესრულების და სხვა სახის საკუთრებაზე მნიშვნელოვანი ზიანის თავიდან აცილების მიზნით;

ი) ადამიანის ჯანმრთელობისა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების დაცვის მიზნით;

კ) სანიტარული მიზნებისთვის.

2. ამ კანონის მე-15 მუხლით დადგენილი შეზღუდვა არ ვრცელდება დაცული

სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების გარემოდან ამოღების შემდეგ შემთხვევებზე:

ა) ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა“-„კ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებულ შემთხვევებზე;

ბ) არამერქნული რესურსების, მერქნიანი მცენარეების პროდუქტების, ხის მეორეხარისხოვანი მასალების კომერციული მიზნით სარგებლობაზე;

გ) საგანმანათლებლო მიზნით სარგებლობაზე;

დ) სატყეო-სამეურნეო მიზნით სარგებლობაზე, საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილება მიიღება სამინისტროს მიერ დაინტერესებული პირის განცხადების საფუძველზე მარტივი ადმინისტრაციული წარმოებით.

4. დასაშვებია მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ბუნებრივად მოთხრილ-მოტეხილი, ფაუტი, ზეხმელი მერქნიანი მცენარეების გარემოდან ამოღება, მათ შორის დაცულ ტერიტორიებზეც (მხოლოდ ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონაში, აღკვეთილის გარკვეულ უბნებზე, დაცულ ლანდშაფტში და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე), რის თაობაზეც გადაწყვეტილებას თავიანთი კომპეტენციის ფარგლებში იღებენ შესაბამისი ტერიტორიის მართვის ორგანოები, ხოლო ხელოვნურად გაშენებულ გამწვანებულ ტერიტორიებზე (პარკები, სკვერები, გაზონები) და სასაფლაოებზე, კერძო საკუთრებაში და მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლის საერთო საკუთრების მიწის ნაკვეთზე მკაცრად დაცული და დაცული მცენარეების გარემოდან ამოღების შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს შესაბამისი მუნიციპალიტეტის ორგანო.

5. თუ საქმიანობა გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის შესაბამისად ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების გარემოდან ამოღების საკითხი გათვალისწინებული უნდა იქნეს საქმიანობის განხორციელებაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ინდივიდების გარემოდან ამოღების აუცილებლობის დასაბუთებას და სახეობების ინდივიდების აღრიცხვის ანგარიშს (ჩამონათვალი, ოდენობები, დასკვნა მდგომარეობის შესახებ).

6. საქმიანობის განმახორციელებელს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების ბუნებრივად ამოღების უფლება ენიჭება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემასთან ერთად. საკომპენსაციო და/ან შემარბილებელი ღონისძიებები დგინდება გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების

პირობებით.

7. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით სკრინინგის პროცედურას დაქვემდებარებული საქმიანობების შემთხვევაში, მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების გარემოდან ამოღების დასაშვებობის საკითხი შესწავლილი უნდა იქნეს სკრინინგის გადაწყვეტილების მიღების პროცესში. თუ სკრინინგის პროცედურის შედეგად დადგინდება, რომ დაგეგმილი საქმიანობა გზშ-ს არ ექვემდებარება, მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების გარემოდან ამოღების პირობები და საკომპენსაციო და/ან შემარბილებელი ღონისძიებები უნდა დადგინდეს მინისტრის ბრძანებით.

8. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა არ წარმოადგენს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის პირველი ან მეორე დანართით გათვალისწინებულ საქმიანობას, მაგრამ მისი განხორციელება საჭიროებს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობის ველური მცენარეების და სოკოების ან მისი ნაწილის ბუნებრივი გარემოდან ამოღებას, ლიცენზიის ან/და ნებართვის გამცემი ორგანო ერთი ფანჯრის პრინციპით ჩატარებული ადმინისტრაციული წარმოების ფარგლებში, ტერიტორიის მართვის ორგანოსთან შეთანხმებით განსაზღვრავს ველური მცენარეების და სოკოების გარემოდან ამოღების დასაშვებობას და შესაბამის საკომპენსაციო ღონისძიებებს

9. სახელმწიფო და მუნიციპალური საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის პრივატიზაციის გადაწყვეტილებაში უნდა აისახოს კერძო მესაკუთრის უფლებები მიწის ნაკვეთზე არსებულ ველურ მცენარეთა მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების მიმართ.

10. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე, გარდა საკარმიდამო მიწის ნაკვეთისა, საქმიანობის განხორციელებისას, რომელიც არ ექვემდებარება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით დადგენილი პროცედურების გავლას, ველურ მცენარეთა მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეებით და სოკოებით სარგებლობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს შესაბამისი მუნიციპალიტეტი. საკარმიდამო მიწის ნაკვეთზე ველურ მცენარეთა მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეებით და სოკოებით სარგებლობა არ საჭიროებს მუნიციპალიტეტთან შეთანხმებას.

11. სახელმწიფო და მუნიციპალურ საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე საქმიანობის განხორციელებისას, რომელიც არ ექვემდებარება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით დადგენილი პროცედურების გავლას, ველურ მცენარეთა მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეების და სოკოების სარგებლობის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს სამინისტრო შესაბამისი მუნიციპალიტეტის თანხმობით.

12. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ველური მცენარეებისა და სოკოების ან მათი ნაწილების გარემოდან ამოღების უფლების მინიჭების, საკომპენსაციო საფასურის განსაზღვრისა და გადახდის, ასევე, გარემოდან ამოღების შემდგომ განკარგვის წესები განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით „ველური მცენარეების, სოკოების და გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“.

მუხლი 20. გარეულ ცხოველთა დაცვა მცენარეთა დაცვის საშუალებებისა და სხვა პრეპარატების გამოყენებისას

1. მცენარეთა დაცვის საშუალებების, ზრდის სტიმულატორების, მინერალური სასუქებისა და სოფლისა და სატყეო მეურნეობაში გამოსაყენებელი სხვა პრეპარატების გამოყენებისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს გარეულ ცხოველთა და მათი საბინადრო გარემოს დაცვის მოთხოვნები. მცენარეთა დაცვის საშუალებების გამოყენება, ცხოველებზე მათი მავნე გავლენის შემცირების მიზნით, შეხამებული უნდა იყოს აგროტექნიკურ, სასელექციო, გენეტიკურ, ბიოტექნიკურ, ბიოტექნოლოგიურ და სხვა ღონისძიებათა განხორციელებასთან.

2. გარეულ ცხოველთა დაღუპვისა და მათი საბინადრო გარემოს გაუარესების თავიდან აცილების მიზნით, ფიზიკური და იურიდიული პირები ვალდებული არიან დაიცვან მცენარეთა დაცვის საშუალებების ტრანსპორტირების, შენახვისა და გამოყენების კანონმდებლობით დადგენილი წესები.

3. ველურ მცენარეთა დაცვისათვის ახალი პრეპარატების შექმნისას კანონმდებლობით დადგენილი წესით უნდა შემუშავდეს გარემოში მათი ზღვრულად დასაშვები კონცენტრაციისა და გარემოში ქიმიურ საშუალებათა გამოყენების ნორმები, რომლებიც უზრუნველყოფენ გარეულ ცხოველთა და მათი საბინადრო გარემოს გამრავლების არელების, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი გზებისა და სარწყულებელი ადგილების დაცვას.

4. ველურ მცენარეთა დაცვის საშუალებების, ზრდის სტიმულატორების, მინერალური სასუქებისა და სოფლისა და სატყეო მეურნეობაში გამოსაყენებელი ყველა სახის სხვა პრეპარატების გამოყენების წესები, აგრეთვე აღნიშნული პრეპარატების ნუსხის განსაზღვრასთან დაკავშირებული სამართლებრივი ურთიერთობები რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით.

მუხლი 21. გარეულ ცხოველთა ინტროდუქცია, რეინტროდუქცია და ჰიბრიდიზაცია

1. ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ გარეულ ცხოველთა საბინადრო

გარემოში თვითნებური დაბრუნება (რეინტროდუქცია) და საქართველოს ცხოველთა სახეობებისათვის უცხო სახეობების ინტროდუქცია აკრძალულია, გარდა იმ სახეობებისა, რომლებიც გამოიყენება მცენარეთა ბიოლოგიური დაცვის მიზნით საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

2. გარეულ ცხოველთა ჰიბრიდიზაცია დაიშვება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით სამეცნიერო-კვლევითი და სამეურნეო მიზნებისთვის შესაბამის სამეცნიერო დაწესებულებათა დასკვნების საფუძველზე, სამინისტროსგან სპეციალურად ამისათვის უფლებამოსილი კომპეტენტური სამსახურის მიერ. გარეულ ცხოველთა ჰიბრიდაზაციის წესს ამტკიცებს მინისტრი.

3. ჰიბრიდული ფორმების ბუნებაში გაშვება აკრძალულია, გარდა იმ ინდივიდებისა, რომლებიც გამოიყენება მცენარეთა ბიოლოგიური დაცვის მიზნით.

მუხლი 22. ველურ მცენარეთა ინტროდუქცია და რეინტროდუქცია

1. აკრძალულია საქართველოს მცენარეთა სამყაროსთვის უცხო ინვაზიური სახეობების ინდივიდების ინტროდუქცია და გაშენება ბუნებრივ გარემოში, მათ შორის, ტყეში და დაცულ ტერიტორიებზე.

2. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების ნუსხის სახეობების ინდივიდების რეინტროდუქცია ხორციელდება კონსერვაციის გეგმის შესაბამისად.

მუხლი 23. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი

1. სახეობების, მათი საბინადრო გარემოს დაცვისა და მდგრადი სარგებლობის უზრუნველსაყოფად იქმნება ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ერთიანი სახელმწიფო სისტემა.

2. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის მიზანია ქვეყნის ბიომრავალფეროვნების (მათ შორის ცალკეული სახეობებისა და ჰაბიტატების) მდგომარეობის შეფასება, ცვლილებებისა და ტენდენციების, მათი გამომწვევი მიზეზების გამოვლენა და მოსალოდნელი შედეგების განსაზღვრა, შესაბამისი პოლიტიკისა და რეაგირების ღონისძიებების დაგეგმვისთვის.

3. მონიტორინგისათვის პრიორიტეტული სახეობები და ჰაბიტატებია მკაცრად დაცული და დაცული სახეობები და დაცული ჰაბიტატები.

4. სამინისტრო უფლებამოსილია კანონმდებლობით დადგენილი წესით სამთავრობო, არასამთავრობო, კვლევითი, საგანმანათლებლო დაწესებულებებისგან, აგრეთვე, კერძო პირებისაგან გამოითხოვოს ის ინფორმაცია, რომელიც აუცილებელია ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის განსახორციელებლად.

5. ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სახელმწიფო სისტემის სტრუქტურა

და ფუნქციონირების წესი განისაზღვრება დებულებით „ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ერთიანი სახელმწიფო სისტემის შესახებ“, რომელსაც სამინისტროს წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

მუხლი 24. სახეობების და ჰაბიტატების დაცვის ღონისძიებათა დაგეგმვა

1. სახეობების და ჰაბიტატების დაცვის ღონისძიებათა დაგეგმვა ხორციელდება ქვეყნის მდგრადი განვითარების სტრატეგიის, გარემოს დაცვის მოქმედებათა ეროვნული პროგრამის, ბიომრავალფეროვნების სტრატეგიისა და მოქმედებათა გეგმის, რეგიონალური, უწყებრივი და ადგილობრივი გარემოს დაცვის მოქმედებათა პროგრამებისა და საქმიანობის ობიექტთა გარემოს დაცვის სამენეჯმენტო გეგმების საფუძველზე.

2. სახეობების და ჰაბიტატების დაცვის ღონისძიებათა დაგეგმვისა და განხორციელების დროს უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს შემდეგ ძირითად მოთხოვნათა შესრულება:

ა) ბუნებრივ პირობებში სახეობრივი მრავალფეროვნების შენარჩუნება;

ბ) სახეობათა საბინადრო გარემოს, გარეულ ცხოველთა გამრავლების არელების, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი გზებისა და წყლის სასმელი ადგილების დაცვა.

3. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების დაცვის, შენარჩუნების, აღდგენისა და მათი საბინადრო გარემოს გაუმჯობესების მიზნით მუშავდება ცალკეული სახეობების ან სახეობათა ჯგუფების კონსერვაციის სამოქმედო გეგმები, რომელთა სტრუქტურა და დამტკიცების წესი განისაზღვრება დებულებით „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების კონსერვაციის სამოქმედო გეგმის შემუშავებისა და დამტკიცების წესის შესახებ“, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

4. კონკრეტული სახეობის ან სახეობათა ჯგუფის კონსერვაციის გეგმა მტკიცდება მინისტრის ბრძანებით საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების საფუძველზე.

მუხლი 25. კომისიების შექმნის წესი

1. ამ კანონის მე-10 და მე-11 მუხლებით დადგენილი უფლებამოსილების განხორციელების მიზნით შექმნილ საქართველოს წითელი ნუსხის კომისიასა და საქართველოს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის კომისიაში შეიძლება შეყვანილ იქნას მხოლოდ შესაბამისი სპეციალიზაციის მქონე ექსპერტი. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხის კომისიის შემადგენლობაში საჯარო მოხელის სტატუსის მქონე

ექსპერტთა რაოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს კომისიის წევრთა რაოდენობის 1/3-ს.

2. დასაბუთებული წინადადება საქართველოს ტერიტორიაზე გავრცელებულ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა ამა თუ იმ სახეობის ან ჰაბიტატის მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხაში შეტანის ან ნუსხიდან ამოღების თაობაზე შეიძლება, ასევე, წარადგინოს ფიზიკურმა ან იურიდიულმა პირმა მიუხედავად მისი ორგანიზაციულ-სამართლებრივი მოწყობის ფორმისა. ამგვარი წინადადება უშუალოდ წარედგინება შესაბამის კომისიას. კომისია გადაწყვეტილებას „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და დაცული ჰაბიტატების ნუსხაში“ სახეობის ან ჰაბიტატის დამატების ან ნუსხიდან ამოღების შესახებ იღებს იმავე წესების დაცვით, რაც დადგენილია სახეობის ან ჰაბიტატის აღნიშნულ ნუსხაში შეტანაზე.

4. კომისიების უფლებამოსილება, შემადგენლობა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება შესაბამისი დებულებებით, რომლებსაც ამტკიცებს მინისტრი.

მუხლი 26. ველური მცენარეების პლანტაციური მეურნეობა და გარეული ცხოველების ტყვეობაში გამრავლება

1. ველური მცენარეების მერქნული და არამერქნული რესურსების მოპოვების მიზნით დასაშვებია პლანტაციური მეურნეობის მოწყობა.

2. ველური მცენარეების პლანტაციური მეურნეობების რეგისტრაცია ხდება სამინისტროში დაინტერესებული პირის განცხადების საფუძველზე. განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს ინფორმაცია ფართობის მდებარეობის, მისი საზღვრების, მოსაშენებელ სახეობათა და მათი რაოდენობის შესახებ.

3. გარეული ცხოველების ხელოვნურად გამრავლების მიზნით დასაშვებია საშენი მეურნეობის მოწყობა. საშენი მეურნეობის რეგისტრაცია ხდება სამინისტროში დაინტერესებული პირის განცხადების საფუძველზე. განცხადებას თან უნდა ერთვოდეს ინფორმაცია ფართობის მდებარეობის, მისი საზღვრებისა, მოსაშენებელ სახეობათა და მათი რაოდენობის შესახებ.

4. გარეული ცხოველი მიიჩნევა ტყვეობაში გამრავლებულად, თუ ის არის ამ კანონის შესაბამისად მიღებული სანაშენე თაობის შთამომავალი.

მუხლი 27. ველურ მცენარეთა პლანტაციური მეურნეობის და გარეულ ცხოველთა ტყვეობაში გამრავლების მეურნეობების რეესტრი

1. ველურ მცენარეთა პლანტაციური მეურნეობის და გარეულ ცხოველთა ტყვეობაში გამრავლების მეურნეობების რეესტრი (შემდგომში - რეესტრი) იწარმოება სამინისტროს მიერ.

2. რეესტრში მეურნეობების შეტანის საფუძველია პირის წერილობითი განცხადება. განცხადებაში მითითებული უნდა იყოს: მოსაშენებელი სახეობის ქართული და ლათინური დასახელება, სანაშენე თაობის რაოდენობა, მეურნეობის ადგილმდებარეობა და წარმადობა. განცხადებას უნდა ერთვოდეს კერძო სამართლის იურიდიული პირისა და ინდივიდუალური მეწარმის მეწარმეთა და არასამეწარმეო იურიდიული პირების რეესტრიდან ამონაწერები, ხოლო ფიზიკური პირის შემთხვევაში – მისი იდენტიფიკაციის დამადასტურებელი დოკუმენტი. საჯარო სამართლის იურიდიულმა პირმა განცხადებას უნდა დაურთოს სადამფუძნებლო დოკუმენტები.

3. ამ მუხლით გათვალისწინებული რეესტრი იწარმოება „ველურ მცენარეთა პლანტაციური მეურნეობის და გარეულ ცხოველთა სახეობების ტყვეობაში გამრავლების/ხელოვნურად მოშენების მეურნეობების რეესტრის წარმოების და გარეული ცხოველების მარკირების წესის შესახებ“ დებულებით დადგენილი წესების დაცვით, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

მუხლი 28. სახეობების და ჰაბიტატების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლი და ზედამხედველობა

სახეობების და ჰაბიტატების დაცვაზე სახელმწიფო კონტროლსა და ზედამხედველობას თავისი კომპეტენციის ფარგლებში ახორციელებს სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება – გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი, საქართველოს ტყის ტერიტორიაზე, აგრეთვე, საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - ეროვნული სატყეო სააგენტო და საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - აჭარის სატყეო სააგენტო, დაცულ ტერიტორიებზე, აგრეთვე, „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად უფლებამოსილი ორგანო, ხოლო მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, აგრეთვე, შესაბამისი მუნიციპალური მართვის ორგანო.

მუხლი 29. თმენის ვალდებულება

1. ამ კანონის საფუძველზე სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვის ღონისძიების განხორციელების მიზნით შესაძლებელია განისაზღვროს მიწის ნაკვეთის მესაკუთრის ან მფლობელის ვალდებულება, ითმინოს ასეთი ღონისძიებით გამოწვეული შეზღუდვები იმ ვადით და მოცულობით, რაც აუცილებელია დაცვის ღონისძიებების მიზნებიდან გამომდინარე.

2. თუ კი სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვის მიზნით ღონისძიების

განხორციელება ამცირებს მიწის ნაკვეთის ღირებულებას ან მისაღები სარგებლის მოცულობას, მიწის ნაკვეთის მესაკუთრე უფლებამოსილია მოითხოვოს დანაკარგის ფინანსური კომპენსირება. კომპენსაციის მოცულობა განისაზღვრება საჯარო და კერძო ინტერესების გათვალისწინებით.

თავი III

ზურმუხტის ქსელი

მუხლი 30. ამ თავის მოწესრიგების მიზანი

1. ევროპის ველური ბუნებისა და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის კონვენციის (შემდგომში - ბერნის კონვენციის) დანართებში შეტანილი სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვის და ევროპის გაერთიანების 79/409/EEC დირექტივის (შემდგომში - ფრინველთა დირექტივის) დანერგვის მიზნით იქმნება განსაკუთრებული კონსერვაციული მნიშვნელობის მქონე ტერიტორიების ეკოლოგიური ქსელი (ზურმუხტის ქსელი).

2. ზურმუხტის ქსელის მთლიანობის შენარჩუნების მიზანი გათვალისწინებული უნდა იქნას ცენტრალურ, რეგიონულ და მუნიციპალურ დონეზე დაგეგმვის პროცესში.

3. ზურმუხტის ტერიტორიაზე დაგეგმილი საქმიანობა უნდა ითვალისწინებდეს ღონისძიებებს, რომლებიც ხელს შეუწყობს ტერიტორიების ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებას და იმ მახასიათებლების შენარჩუნებას, რომლებიც მნიშვნელოვანია იმ სახეობებისათვის, რომელთა კონსერვაციის მიზნით ტერიტორიას მიენიჭა ზურმუხტის ტერიტორიის სტატუსი.

მუხლი 31. სტატუსის მინიჭება

1. ზურმუხტის ქსელი შედგება ზურმუხტის ტერიტორიებისაგან, რომლებიც უზრუნველყოფს ბერნის კონვენციით დაცული სახეობებისა და ჰაბიტატების გრძელვადიანი სახარბიელო კონსერვაციული სტატუსის შენარჩუნებას. ზურმუხტის ტერიტორია ასევე მოიცავს ფრინველთათვის სპეციალურად დაცულ უბნებს.

2. ბერნის კონვენციის და ფრინველთა დირექტივის მოთხოვნების გათვალისწინებით, ზურმუხტის ქსელში ჩართულია საქართველოს ტერიტორიაზე არსებული ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცული სახეობების არელების ის ნაწილი, რაც უზრუნველყოფს ამ ჰაბიტატისა და მისთვის დამახასიათებელი სახეობების კონსერვაციის გრძელვადიანი სახარბიელო სტატუსის შენარჩუნებას.

3. კანონის ამ თავის მიზნებისათვის სახეობის კონსერვაციული სტატუსი გულისხმობს სახეობებსა და მათ ჰაბიტატზე ზემოქმედებების ერთობლიობას, რომლებმაც შესაძლოა ზეგავლენა იქონიოს გრძელვადიან პერიოდში მათ გავრცელებაზე, პოპულაციის სტრუქტურასა და ფუნქციებზე, ასევე ამ ჰაბიტატებისთვის დამახასიათებელი სახეობების გრძელვადიან გადარჩენაზე. კონსერვაციული სტატუსი ითვლება სახარბიელოდ, თუ სახეზეა ერთ-ერთი კრიტერიუმი მაინც:

ა) სახეობის პოპულაციის დინამიკა აჩვენებს, რომ გრძელვადიან პერიოდში აღნიშნული სახეობა თავისი ჰაბიტატის სიცოცხლისუნარიან კომპონენტად რჩება;

ბ) სახეობის ბუნებრივი არეალი არ მცირდება და სავარაუდოდ არც შემცირდება პროგნოზირებად მომავალში;

გ) ამჟამად არსებობს და სავარაუდოდ მომავალშიც იარსებებს საკმარისად დიდი ჰაბიტატი, რომელსაც გრძელვადიან პერიოდში მისი პოპულაციების შენარჩუნება შეუძლია.

4. ტერიტორია, რომელსაც ენიჭება ზურმუხტის ტერიტორიის სტატუსი, შესაძლებელია, ამასთანავე, წარმოადგენდეს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად დაარსებულ (შექმნილ) დაცული ტერიტორიას და/ან დაცული ტერიტორიების საერთაშორისო ქსელებში ჩართულ ტერიტორიას.

მუხლი 32. ზურმუხტის ტერიტორიის შერჩევის კრიტერიუმები

ზურმუხტის ტერიტორიები შეირჩევა შესაბამისი სამეცნიერო შეფასების საფუძველზე, შემდეგი სულ მცირე ერთი კრიტერიუმის გათვალისწინებით:

ა) ტერიტორიას აქვს სასიცოცხლო მნიშვნელობა ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცული სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის;

ბ) ტერიტორია ხასიათდება ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცული სახეობების დიდი მრავალფეროვნებით და ხელს უწყობს მათი მნიშვნელოვანი რაოდენობის შენარჩუნებას ან ერთი ან რამდენიმე სახეობის მნიშვნელოვანი პოპულაციის შენარჩუნებას;

გ) ტერიტორია მოიცავს გაქრობის საფრთხის წინაშე მყოფი ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცულ ჰაბიტატს;

დ) ტერიტორია მოიცავს ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცული კონკრეტული ჰაბიტატის განსაკუთრებულ ნიმუშს ან სხვადასხვა ჰაბიტატების ტიპების მოზაიკას;

ე) ტერიტორია წარმოადგენს მნიშვნელოვან ადგილს ბერნის კონვენციით და

ფრინველთა დირექტივით დაცული ერთი ან რამდენიმე მიგრირებადი სახეობისათვის;

ვ) ტერიტორიას, სხვა (გარდა ზემოთჩამოთვლილისა) მახასიათებლების გათვალისწინებით შეაქვს მნიშვნელოვანი წვლილი ბერნის კონვენციით და ფრინველთა დირექტივით დაცული სახეობებისა და ჰაბიტატების სახარბიელო კონსერვაციული სტატუსის შენარჩუნებაში.

მუხლი 33. ზურმუხტის ტერიტორიების დამტკიცება/სტატუსის შეცვლა

1. პოტენციური ზურმუხტის ტერიტორიების გამოვლენას, შერჩევას და ბერნის კონვენციის სამდივნოსთვის მათი შეფასებისა და სტატუსის მინიჭებისათვის წარდგენას უზრუნველყოფს სამინისტრო.

2. სამინისტროს მიერ ბერნის კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად მომზადებული წინადადება შერჩეული ტერიტორიების ზურმუხტის ქსელში ჩართვის თაობაზე საქართველოს მთავრობასთან შეთანხმებით ეგზავნება ბერნის კონვენციის სამდივნოს.

3. საქართველოს მიერ წარდგენილი ტერიტორიების ზურმუხტის ქსელში ჩართვის შესახებ ბერნის კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტის მიერ გადაწყვეტილების მიღების საფუძველზე საქართველოს მთავრობა იღებს დადგენილებას ზურმუხტის ქსელში ჩართული ტერიტორიების ეროვნულ დონეზე შესაბამისი დაცვის, მართვის და მონიტორინგის უზრუნველყოფისათვის.

4. ტერიტორიისთვის ამ თავით დადგენილი ტერიტორიის სტატუსის მოხსნა/მოდიფიცირება ხდება იმავე პროცედურების დაცვით, რაც გათვალისწინებულია სტატუსის მოპოვებისათვის. სამინისტროს მიერ მომზადებული შუამდგომლობა უნდა აკმაყოფილებდეს ბერნის კონვენციის მიერ დადგენილ სტანდარტულ მოთხოვნებს, რომელშიც უნდა აისახოს დასაბუთება, თუ რატომ ვეღარ ხორციელდება სახეობის/ჰაბიტატის დაცვა. ტერიტორიისთვის სტატუსის გაუქმება დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დასაბუთებულია, რომ სხვა ტერიტორიების დაცვით მიიღწევა შესაბამისი სახეობების/ჰაბიტატების სახარბიელო კონსერვაციული სტატუსი.

მუხლი 34. ზურმუხტის ტერიტორიაზე საკუთრების უფლება

1. ზურმუხტის ტერიტორია შეიძლება იყოს სახელმწიფო, მუნიციპალიტეტის ან კერძო საკუთრებაში.

2. თუ ზურმუხტის ტერიტორიის სტატუსის მინიჭებით თანასწორობის პრინციპის საწინააღმდეგოდ არსებითი ზიანი ადგება მხოლოდ რომელიმე კერძო

პირს ან პირთა ჯგუფს, სახელმწიფო ან მუნიციპალიტეტის ორგანო ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი. ზიანის ანაზღაურების მოცულობა განისაზღვრება საჯარო და კერძო პირის ინტერესების შეფასების საფუძველზე.

3. თუ ტერიტორიისთვის ზურმუხტის ტერიტორიის სტატუსის მინიჭება შეუძლებელს ხდის მის გამოყენებას ფუნქციური დანიშნულებით, მესაკუთრე უფლებამოსილია, საკუთრების უფლების შეზღუდვის ხასიათის გათვალისწინებით, სახელმწიფოსგან მოითხოვოს მიწის ნაკვეთის ჩანაცვლება/გამოსყიდვა სამართლიანი ანაზღაურების პირობის დაცვით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 35. ზურმუხტის ტერიტორიის მართვა

1. ზურმუხტის ტერიტორიის მართვის კოორდინაციას და კონტროლს ახორციელებს სამინისტრო.

2. ზურმუხტის ტერიტორიის მართვა ხორციელდება მართვის გეგმის საფუძველზე. მართვის გეგმა უნდა დამტკიცდეს საქართველოს მიერ წარდგენილი ტერიტორიების ზურმუხტის ქსელში ჩართვის შესახებ ბერნის კონვენციის მუდმივმოქმედი კომიტეტის მიერ გადაწყვეტილების მიღებიდან არაუგვიანეს 6 წლისა.

3. მართვის გეგმით უნდა განისაზღვროს სპეციალური ღონისძიებები იმ სახეობებისა და ჰაბიტატებისათვის, რომელთა კონსერვაციის მიზნით ტერიტორიას მიენიჭა ზურმუხტის ტერიტორიის სტატუსი, აგრეთვე მონიტორინგის პროგრამა და ბიუჯეტი მათი განხორციელებისათვის. ზურმუხტის ტერიტორიის მართვის გეგმის სტრუქტურა, შინაარსი და დამტკიცების წესი განისაზღვრება დებულებით „საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

4. იმ შემთხვევაში, თუ ზურმუხტის ტერიტორია იმავდროულად წარმოადგენს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად შექმნილ დაცულ ტერიტორიას ან საქართველოს ტყის კოდექსის შესაბამისად წარმოადგენს საქართველოს ტყეს, იგი იმართება ამ ტერიტორიის მართვის გეგმით, რომელშიც დამატებით განისაზღვრება ზურმუხტის ტერიტორიის კონსერვაციული მიზნები და მათ მისაღწევად განსაზღვრული ღონისძიებები ან/და შეზღუდვები.

5. იმ შემთხვევაში, როდესაც ტერიტორია არ არის ამ მუხლის მე-4 პუნქტში გათვალისწინებული კატეგორიის ტერიტორია, მისი მართვა ხორციელდება ამ ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელი სუბიექტის მიერ ტერიტორიის მართვის გეგმის საფუძველზე, რომელსაც სამინისტროს წარდინებით ამტკიცებს საქართველოს

მთავრობა. კერძო მესაკუთრის შემთხვევაში ზურმუხტის ტერიტორიის მართვის გეგმას სამინისტროს წარდგინებით ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

6. სახელმწიფო, ავტონომიური რესპუბლიკის და მუნიციპალიტეტის ორგანოების მიერ მართვის გეგმით განსაზღვრული სპეციალური ღონისძიებების განხორციელებისათვის გაწეული ფინანსური ხარჯების დაფინანსების წყაროა შესაბამისი ბიუჯეტი.

7. კერძო მესაკუთრის მიერ მართვის გეგმით განსაზღვრული სპეციალური ღონისძიებების განხორციელებისათვის გაწეული ფინანსური ხარჯები ანაზღაურდება სახელმწიფო ბიუჯეტიდან.

8. ზურმუხტის ტერიტორიის მართვის საკითხები წესრიგდება დებულებით „კონვენციებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“.

მუხლი 36. ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება

1. ნებისმიერი საქმიანობა, რომელიც უშუალოდ არ უკავშირდება ზურმუხტის ტერიტორიის მართვას, ან მისთვის პირდაპირ საჭიროებას არ წარმოადგენს, მაგრამ შესაძლოა ინდივიდუალურად ან სხვა გეგმებთან ან პროექტებთან ერთობლიობაში მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს მასზე, ექვემდებარება ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას.

2. ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ჩატარების მიზანია დადგინდეს, რა ზეგავლენას მოახდენს საქმიანობის განხორციელება ზურმუხტის ქსელში ჩართული ტერიტორიის ფარგლებში არსებულ ბერნის კონვენციით დაცულ ჰაბიტატზე და/ან სახეობაზე.

3. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის საფუძველზე ჩატარებული სკოპინგის პროცედურის ფარგლებში უნდა დადგინდეს ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების საჭიროება. თუ სამინისტროს მიერ გაცემული სკოპინგის დასკვნა ითხოვს საქმიანობის ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას, ეს შეფასება უნდა ახლდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზმ) ანგარიშს. ეს ვალდებულება არ გამოირიცხავს დაინტერესებული პირის უფლებას, სკოპინგის ანგარიშის მომზადებამდე ან სკოპინგის ანგარიშთან ერთად წარმოადგინოს ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება.

4. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა ექვემდებარება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებულ სკრინინგის პროცედურას და სკრინინგის პროცედურის ფარგლებში არ გამოირიცხა საქმიანობის ზურმუხტის ტერიტორიაზე

მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესაძლებლობა, ხოლო საქმიანობა სკრინინგის პროცედურის შედეგად არ დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, ხორციელდება ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება, რომლის საფუძველზეც მიიღება გადაწყვეტილება საქმიანობის განხორციელების დასაშვებობის თაობაზე.

5. ნებისმიერი საქმიანობა, რომელიც ხორციელდება ზურმუხტის ტერიტორიის ფარგლებში და არ მიეკუთვნება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის პირველ და მეორე დანართებში მითითებულ საქმიანობებს და უშუალოდ არ უკავშირდება ზურმუხტის ტერიტორიის მართვას, ან მისთვის პირდაპირ საჭიროებას არ წარმოადგენს, ექვემდებარება ამ მუხლის მე-8 პუნქტით გათვალისწინებულ პროცედურებს.

6. სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობის ან ენერგეტიკის სფეროში საქმიანობა, რომელიც არ ხორციელდება ზურმუხტის ტერიტორიაზე, მაგრამ არ გამოირიცხება მისი მნიშვნელოვანი ზემოქმედება ზურმუხტის ტერიტორიაზე, ექვემდებარება ამ მუხლის მე-8 პუნქტით გათვალისწინებულ პროცედურებს.

7. ამ მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ლიცენზიის ან ნებართვის გამცემი ორგანო აჩერებს ადმინისტრაციულ წარმოებას და განმცხადებელს უდგენს ვალდებულებას წარმოადგინოს ამ მუხლის მე-11 ან მე-12 პუნქტით გათვალისწინებული დოკუმენტი.

8. ამ მუხლით გათვალისწინებული საქმიანობის დასაშვებობის შესახებ გადაწყვეტილება მიიღება სამინისტროს მიერ ორეტაპიანი ადმინისტრაციული წარმოების საფუძველზე. ადმინისტრაციული წარმოების პირველი ეტაპი სრულდება წინასწარი გადაწყვეტილებით. წინასწარი გადაწყვეტილება არის სამინისტროს მიერ მომზადებული დასკვნა, რომელიც დაინტერესებული მხარის მიერ წარმოდგენილ განცხადებისა და მასზე დართული დოკუმენტაციის საფუძველზე შეიცავს ინფორმაციას საქმიანობის ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების საჭიროების არარსებობის ან ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებაზე დაქვემდებარების შესახებ. აღნიშნული გადაწყვეტილება მიიღება შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

ა) არის თუ არა პროექტი უშუალოდ დაკავშირებული ან საჭირო ზურმუხტის ტერიტორიის მართვისა და ბუნების კონსრვაციისათვის;

ბ) პროექტის ტიპის ან მასშტაბის გათვალისწინებით საქმიანობას აქვს თუ არა ზურმუხტის ტერიტორიაზე არსებითი ზემოქმედება;

გ) პროექტის განხორციელების ადგილი მდებარეობს თუ არა ზურმუხტის ტერიტორიის ფარგლებში ან მის სიახლოვეს იმდენად, რომ მას შესაძლოა ექნეს ზემოქმედება ზურმუხტის ტერიტორიაზე.

9. ამ მუხლის მე-8 პუნქტით გათვალისწინებული წინასწარი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით დაინტერესებული მხარის მიერ წარდგენილი დოკუმენტაცია სულ მცირე უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას:

- ა) პროექტის განხორციელების შედეგად გამოწვეული ფიზიკური ცვლილებების (ექსკავაცია, ბურღვა, ფსკერის დაღრმავება, ხე-მცენარეების ჭრა და სხვ.) შესახებ;
  - ბ) რესურსების საჭიროებების (წყალალეხა და სხვ.) შესახებ;
  - გ) ემისიების და ნარჩენების წარმოქმნის და შემდგომი პროცესების შესახებ;
  - დ) ტრანსპორტირების საჭიროებების და შესაბამისი ღონისძიებების შესახებ;
  - ე) მშენებლობისა და ოპერირების ხანგძლივობის შესახებ;
  - ვ) საქმიანობის განხორციელების ადგილის კოორდინატები/შეიკ ფაილები;
- ზურმუხტის ტერიტორიიდან მანძილის შესახებ;
- ზ) კუმულაციური ეფექტების შესახებ.

10. ამ მუხლის მე-9 პუნქტით გათვალისწინებული ინფორმაციის გარდა, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ შესაძლებელია მოთხოვნილი იქნას საქმის გადაწყვეტისათვის აუცილებელი დოკუმენტი ან ინფორმაცია საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 83-ე მუხლის საფუძველზე.

11. იმ შემთხვევაში, თუ წინასწარი გადაწყვეტილებით დგინდება, რომ პროექტს უშუალოდ, ასევე სხვა გეგმებთან და პროექტებთან ერთობლიობაში არ ექნება ზემოქმედება ზურმუხტის ტერიტორიაზე, სამინისტრო იღებს გადაწყვეტილებას, რომ პროექტი აღარ დაექვემდებაროს ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ ადმინისტრაციული წარმოების პირველ ეტაპზე ვერ გამოირიცხა ზურმუხტის ტერიტორიაზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედება, პროექტი დაექვემდებარება ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას, რომელიც ტარდება საჯარო ადმინისტრაციული წარმოების საფუძველზე.

12. დაინტერესებული მხარის მიერ წარდგენილი ზურმუხტის ტერიტორიის ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტის საფუძველზე სამინისტრო იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებით განხორციელების ან საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის თაობაზე.

13. სამინისტრო შეითანხმებს საქმიანობას მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ დადგინდა, რომ საქმიანობის განხორციელება არ მოახდენს უარყოფით მნიშვნელოვან ზეგავლენას ზურმუხტის ქსელში ჩართულ ტერიტორიის ფარგლებში არსებულ ბერნის კონვენციით დაცულ ჰაბიტატ(ებ)ზე და/ან სახეობა(ებ)ზე.

14. იმ შემთხვევაში, თუ ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება გამოავლენს, რომ საქმიანობას ექნება მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა ზურმუხტის ტერიტორიაზე, სამინისტრო ბერნის კონვენციის შესაბამის ორგანოებთან კონსულტაციების გათვალისწინებით იღებს დადებით გადაწყვეტილებას იმ შემთხვევაში, როდესაც გეგმის ან პროექტის მიმართ არსებობს უპირატესი საჯარო ინტერესი და არ არსებობს ალტერნატიული გადაწყვეტილება ან ის შეუსაბამოდ მაღალ ხარჯებთან არის დაკავშირებული. ასეთ შემთხვევაში სამინისტრო, ბერნის კონვენციის შესაბამის ორგანოების კონსულტაციების გათვალისწინებით, ადგენს საკომპენსაციო

ღონისძიებების განხორციელების ვალდებულებას, რამაც უნდა უზრუნველყოს ზურმუხტის ქსელის მთლიანობის შენარჩუნება.

15. ზურმუხტის ტერიტორიაზე ისეთი ზემოქმედება, რომელიც გამოწვეულია ბუნებრივი მოვლენებით ან საქმიანობის განხორციელებით და ზეგავლენას ახდენს მის ეკოლოგიურ მახასიათებლებზე, უნდა ეცნობოს შესაბამისი კონვენციის სამდივნოს.

მუხლი 37. ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის რეკვიზიტები

1. ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში უნდა შეესაბამებოდეს შესაბამის სახელმძღვანელო სტანდარტებს და მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) საქმიანობის აღწერას;
- ბ) პოტენციურად ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ზურმუხტის ტერიტორიის აღწერას;
- გ) საქმიანობის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასებას იმ სახეობებსა და ჰაბიტატებზე, რომელთა დასაცავად შეიქმნა ზურმუხტის ტერიტორია;
- დ) დასკვნას, საქმიანობა ინდივიდუალურად ან სხვა საქმიანობასთან კავშირში მოახდენს თუ არა მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენას ზურმუხტის ტერიტორიაზე;
- ე) საზოგადოების ინტერესების იდენტიფიცირებას, აღწერას და შეფასებას;
- ვ) საქმიანობის განხორციელების ალტერნატიული საშალებების აღწერას;
- ზ) ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების აღწერას;
- თ) საქმიანობის განხორციელებაზე მონიტორინგის განხორციელების საშუალებების აღწერას.

2. ისეთი საქმიანობის, რომელიც აუცილებლად უნდა განხორციელდეს ზურმუხტის ტერიტორიაზე ზეგავლენის მიუხედავად, შესაბამისი შეფასების ანგარიში, დამატებით უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას სანაცვლო საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ, რომელიც უზრუნველყოფს ზურმუხტის ქსელის მთლიანობას.

3. შესაბამისი შეფასების განხორციელების და ანგარიშის მომზადების ხარჯებს ანაზღაურებს საქმიანობის განმახორციელებელი.

მუხლი 38. მონიტორინგი და ანგარიშგება

1. სავალდებულოა იმ სახეობებისა და ჰაბიტატების მონიტორინგი, რომელთა

კონსერვაციის მიზნით ტერიტორიას მიენიჭა ზურმუხტის ქსელში ჩართული ტერიტორიის სტატუსი.

2. მონიტორინგს ზურმუხტის ტერიტორიის მართვის გეგმის საფუძველზე ახორციელებს ზურმუხტის ტერიტორიის მართვაზე პასუხისმგებელი სუბიექტ(ებ)ი და შედეგებს წარუდგენს სამინისტროს. მონიტორინგი ხორციელდება „ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის ერთიანი სახელმწიფო სისტემის შესახებ“ დებულების შესაბამისად.

3. მონიტორინგის შედეგები, ანგარიშების სახით ქვეყნდება სამინისტროს ვებ-გვერდზე.

თავი IV

ბიოსფერული რეზერვატის დაარსება და მართვა

მუხლი 39. ამ თავის მოწესრიგების მიზანი

ეს თავი აწესრიგებს საქართველოს ტერიტორიაზე საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების კატეგორიის – ბიოსფერული რეზერვატის დაარსების და მართვის საკითხებს.

მუხლი 40. ბიოსფერული რეზერვატის არსი და შექმნის მიზნები

1. ბიოსფერული რეზერვატი წარმოადგენს სახმელეთო ან/და სანაპირო/საზღვაო ეკოსისტემების ტერიტორიას, რომელიც შექმნილია ამ კანონის საფუძველზე და ჩართულია იუნესკოს პროგრამის „ადამიანი და ბიოსფერო“ ფარგლებში შექმნილი ბიოსფერული რეზერვატების მსოფლიო ქსელში და რომლის დანიშნულებაც ადამიანსა და ბიოსფეროს შორის ეკოლოგიურად, ეკონომიკურად და სოციალურად დაბალანსებული ურთიერთობის ხელშეწყობა და დემონსტრირება.

2. ბიოსფერული რეზერვატის შექმნის მიზანია:

ა) ლანდშაფტებისა და ეკოსისტემების, სახეობებისა და გენეტიკური მრავალფეროვნების დაცვა, როგორც ბუნებრივი, ასევე კულტურული ლანდშაფტების ტრადიციული მიწათმოქმედების მეთოდებით შენარჩუნება;

ბ) ბიოსფერული რეზერვატის სოციალურ-კულტურული, ეკოლოგიური და ეკონომიკური თვალსაზრისით მდგრადი განვითარება, ამ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის ჩართულობით;

გ) ბიოსფერული რეზერვატის, როგორც ეკოსისტემების კვლევისათვის ხელსაყრელი ადგილის კვლევის მხარდაჭერა და ეკოგანათლების ხელშეწყობა, რამაც

ხელი უნდა შეუწყოს ადგილობრივ ინტერესებზე მორგებული ისეთი მიდგომების შემუშავებას, სადაც ბუნების და ადამიანების მოთხოვნები თანაბრად იქნება დაცული;

დ) ბიოლოგიური მრავალფეროვნების და ბუნებრივი რესურსების დაცვის, მდგრადი სარგებლობის, ტექნოლოგიების და ინოვაციების კვლევის და გამოცდის საფუძველზე მიღებულ ცოდნასა და გამოცდილებაზე ხელმისაწვდომობა;

ე) რეგიონულ დონეზე კლიმატის ცვლილებასთან ადაპტაცია და მისი უარყოფითი შედეგების შერბილება.

მუხლი 41. ბიოსფერული რეზერვატის შერჩევის კრიტერიუმები

ტერიტორიის ბიოსფერული რეზერვატის სტატუსის მისანიჭებლად შერჩევის პროცესში გათვალისწინებული უნდა იქნას შემდეგი კრიტერიუმები:

ა) ტერიტორია უნდა მოიცავდეს განსხვავებულ ეკოლოგიურ სისტემებს, რომლებიც წარმოადგენს ძირითად ბიოგეოგრაფიულ რეგიონებს, ადამიანის მიერ მოდიფიცირებული ეკოსისტემების ჩათვლით;

ბ) ტერიტორია უნდა იყოს მნიშვნელოვანი ბიოლოგიური მრავალფეროვნების დაცვის თვალსაზრისით;

გ) ტერიტორია უნდა იძლეოდეს რეგიონალურ დონეზე მდგრადი განვითარების მიმართ არსებული მიდგომების შესწავლისა და დემონსტრირების საშუალებას;

დ) ტერიტორია უნდა იყოს ისეთი მოცულობის, რაც შესაძლებელს გახდის ბიოსფერული რეზერვატის შექმნის მიზნების მიღწევას.

მუხლი 42. ბიოსფერული რეზერვატის დამტკიცების პროცედურა

1. სამინისტრო მუნიციპალიტეტის/მუნიციპალიტეტების შუამდგომლობის და ამ კანონის მე-40 მუხლით დადგენილი ბიოსფერული რეზერვატის სტატუსის მინიჭების კრიტერიუმების საფუძველზე ახდენს პოტენციური ტერიტორიების იდენტიფიცირებას, კანდიდატი ტერიტორიის შერჩევას და მის ნომინირებას ბიოსფერული რეზერვატების მსოფლიო ქსელში ჩართვის მიზნით.

2. სამინისტრო შესაბამის სახელმწიფო უწყებებთან თანამშრომლობით ამზადებს ბიოსფერული რეზერვატის ნომინაციის დოკუმენტს, რომელსაც ათანხმებს საქართველოს მთავრობასთან და „ადამიანისა და ბიოსფეროს ეროვნული კომიტეტის“ საშუალებით წარუდგენს „ადამიანისა და ბიოსფეროს“ პროგრამის საერთაშორისო საკოორდინაციო საბჭოს.

3. შერჩეული ტერიტორიის იუნესკოს „ადამიანი და ბიოსფეროს“ პროგრამის საერთაშორისო საკოორდინაციო საბჭოს მიერ აღიარება არის საქართველოს მთავრობის

მიერ ამ ტერიტორიისთვის ბიოსფერული რეზერვატის სტატუსის მინიჭების საფუძველი.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული საფუძვლის არსებობისას, საქართველოს მთავრობა იღებს დადგენილებას კონკრეტული ტერიტორიისათვის ბიოსფერული რეზერვატის სტატუსის მინიჭების, მისი მართვის, დაცვის და მონიტორინგის ღონისძიებების უზრუნველყოფის შესახებ.

მუხლი 43. ბიოსფერული რეზერვატის მართვა

1. ბიოსფერული რეზერვატი არის სოციალურ-ეკოლოგიური სისტემის ინტეგრირებული მართვის ინსტრუმენტი. მისი მართვისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს რეგიონში არსებული აბიოტური ფაქტორები, ბიომრავალფეროვნება, ადგილობრივი თემების თავისებურებები, არსებული საქმიანობები. ბიოსფერული რეზერვატის მართვა მიმართული უნდა იყოს მის სამ ზონაში განსახორციელებელი საქმიანობების ჰარმონიზაციაზე.

2. ბიოსფერული რეზერვატის მართვა ხორციელდება არასამეწარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირის მიერ, რომელსაც აფუძნებენ საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრული სამინისტროები ან/და შესაბამისი მუნიციპალიტეტი/მუნიციპალიტეტები.

3. ბიოსფერული რეზერვატის მართვის ორგანოსთან იქმნება საკონსულტაციო ორგანო - მრჩეველთა კომიტეტი, რომელიც განიხილავს ბიოსფერული რეზერვატის ფუნქციონირებასა და შემდგომ განვითარებასთან დაკავშირებულ საკითხებს და ამზადებს რეკომენდაციებს მმართველი ორგანოს გადაწყვეტილებების მისაღებად.

4. ბიოსფერული რეზერვატი ფინანსდება სახლემწიფო ბიუჯეტიდან და საერთაშორისო საფინანსო და დონორი ორგანიზაციებიდან მოზიდული სახსრებით, ასევე კანონით გათვალისწინებული სხვა სახსრებიდან.

5. ბიოსფერული რეზერვატის მართვის საკითხები წესრიგდება დებულებით „კონვენციებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“ და მის მართვაზე უფლებამოსილი იურიდიული პირის წესდებით.

მუხლი 44. ბიოსფერული რეზერვატის ზონირება

1. ბიოსფერული რეზერვატის ფუნქციების შესრულება უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს მიწათსარგებლობის შესაბამისი დაგეგმვითა და ზონირებით, რომელიც მოიცავს:

ა) ბირთვის სტატუსის მქონე ზონას, რომელსაც აქვს სამართლებრივად დადგენილი საზღვრები და ემსახურება ბიოსფერული რეზერვატის გრძელვადიანი კონსერვაციული მიზნების განსახორციელებლად მნიშვნელოვანი ბუნებრივი პროცესების შეუფერხებელ მსვლელობას და აქვს საკმარისი მოცულობა ამ მიზნების მისაღწევად;

ბ) ბუფერულ ზონას, რომელსაც აქვს სამართლებრივად დადგენილი საზღვრები, სადაც ნებისმიერი საქმიანობა უნდა შეესაბამებოდეს გარემოსდაცვით (კონსერვაციული) მიზნებს და ხელს უნდა უწყობდეს ბირთვის სტატუსის მქონე ზონის ფუნქციების შესრულებას;

გ) გარდამავალ ტერიტორიას, რომელიც არის ადამიანების საცხოვრებელი და საქმიანი ზონა, სადაც ცხოვრების და მიწათსარგებლობის ტრადიციული ფორმების შენარჩუნებით და ინოვაციური მეთოდების დანერგვით ხდება ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენების ხელშეწყობა და განვითარება.

2. ბიოსფერული რეზერვატის ფუნქციების დადგენისა და განხორციელებისას უზრუნველყოფილი უნდა იქნას გადაწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ფართო ჩართულობა.

3. ბიოსფერული რეზერვატის ბირთვულ და ბუფერულ ზონებში დაშვებული და აკრძალული საქმიანობები აისახება ტერიტორიის მართვის დოკუმენტში.

4. ბიოსფერული რეზერვატის ფარგლებში შესაძლებელია ერთი ან რამდენიმე დაცული ტერიტორიის კატეგორიის, ასევე საერთაშორისო ქსელში ჩართული დაცული ტერიტორიების ჩართვა. ასეთი ტერიტორიები იმართება მის მართვაზე უფლებამოსილი პირის (ორგანოს) მიერ.

მუხლი 45. ბიოსფერული რეზერვატის ტერიტორიის საკუთრების უფლება

1. ბიოსფერული რეზერვატის ფარგლებში მიწისა და ბუნებრივი რესურსების ფლობის, განკარგვისა და სარგებლობის დაშვებული ფორმები განისაზღვრება ფუნქციური ზონების მიხედვით.

2. ბიოსფერული რეზერვატის ბირთვის ზონაში მიწა და ბუნებრივი რესურსები მხოლოდ სახელმწიფო ან მუნიციპალური საკუთრებაა. დაუშვებელია ამ ტერიტორიებისა და მათზე არსებული ბუნებრივი რესურსების ფიზიკური და იურიდიული პირებისათვის საკუთრებაში გადაცემა.

3. ბიოსფერული რეზერვატის ბუფერულ და გარდამავალ ზონაში არსებული მიწასა და ბუნებრივ რესურსებზე დაიშვება საკუთრების ყველა ფორმა მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნების დაცვით.

მუხლი 46. „ადამიანისა და ბიოსფეროს“ ეროვნული კომიტეტი

1. იუნესკოს „ადამიანისა და ბიოსფეროს“ პროგრამაში საქართველოს მონაწილეობის მიზნით იქმნება საქართველოს „ადამიანი და ბიოსფეროს“ (MAB) ეროვნული კომიტეტი (შემდგომში - MAB-ის ეროვნული კომიტეტი), როგორც საქართველოს მთავრობის სათათბირო ორგანო. MAB-ის ეროვნული კომიტეტის უფლებამოსილება განისაზღვრება დებულებით, რომელსაც ამტკიცებს საქართველოს მთავრობა.

2. MAB-ის ეროვნული კომიტეტის ფუნქციონირების მიზანია იუნესკოს „ადამიანისა და ბიოსფეროს“ პროგრამაში საქართველოს მონაწილეობის მხარდაჭერა.

3. MAB-ის ეროვნული კომიტეტი მონაწილეობს ბიოსფერული რეზერვატების კონცეფციის განვითარებასა და მისი ეროვნულ დონეზე დანერგვის ღონისძიებების განხორციელებაში იუნესკოს საქმეთა ეროვნულ კომისიასთან თანამშრომლობით.

თავი V

საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაარსება და მართვა

მუხლი 47. ამ თავის მოწესრიგების მიზანი

1. ამ თავის მოწესრიგების მიზანია „საერთაშორისო მნიშვნელობის, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ კონვენციით“ (რამსარის კონვენცია) გათვალისწინებული საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის გამოვლენის, მისი საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად წარდგენისდა მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორია წარმოადგენს ტერიტორიას, რომელიც მოიცავს მდინარეებს, ტბებს, ჭაობებს, წყალსაცავებს, არხების და ტბორების წყლებს, მდინარეთა ზღვის შესართავებთან ახლომდებარე ზედაპირულ წყლებს, რომლებიც ნაწილობრივ დამლაშებულია სანაპირო წყლების ზემოქმედების გამო, მაგრამ რომლებიც, ამავე დროს, არსებითად არიან გაჯერებული მტკნარი წყლებით, ნაპირის ხაზიდან ზღვის მიმართულებით ერთი საზღვაო მილის მანძილზე არსებულ წყლებს, რომლებიც ამ თავის მოთხოვნების დაცვით ჩართულია რამსარის კონვენციის ფარგლებში შექმნილი საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში.

მუხლი 48. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის შექმნის მიზანი

1. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების ქსელის განვითარების მიზანია იმ ჭარბტენიანი ტერიტორიების დაცვა, რომელთაც, მათი ეკოლოგიური და ჰიდროლოგიური ფუნქციების გამო, გააჩნიათ მნიშვნელობა გლობალური ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციისა და ადამიანთა კეთილდღეობის შენარჩუნებისთვის.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის შექმნის მიზანია:

ა) ჭარბტენიანი ეკოსისტემის იმ ეკოლოგიური მახასიათებლების (ჭარბტენიანი ეკოსისტემის ბიოლოგიური, ფიზიკური და ქიმიური კომპონენტები და ურთიერთქმედება, რომელიც განაპირობებს ჭარბტენიანი ტერიტორიის, მისი პროდუქტების, ფუნქციების და ატრიბუტების შენარჩუნებას) ხანგრძლივადიანი შენარჩუნება, რომელთა გამოც აღნიშნული ტერიტორია აღიარებული იქნა, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის ტერიტორია;

ბ) ჭარბტენიანი ტერიტორიის მდგრადი გამოყენება ადამიანთა სასარგებლოდ ეკოსისტემის ბუნებრივი თვისებების შენარჩუნებასთან თავსებადი გზით.

მუხლი 49. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის შერჩევის კრიტერიუმები

1. ტერიტორიები, საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად უნდა შეირჩეს მათი საერთაშორისო ეკოლოგიური, ბოტანიკური, ზოოლოგიური, ლიმნოლოგიური და/ან ჰიდროლოგიური მნიშვნელობის გათვალისწინებით. პირველ რიგში, სიაში შეტანილი უნდა იქნეს ის ჭარბტენიანი ტერიტორიები, რომლებსაც აქვთ საერთაშორისო მნიშვნელობა ნებისმიერ სეზონზე წყლის ფრინველებისათვის.

2. ტერიტორია შეირჩევა საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად, თუ ის აკმაყოფილებს შემდეგი კრიტერიუმებიდან ერთ-ერთს:

ა) არის ბუნებრივი ან მცირედ სახეცვლილი ჭარბტენიანი ტერიტორიის წარმომადგენლობითი, იშვიათი ან უნიკალური ნიმუში ბიოგეოგრაფიულ რეგიონში;

ბ) წარმოადგენს მოწყვლადი, საფრთხის წინაშე მყოფი ან კრიტიკული საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების ან მოწყვლადი ეკოლოგიური თანასაზოგადოებების საბინადრო გარემოს;

გ) ჭარბტენიანი ტერიტორია მნიშვნელოვანია მცენარეების და/ან ცხოველების პოპულაციებისთვის, რომლებიც მნიშვნელოვანია ბიოგეოგრაფიულ რეგიონში ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებისთვის;

დ) ჭარბტენიანი ტერიტორია მნიშვნელოვანია მცენარეთა და/ან ცხოველთა სახეობებისთვის მათი სასიცოცხლო ციკლის კრიტიკულ ეტაპზე ან წარმოადგენს თავშესაფარს არახელსაყრელი პირობების დროს;

ე) ჭარბტენიანი ტერიტორია რეგულარულად მასპინძლობს 20 ათასზე მეტ წყლის ფრინველს;

ვ) ჭარბტენიანი ტერიტორია მნიშვნელოვანია რომელიმე სახეობის წყლის ფრინველის პოპულაციის სულ მცირე 1%-სთვის;

ზ) ჭარბტენიანი ტერიტორია მნიშვნელოვანია თევზების ადგილობრივი ქვე-სახეობის, სახეობის ან ოჯახის მნიშვნელოვანი ნაწილისათვის, მათი სასიცოცხლო ციკლისთვის, სახეობათა ან/და პოპულაციების ურთიერთქმედებისთვის, რომლებიც წარმოადგენს ჭარბტენიანი ტერიტორიის სარგებელს და/ან ღირებულებას და ამით წვლილი შეაქვთ გლობალური ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნებაში;

თ) ჭარბტენიანი ტერიტორია წარმოადგენს მნიშვნელოვან საარსებო, სამიგრაციო და საქვირითე გარემოს თევზებისათვის;

ი) ჭარბტენიანი ტერიტორია რეგულარულად მასპინძლობს ფრინველების გარდა, სხვა ჭარბტენიან ტერიტორიაზე დამოკიდებული სახეობების ან ქვე-სახეობების პოპულაციების სულ მცირე 1%-ს.

მუხლი 50. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის დამტკიცების პროცედურა

1. ჭარბტენიანი ტერიტორიები, საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში წარდგენისათვის, შეირჩევა ამ კანონის 49-ე მუხლში განსაზღვრული კრიტერიუმების საფუძველზე, სისტემატური მიდგომის გამოყენებით, რაც გულისხმობს, ჭარბტენიანი ტერიტორიების ინვენტარიზაციას და ტერიტორიების შერჩევას ინვენტარიზაციის შედეგად მიღებული მონაცემების საფუძველზე. თუ კი ინვენტარიზაცია არ არის დასრულებული, ეს არ წარმოადგენს შესაბამისი კრიტერიუმების მიხედვით იდენტიფიცირებული ტერიტორიის დამტკიცებისათვის ხელისშემშლელი გარემოება.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად პოტენციური ჭარბტენიანი ტერიტორიების გამოვლენას უზრუნველყოფს სამინისტრო. სამინისტრო ამზადებს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის

ნომინაციის დოკუმენტს, რომელსაც საქართველოს მთავრობასთან შეთანხმებით წარუდგენს რამსარის კონვენციის სამდივნოს.

3. საქართველოს მიერ წარდგენილი ტერიტორიის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში ჩართვის საფუძველზე საქართველოს მთავრობა იღებს გადაწყვეტილებას საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის ეროვნულ დონეზე შესაბამისი დაცვის, მართვისა და მონიტორინგის უზრუნველყოფისათვის.

4. ჭარბტენიანი ტერიტორიის მართვა ხდება მართვის გეგმის საფუძველზე, რომელსაც შეიმუშავებს ტერიტორიის მართვის ორგანო და ამტკიცებს მინისტრი.

5. ჭარბტენიანი ტერიტორიის მართვა უნდა ხორციელდებოდეს ისე, რომ უზრუნველყოფილი იქნეს იმ ეკოლოგიური მახასიათებლების შენარჩუნება, რომელთა გამოც აღნიშნულ ტერიტორიას მიენიჭა საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის სტატუსი.

6. ჭარბტენიანი ტერიტორიების მართვის საკითხები წესრიგდება დებულებით „კონვენციებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“.

მუხლი 51. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება

1. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე განზრახული ნებისმიერი საქმიანობა, რომელიც უშუალოდ არ უკავშირდება საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის მართვას, ექვემდებარება საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას.

2. დაუშვებელია საქმიანობის განხორციელება თუ კი საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებით დგინდება, რომ განზრახული საქმიანობა იწვევს მნიშვნელოვან ზეგავლენას საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე. ზეგავლენა მნიშვნელოვანია, როდესაც საქმიანობის განხორციელება იწვევს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის იმ ეკოლოგიური მახასიათებლების დაკარგვას, რომელთა გამოც ტერიტორიას მიენიჭა საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის სტატუსი და რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ტერიტორიის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების (რამსარის უბნების) სიიდან ამოღება ან მისი ფართობის შემცირება.

3. ამ მუხლის მე-2 პუნქტში დადგენილ შემთხვევაში დასაშვებია საქმიანობის განხორციელება, როდესაც განზრახული საქმიანობის მიმართ არსებობს აუცილებელი სახელმწიფოებრივი ინტერესი.

4. განზრახული საქმიანობით საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზეგავლენა და საქმიანობის განხორციელების მიმართ აუცილებელი სახელმწიფოებრივი ინტერესის დასაბუთება უნდა აისახოს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში.

მუხლი 52. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურა

1. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის საფუძველზე ჩატარებული სკოპინგის პროცედურის ფარგლებში უნდა დადგინდეს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების საჭიროება. თუ სამინისტროს მიერ გაცემული სკოპინგის დასკვნა ითხოვს საქმიანობის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასებას, ეს შეფასება უნდა ახლდეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზმ) ანგარიშს, სადაც უნდა დასაბუთდეს აუცილებელი სახელმწიფოებრივი ინტერესის არსებობა და ადეკვატური კომპენსირების განხორციელების შესაძლებლობა შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრით. ეს ვალდებულება არ გამორიცხავს დაინტერესებული პირის უფლებას, სკოპინგის ანგარიშის მომზადებამდე ან სკოპინგის ანგარიშთან ერთად წარმოადგინოს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება.

2. იმ შემთხვევაში, თუ საქმიანობა ექვემდებარება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით გათვალისწინებულ სკრინინგის პროცედურას და სკრინინგის პროცედურის ფარგლებში არ გამოირიცხა საქმიანობის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შესაძლებლობა, ხოლო საქმიანობა სკრინინგის პროცედურის შედეგად არ დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, ხორციელდება საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასება, რომლის საფუძველზეც მიიღება გადაწყვეტილება საქმიანობის განხორციელების დასაშვებობის თაობაზე.

3. თუ საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე განზრახული საქმიანობა არ მიეკუთვნება გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის პირველ და მეორე დანართებში მითითებულ საქმიანობებს და იწვევს მნიშვნელოვან ზეგავლენას საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე, სამინისტრო დაინტერესებული მხარის მიერ წარმოდგენილი საერთაშორისო მნიშვნელობის

ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის საფუძველზე იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის განხორციელების დასაშვებად ან დაუშვებლად ცნობის თაობაზე.

4. ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში, ლიცენზიის/ნებართვის გამცემი ორგანო აჩერებს ადმინისტრაციულ წარმოებას ამ მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების მიღებამდე.

5. სამინისტრო მხარისათვის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის წარდგენის ვალდებულების დადგენის შემთხვევაში, მთავრობასთან შეთანხმებით, საკითხს აცნობებს რამსარის კონვენციის სამდივნოს შესაბამისი კონსულტაციების თხოვნით.

6. რამსარის კონვენციის სამდივნოს მისიის მიერ შემუშავებულ რეკომენდაციებს სამინისტრო გადაუგზავნის დაინტერესებულ მხარეს, რეკომენდაციების საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში გათვალისწინების მიზნით.

7. სამინისტრო საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის საფუძველზე საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილ ვადებში, საჯარო ადმინისტრაციული წარმოებით იღებს გადაწყვეტილებას ან უარს ეუბნება საქმიანობის განმახორციელებელს მოთხოვნის დაკმაყოფილებაზე. დადებითი გადაწყვეტილების შემთხვევაში სამინისტრო ამზადებს და საქართველოს მთავრობას წარუდგენს გადაწყვეტილების პროექტს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის რამსარის უბნების სიიდან ამოღების ან მისი ფართობის შემცირების შესახებ. საქართველოს მთავრობა იღებს გადაწყვეტილებას და დოკუმენტაციას უგზავნის რამსარის კონვენციის სამდივნოს.

8. მხარის მიერ წარმოდგენილ საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიაზე ზემოქმედების დოკუმენტით უნდა მოხდეს საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე მიყენებული ზიანის კომპენსირების განსაზღვრა შემდეგი საკითხების განხილვის და გათვალისწინების საფუძველზე:

ა) საქართველოში საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შეტანილი ჭარბტენიანი ტერიტორიების სრული ღირებულების შენარჩუნების მნიშვნელობა ეროვნულ და მსოფლიო დონეზე;

ბ) საკომპენსაციო ჩანაცვლების შესაძლებლობა (ანუ რამდენად არსებობს ანალოგიური ეკოლოგიური მახასიათებლების ტერიტორია, რომლის დაცვითაც შესაძლებელი იქნება იმ საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის

დანაკარგის სრული კომპენსირება, რომლის მიმართ იგეგმება ფართობის შემცირება ან რამსარის უბნების სიიდან ამოღება;

გ) ხდება თუ არა იმ საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის ეკოლოგიური მახასიათებლების, ჰაბიტატებისა და ღირებულებების სრული კომპენსაცია, რომლის მიმართ იგეგმება ფართობის შემცირება ან რამსარის უბნების სიიდან ამოღება;

დ) სათანადო კომპენსირებასთან დაკავშირებით არსებული სამეცნიერო და სხვა სახის მოსაზრებები/კითხვები, (საკითხები რომლებიც მეცნიერულად არ არის სრულყოფილად და მკაფიოდ დასაბუთებული);

ე) საკომპენსაციო ღონისძიებების განხორციელების ვადების შესაბამისობა

საქმიანობის განხორციელებასთან;

ვ) უარყოფითი ეფექტები, რომლებიც შეიძლება გამოიწვიოს საკომპენსაციო ღონისძიებამ.

მუხლი 53. აუცილებელი სახელმწიფოებრივი ინტერესის განსაზღვრა

საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიაზე ზემოქმედების ანგარიშში დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების მიმართ აუცილებელი სახელმწიფოებრივი ინტერესის არსებობა და მისი პრიორიტეტულობა უნდა დასაბუთდეს შემდეგი საკითხების განხილვის და გათვალისწინების საფუძველზე:

ა) ჭარბტენიანი ტერიტორიების სისტემის მთლიანობის შენარჩუნების სარგებელი ეროვნულ დონეზე და მასთან დაკავშირებული სხვა სარგებელი;

ბ) აუცილებელი სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის აღწერა და არსებული მდგომარეობის შენარჩუნებით მასზე მოსალოდნელი საფრთხე;

გ) დაგეგმილი საქმიანობის შესაბამისობა ეროვნულ პოლიტიკასთან და სტრატეგიებთან;

დ) მნიშვნელოვანი საშიშროების თავიდან ასაცილებლად სასწრაფო ზომების მიღების საჭიროება;

ვ) ყველა რაციონალური ალტერნატივის განხილვა, მათ შორის უმოქმედობის, პროექტის განხორციელების ადგილის ალტერნატივების, ბუფერული ზონების შექმნის და სხვა ღონისძიებების შესაძლებლობების შემოწმების დადასტურებით;

ზ) მოცემული ტერიტორიის ჩამოყალიბებული ფუნქციები და მისი ეკონომიკური, სოციალური და ეკოლოგიური ღირებულების შესაბამისობა განზრახული საქმიანობით მიღებულ სოციალურ, ეკონომიკურ თუ ეკოლოგიური სარგებელთან (რაც უფრო მნიშვნელოვანია ტერიტორიის ღირებულებები და ფუნქციები, უფრო მეტი უნდა იყოს განზრახული საქმიანობისგან მიღებული სარგებელი);

თ) დაგეგმილი საქმიანობის ტრანსასაზღვრო ზემოქმედება.

მუხლი 54. ჭარბტენიანი ტერიტორიის საკუთრების უფლება

1. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიას შესაძლებელია იმავდროულად მიენიჭოს „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ერთ-ერთი კატეგორია.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორია შესაძლებელია იყოს სახელმწიფო, მუნიციპალურ ან კერძო საკუთრებაში.

3. თუ კი საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის სტატუსის მინიჭებით თანასწორობის პრინციპის საწინააღმდეგოდ არსებითი ზიანი ადგება მხოლოდ რომელიმე კერძო პირს ან პირთა ჯგუფს, სახელმწიფო ან მუნიციპალიტეტის ორგანო ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი. ზიანის ანაზღაურების მოცულობა განისაზღვრება საჯარო და კერძო პირის ინტერესების შეფასების საფუძველზე.

4. თუ კი ტერიტორიისთვის საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიის სტატუსის მინიჭება შეუძლებელს ხდის მის გამოყენებას ფუნქციური დანიშნულებით, მესაკუთრე უფლებამოსილია, საკუთრების უფლების შეზღუდვის ხასიათის გათვალისწინებით, სახელმწიფოსგან მოითხოვოს მიწის ნაკვეთის ჩანაცვლება/გამოსყიდვა სამართლიანი ანაზღაურების პირობის დაცვით, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

თავი VI

მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის დაარსება და მართვა

მუხლი 55. ამ თავის მოწესრიგების მიზანი

ამ თავის მოწესრიგების მიზანია ტერიტორიისათვის მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის სტატუსის მინიჭების და მსოფლიო მემკვიდრეობის ტერიტორიების ნუსხაში შეტანის მიზნით გამოვლენის, წარდგენის და მართვის სამართლებრივი საფუძვლების შექმნა.

მუხლი 56. მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის შერჩევის კრიტერიუმები

1. მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბანს წარმოადგენს:

ა) განსაკუთრებული ბუნებრივი წარმონაქმნები (ბუნებრივი ძეგლები), რომლებიც შედგება ფიზიკური და ბიოლოგიური ფორმაციებისაგან ან ასეთი ფორმაციების ჯგუფებისაგან, რომელთაც აქვთ განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულება ესთეტიკური ან სამეცნიერო თვალსაზრისით;

ბ) გეოლოგიური ან ფიზიოგრაფიული წარმონაქმნები და მკაფიოდ განსაზღვრული ტერიტორიები, რომლებიც წარმოადგენს გადაშენების პირას მყოფი ცხოველთა და მცენარეთა სახეობების არეალს, რომლებსაც აქვთ განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულება მეცნიერული ან კონსერვაციული თვალსაზრისით;

გ) ბუნებრივი უბნები ან მკაფიოდ განსაზღვრული ბუნებრივი ტერიტორიები, რომელთაც აქვთ განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულება, მეცნიერების, კონსერვაციის ან ბუნებრივი სილამაზის თვალსაზრისით.

2. ობიექტს აქვს განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულება/ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობა თუ ის შეესაბამება შემდეგი კრიტერიუმებიდან ერთ-ერთს (შერჩევის კრიტერიუმები):

ა) წარმოადგენს განსაკუთრებულ უნივერსალურ ბუნებრივ მოვლენას ან განსაკუთრებული ბუნებრივი სილამაზისა და ესთეტიკური მნიშვნელობის არეებს;

ბ) წარმოადგენს დედამიწის ისტორიის, მათ შორის სიცოცხლის განვითარების ძირითადი სტადიების განსაკუთრებულ მაგალითს, მნიშვნელოვან მიმდინარე გეოლოგიურ პროცესს რელიეფის ფორმირებაში ან მნიშვნელოვან გეომორფოლოგიურ ან ფიზიოგრაფიულ თავისებურებას;

გ) არის განსაკუთრებული/გამორჩეული ნიმუში, რომელიც წარმოადგენს ხმელეთის, მტკნარი წყლის, სანაპირო და საზღვაო ეკოსისტემებისა და მცენარეებისა და ცხოველების თანასაზოგადოებების ევოლუციაში და განვითარებაში მიმდინარე მნიშვნელოვან ეკოლოგიურ ან ბიოლოგიურ პროცესს;

დ) მოიცავს ბიომრავალფეროვნების in-situ კონსერვაციისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობის მქონე ბუნებრივ ჰაბიტატს, მათ შორის საფრთხის წინაშე მყოფი იმ სახეობების ჰაბიტატებს, რომელთაც აქვთ განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულება მეცნიერული ან კონსერვაციული თვალსაზრისით.

3

3. ყველა ობიექტი, ასევე უნდა აკმაყოფილებდეს მთლიანობის პირობას, როგორც ბუნებრივი მემკვიდრეობის სრულყოფილებისა და ხელუხლებლობის

დადასტურებას, რაც გულისხმობს ბუნებრივი მემკვიდრეობის ობიექტებისთვის ბიოფიზიკური პროცესების და რელიეფის თავისებურებების უმეტესწილად ხელუხლებელ მდგომარეობაში არსებობას. აღნიშნული მიზნებისთვის ტერიტორიის შეფასება ხდება იმის გათვალისწინებით, რომ ბუნებრივი გარემო არის დინამიურ მდგომარეობაში და გარკვეულწილად ადამიანთან შემხებლობაში. ტერიტორიის განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულების საფუძველი შეიძლება გახდეს ადამიანისა და გარემოს თანაარსებობა ეკოლოგიური მდგარობის შენარჩუნებით.

მუხლი 57. მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის დამტკიცების პროცედურა

1. მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შესატანად ტერიტორია შეირჩევა ამ კანონის 54-ე მუხლში განსაზღვრული კრიტერიუმების საფუძველზე, სისტემური მიდგომის გამოყენებით, რაც გულისხმობს მსოფლიო მემკვიდრეობის პოტენციური ტერიტორიების ინვენტარიზაციას და მიღებული მონაცემების საფუძველზე წარსადგენი ტერიტორიის შერჩევას. თუ ინვენტარიზაცია არ არის დასრულებული, ეს არ უნდა გახდეს შესაბამისი კრიტერიუმების მიხედვით იდენტიფიცირებული ტერიტორიის დამტკიცებისათვის ხელისშემშლელი გარემოება.

2. სამინისტრო, მთავრობასთან შეთანხმებით, ამზადებს მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის ნომინაციის დოკუმენტს, რომელსაც წარუდგენს იუნესკოს მსოფლიო მემკვიდრეობის კონვენციის სამდივნოს.

3. საქართველოს მიერ წარდგენილი ტერიტორიის მსოფლიო მემკვიდრეობის სიაში ჩართვის საფუძველზე საქართველოს მთავრობა იღებს გადაწყვეტილებას მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის ეროვნულ დონეზე შესაბამისი დაცვის, მართვისა და მონიტორინგის უზრუნველყოფის თაობაზე.

4. მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის მართვა ხდება მართვის გეგმის საფუძველზე, რომელსაც შეიმუშავენ ტერიტორიის მართვის ორგანო და ამტკიცებს მინისტრი. ტერიტორიის მართვა უნდა ხორციელდებოდეს ისე, რომ უზრუნველყოფილი იქნეს იმ განსაკუთრებული უნივერსალური ღირებულების/ზოგადსაკაცობრიო მნიშვნელობის შენარჩუნება, რომელთა გამოც აღნიშნულ ტერიტორიას მიენიჭა მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის სტატუსი.

5. მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის ფარგლებში შესაძლებელია „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ერთი ან რამდენიმე დაცული ტერიტორიის ჩართვა.

6. მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის მართვის საკითხები წესრიგდება დებულებით „კონვენციებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“.

მუხლი 58. მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის საზღვრების შეცვლა

მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის საზღვრების ცვლილების საჭიროების შემთხვევაში, თუ მას არ ექნება მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის ძეგლის განსაკუთრებულ უნივერსალურ ღირებულებაზე მნიშვნელოვანი ზეგავლენა, უნდა მომზადდეს ცვლილების დოკუმენტი კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად და წარედგინოს კონვენციის სამდივნოს. თუ კი კონვენციის ორგანოების რეკომენდაციების საფუძველზე საზღვრების ცვლილება ჩაითვლება საზღვრების მნიშვნელოვან ცვლილებად, კონვენციის სამდივნოს უნდა წარედგინოს ნომინაციის ახალი დოკუმენტი.

მუხლი 59. მსოფლიო მემკვიდრეობის უბნის საკუთრების ფორმა

მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბანში შემავალ ტერიტორიაზე არსებული ბუნებრივი რესურსების საკუთრების ფორმები განისაზღვრება იმ დაცული ტერიტორიების კატეგორიების საკუთრების ფორმით, რომელთა საფუძველზეც ის ჩამოყალიბდა.

თავი VII

ველური მცენარეებითა და გარეული ცხოველებით საერთაშორისო ვაჭრობა

მუხლი 60. რეგულირების მიზანი

1. ამ თავის მიზანია „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის თაობაზე“ 1973 წლის 3 მარტის ვაშინგტონის კონვენციით (CITES) (ამ თავში შემდგომში - კონვენცია) განსაზღვრული ვალდებულებების აღსრულების უზრუნველყოფა ეროვნულ დონეზე.

2. საკითხები, რომლებიც არ რეგულირდება ამ თავით, რეგულირდება კონვენციის და მისი რეზოლუციების შესაბამისად.

3. კონვენციის დანართები და ინფორმაცია კონვენციის მხარეთა კონფერენციაზე დანართებთან დაკავშირებით მიღებული გადაწყვეტილებებისა და რეზოლუციების შესახებ პროაქტიულად ქვეყნდება სამინისტროს ვებ-გვერდზე.

4. თუ კი კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობა იმავდროულად ექცევა მკაცრად დაცული ან დაცული სახეობის ნუსხაში, ასეთი სახეობების ნიმუშებით საერთაშორისო ვაჭრობის, აგრეთვე ხელოვნურად მოშენების და ტყვეობაში

გამრავლების საკითხები წესრიგდება კანონის ამ თავით.

მუხლი 61. ტერმინთა განმარტება

ამ თავში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) **სახეობის ნიმუში** -

ა.ა) ნებისმიერი ცოცხალი ან არაცოცხალი ცხოველი ან მცენარე, რომელიც შეტანილია კონვენციის დანართებში;

ა.ბ) კონვენციის I ან II დანართში შეტანილი ცხოველისთვის - ცხოველის ადვილად გამოსაცნობი ნაწილი, მისგან დამზადებული ნაკეთობა ან პროდუქტი, ხოლო კონვენციის III დანართში შეტანილი ცხოველისთვის - ცხოველის ადვილად გამოსაცნობი ნაწილი, მისგან დამზადებული ნაკეთობა ან პროდუქტი, რომელიც მითითებულია კონვენციის III დანართში ამ სახეობასთან დაკავშირებით;

ა.გ) კონვენციის I დანართში შეტანილი მცენარისთვის - მცენარის ადვილად გამოსაცნობი ნაწილი, მისგან დამზადებული ნაკეთობა ან პროდუქტი, ხოლო II და III დანართში შეტანილი მცენარისთვის - მცენარის ადვილად გამოსაცნობი ნაწილი, მისგან დამზადებული ნაკეთობა ან პროდუქტი, რომლებიც მითითებულია II და III დანართებში ამ სახეობებთან დაკავშირებით.

ბ) **საერთაშორისო ვაჭრობა** - კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტი, იმპორტი, რეექსპორტი და ზღვიდან ინტროდუქცია;

გ) **ზღვიდან ინტროდუქცია** - იმ სახეობის ნიმუშის ქვეყანაში შეტანა, რომელიც მოპოვებულია ისეთ საზღვაო სივრცეში, რომელიც არ იმყოფება არცერთი სახელმწიფოს იურისდიქციის ქვეშ;

დ) **ხელოვნურად მოშენებული მცენარე** - კონვენციის დანართებში შეტანილი მცენარე, რომელიც მოშენებულია ამ მცენარის მოსაშენებლად სპეციალურად მართულ ტერიტორიაზე კულტივირებული სანაშენე თაობისაგან მიღებული გასამრავლებელი მასალისაგან, კონვენციის N11.11 რეზოლუციის შესაბამისად მცენარეებით ვაჭრობის შესახებ;

ე) **ტყვეობაში გამრავლებული ცხოველი** - კონვენციის დანართებში შეტანილი ცხოველის მოსაშენებლად სპეციალურად მართულ გარემოში სანაშენე თაობისაგან მიღებული ცხოველი;

ვ) **CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატი** - დოკუმენტი, რომლითაც დასტურდება კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის წარმოშობის ქვეყანა;

ზ) **იმპორტი** - კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე დროებითი ან მუდმივი შემოტანა;

თ) **ექსპორტი** - კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიიდან დროებითი ან მუდმივი გატანა, გარდა რეექსპორტისა;

ი) **რეექსპორტი** - საქართველოს საბაჟო ტერიტორიაზე შემოტანილი კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის საქართველოს საბაჟო ტერიტორიიდან გატანა;

კ) **ტრანზიტი** - კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმ ქვეყნის გავლით გადატანა, რომელიც არ არის არც წარმოშობის და არც დანიშნულების ქვეყანა;

ლ) **დერივატი** - ცხოველის ან მცენარის დამუშავებული ნაწილი;

მ) **სახეობა** - ნებისმიერი სახეობა, ქვესახეობა ან გეოგრაფიულად განცალკევებული პოპულაცია;

ნ) **ნაწილი** - ცხოველის ან მცენარის ნებისმიერი ნაწილი დაუმუშავებელი ან მარტივად დამუშავებული;

ო) **რეტროსპექტიულად გაცემული ნებართვა** - „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის მე-11 პუნქტით გათვალისწინებული ნებართვის გარეშე განხორციელებულ ქმედებაზე სათანადო ნებართვის გაცემა კონვენციის ნებართვებისა და სერტიფიკატების შესახებ N12.3 რეზოლუციის შესაბამისად;

პ) **მართულ მეურნეობაში მოშენებული მცენარე** - მცენარე, რომელიც არ შეესაბამება კონვენციის მცენარეებით ვაჭრობის შესახებ N11.11 რეზოლუციით დადგენილ, ხელოვნურად მოშენებული მცენარის ცნებას, მოშენებულია კერძო საკუთრებაში მყოფ მიწის ნაკვეთზე და არ წარმოადგენს ველური ბუნებიდან მოპოვებულ მცენარეს.

მუხლი 62. უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანო

1. კონვენციით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული უფლებამოსილების მქონე ორგანოა სამინისტრო, რომელიც პასუხისმგებელია კონვენციით განსაზღვრული ვალდებულებების ეროვნულ დონეზე დანერგვისათვის, თანამშრომლობს კონვენციის სხვა მხარეებთან და კონვენციის სამდივნოსთან, ასევე საქართველოს სახელით გასცემს კონვენციით გათვალისწინებულ დოკუმენტებს.

2. სამინისტრო უფლებამოსილია კონვენციის მხარეთა კონფერენციას წარუდგინოს წინადადება სახეობათა კონვენციის I ან II დანართში შეტანის თაობაზე, ხოლო კონვენციის სამდივნოს - წინადადება სახეობის ან სახეობის პოპულაციის კონვენციის III დანართში შეტანის თაობაზე.

3. „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის

სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობების ნიმუშების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვა“ (ამ თავში შემდგომში - ნებართვა) გაიცემა სამინისტროს მიერ.

4. „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ კონვენციის (CITES) მეორე დანართში შეტანილი სახეობების ნიმუშების ბუნებაში მოპოვების ლიცენზია“ (ამ თავში შემდგომში - ლიცენზია) გაიცემა სამინისტროს მიერ.

5. სამინისტრო კონვენციის სამდივნოს ყოველი წლის 31 ოქტომბრამდე წარუდგენს ანგარიშს წინა წლის განმავლობაში განხორციელებული ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტის და ზღვიდან ინტროდუქციის, აგრეთვე არალეგალური გადაადგილების გამოვლენილი შემთხვევებისა და კონფისკაციის თაობაზე.

6. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - შემოსავლების სამსახური სამინისტროს არაუგვიანეს ყოველი წლის 1 ივლისისა წარუდგენს ანგარიშს წინა წლის განმავლობაში განხორციელებული იმპორტის, ექსპორტის და რეექსპორტის, აგრეთვე უკანონო გადაადგილების გამოვლენილი შემთხვევების შესახებ.

7. სამინისტროს მიერ ამ მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებით გათვალისწინებული ნებართვის/ლიცენზიის გაცემაზე უფლებამოსილება განისაზღვრება კანონის ამ თავითა და „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

მუხლი 63. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშით საერთაშორისო ვაჭრობა

1. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ ექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვისა და იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის იმპორტის ნებართვის საფუძველზე.

2. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ იმპორტის მიზნით გაცემული ნებართვის და ექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული ექსპორტის ნებართვის ან ბოლო რეექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის რეექსპორტის ნებართვის/სერტიფიკატის საფუძველზე.

3. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის რეექსპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ რეექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვის და

იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის იმპორტის ნებართვის საფუძველზე.

4. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ზღვიდან ინტროდუქცია წარმოებს სამინისტროს მიერ ზღვიდან ინტროდუქციის მიზნით გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

5. კონვენციის I დანართში შეტანილი, ტყვეობაში გამრავლებული ცხოველის/ხელოვნურად მოშენებული მცენარის ნიმუშითსაერთაშორისო ვაჭრობა ხდება კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშით საერთაშორისო ვაჭრობისთვის დადგენილი წესით.

მუხლი 64. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშით საერთაშორისო ვაჭრობა

1. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ ექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვის საფუძველზე, ხოლო თუ იმპორტის ქვეყანა მოითხოვს იმპორტის ნებართვას - სამინისტროს მიერ ექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვისა და იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის იმპორტის ნებართვის საფუძველზე.

2. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმპორტი ხორციელდება ექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის ექსპორტის ნებართვის, ან ბოლო რეექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის რეექსპორტის ნებართვის/სერტიფიკატის საფუძველზე.

3. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის რეექსპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ რეექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

4. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ზღვიდან ინტროდუქცია ხორციელდება სამინისტროს მიერ ზღვიდან ინტროდუქციის მიზნით გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

5. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ბუნებაში მოპოვება კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენების ან კონვენციის N11.11 რეზოლუციის შესაბამისად მართულ მეურნეობაში გამრავლების მიზნით, დასაშვებია სამეცნიერო საბჭოს თანხმობის საფუძველზე.

მუხლი 65. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშების ბუნებაში მოპოვება კომერციული მიზნით ექსპორტისათვის

1. ლიცენზია გაიცემა, თუ კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშების მოპოვება ხდება კომერციული მიზნით ექსპორტისათვის.

2. სარგებლობის ლიცენზიის გამცემი ორგანოა სამინისტროს სისტემაში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - გარემოს ეროვნული სააგენტო.

3. ლიცენზია გაიცემა აუქციონის წესით. აუქციონი ტარდება ელექტრონული ფორმით ან მის გარეშე. აუქციონის ჩატარების ფორმაზე გადაწყვეტილებას იღებს ლიცენზიის გამცემი.

4. აუქციონის გამართვამდე, სამინისტრო, სამეცნიერო საბჭოს დასკვნის საფუძველზე, ადგენს კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშების ბუნებაში მოპოვების რაოდენობრივ, თვისებრივ და დროში განსაზღვრულ ნორმებს და წესებს.

5. აუქციონის გამართვის, გამარჯვებულის გამოვლენისა და შესაბამისი სალიცენზიო მოწმობის გაცემის წესს კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით ადგენს ლიცენზიის გამცემი.

6. ლიცენზია გაიცემა არაუმეტეს 5 წლის ვადით. ლიცენზიის გამცემს, საქართველოს მთავრობის თანხმობით, უფლება აქვს, გააგრძელოს სარგებლობის ლიცენზიის მოქმედების ვადა. ლიცენზიის მოქმედების ვადის გაგრძელებისას, მხარეთა შეთანხმებით (საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - გარემოს ეროვნული სააგენტო და შესაბამისი ლიცენზიის მფლობელი), შესაძლებელია ლიცენზიის პირობების შეცვლა (გარდა ნორმატიული აქტით დადგენილი პირობებისა) ან/და დამატებითი სალიცენზიო პირობების დადგენა.

7. ლიცენზიის მფლობელის მიერ სალიცენზიო პირობების შესრულების კონტროლს ახორციელებს სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი.

8. არასაექსპორტო მიზნით კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშების მოპოვება ლიცენზირებას არ ექვემდებარება.

9. ექსპორტისათვის კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარეთა სახეობის ნიმუშების მოპოვება არ საჭიროებს სარგებლობის ლიცენზიას იმ შემთხვევაში, თუ ექსპორტიორი პირის მიერ წლის განმავლობაში მოპოვებული ნიმუშების საექსპორტო რაოდენობა არ აღემატება 50 ერთეულს, ცხოველთა სახეობის შემთხვევაში კი 5 ერთეულს, ასევე ნადირობის ობიექტებს მიკუთვნებული ცხოველების შემთხვევაში.

10. მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების შემთხვევაში მოქმედებს ასეთი სახეობების მოპოვებისათვის კანონმდებლობით დადგენილი წესი.

მუხლი 66. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშით

საერთაშორისო ვაჭრობა

1. კონვენციის III დანართში საქართველოს ინიციატივით შეტანილი სახეობის ან პოპულაციის ნიმუშის ექსპორტი, რომელიც მოპოვებულია საქართველოში, ხორციელდება სამინისტროს მიერ გაცემული ნებართვის საფუძველზე. კონვენციის III დანართში სხვა ქვეყნის ინიციატივით შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტი, რომელიც მოპოვებულია საქართველოში, ხორციელდება სამინისტროს მიერ გაცემული CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატის საფუძველზე. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტი, რომელიც საქართველოში ბუნებრივად არ არის გავრცელებული, ხორციელდება სამინისტროს მიერ გაცემული CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატის საფუძველზე.

2. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმპორტი, გარდა ამ მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებით განსაზღვრული იმპორტისა, ხორციელდება წარმოშობის ქვეყნის მიერ გაცემული CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატის საფუძველზე, ხოლო თუ იმპორტი იმ ქვეყნიდან ხორციელდება, რომლის ინიციატივითაც ეს სახეობა ან ცალკეული პოპულაცია შეტანილია კონვენციის III დანართში - ამ ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის ექსპორტის ნებართვის საფუძველზე.

3. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის არა წარმოშობის ქვეყნიდან, არამედ რეექსპორტის ქვეყნიდან განხორციელების შემთხვევაში საკმარისია რეექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის რეექსპორტის ნებართვის/სერტიფიკატის წარდგენა.

4. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმპორტი იმ ქვეყნიდან, რომელშიც ეს სახეობა ბუნებრივად არ არის გავრცელებული, ხორციელდება წარმოშობის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული წარმოშობის სერტიფიკატის ან ტყვეობაში გამრავლების/ხელოვნურად მოშენების სერტიფიკატის საფუძველზე.

5. კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის რეექსპორტი ხორციელდება სამინისტროს მიერ რეექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

6. კონვენციით განსაზღვრული ნებართვა და სერტიფიკატი არ მოითხოვება:

ა) იმ სახეობის საქართველოში წარმოშობილი ნიმუშის ექსპორტის განხორციელებისას, რომელთა პოპულაციაც საქართველოს ინიციატივით არ არის შეტანილი კონვენციის III დანართში;

ბ) კონვენციის III დანართში სახეობის პოპულაციის ნიმუშის იმპორტის იმ ქვეყნიდან განხორციელებისას, რომელთა პოპულაციაც არ არის შეტანილი კონვენციის III დანართში, თუ ნიმუში წარმოშობილია ამ ქვეყანაში;

გ) კონვენციის III დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის რეექსპორტის განხორციელებისას, რომელიც არ არის წარმოშობილი კონვენციის III დანართში შეტანილი პოპულაციიდან.

მუხლი 67. ტრანსსაზღვრო გადაადგილებისა და შიდა ვაჭრობის თანმხლები დოკუმენტები

1. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის იმპორტირებული ნიმუშის საქართველოს ტერიტორიაზე შექმნა, გაყიდვა და ტრანსპორტირება უნდა მოხდეს მხოლოდ კონვენციითა და ამ კანონით გათვალისწინებული დოკუმენტების თანხლებით. ნიმუშის სხვა პირისთვის გადაცემის შემთხვევაში მისი მფლობელი ვალდებულია აღნიშნული დოკუმენტები ან მათი ასლები ახალ მფლობელს გადასცეს.

2. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის კონვენციისა და ამ კანონის მოთხოვნების შესაბამისად გაცემული დოკუმენტების გარეშე განხორციელება აკრძალულია, გარდა ამ თავით დადგენილი გამონაკლისი შემთხვევებისა. აღნიშნული მოთხოვნის დარღვევა იწვევს სამართალდამრღვევის ადმინისტრაციული წესით დაჯარიმებას და სამართალდარღვევის საგნის კონფისკაციას.

3. საქართველოს ტერიტორიაზე აკრძალულია კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ტრანზიტის განხორციელება კონვენციით გათვალისწინებული თანმხლები დოკუმენტების გარეშე.

4. თუ კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის გადაადგილება ხდება ამ კანონით და კონვენციით გათვალისწინებული დოკუმენტების გარეშე, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - შემოსავლების სამსახური ვალდებულია დაკავოს ეს ნიმუში და ამის შესახებ აცნობოს სამინისტროს.

5. ამ მუხლით დადგენილი მოთხოვნების დარღვევა იწვევს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსით ან საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსით გათვალისწინებულ პასუხისმგებლობას.

მუხლი 68. საერთაშორისო ვაჭრობის გამონაკლისი შემთხვევები

1. ამ კანონით გათვალისწინებული დოკუმენტები არ მოითხოვება პირად საკუთრებაში არსებული კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის არაცოცხალი ნიმუშისთვის, რომლის ტრანსსასაზღვრო გადაადგილება ხდება არაკომერციული მიზნით, თუ პირს აქვს მისი კანონიერად მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტი, გარდა:

ა) იმ შემთხვევისა, როდესაც ნიმუშით საერთაშორისო ვაჭრობისათვის ვაჭრობაში მონაწილე მეორე ქვეყანა ითხოვს ნებართვას ან სერტიფიკატს ან ამის თაობაზე ინფორმაცია გავრცელებულია კონვენციის სამდივნოს შეტყობინებით ან განთავსებულია კონვენციის ვებ-გვერდზე;

ბ) იმ შემთხვევისა, როდესაც ნიმუშების რაოდენობა აღემატება კონვენციის მხარეთა კონფერენციაზე მიღებული რეზოლუციით განსაზღვრულ რაოდენობას;

გ) საფოსტო გზავნილის შემთხვევისა;

დ) სპილოს ძვლის და მარტორქის რქის მთლიანი ნიმუშის შემთხვევისა;

ე) სანადირო ტროფეის შემთხვევისა.

2. ამ კანონით განსაზღვრული ნებართვა არ მოითხოვება პირად საკუთრებაში არსებული კონვენციის II დანართის არაცოცხალი ნიმუშისთვის, რომელიც პირმა იმ ქვეყანაში შეიძინა, რომელშიც ის მუდმივად ცხოვრობდა და ტრანსსასაზღვრო გადაადგილება დაკავშირებულია ამ პირის მიერ მუდმივი საცხოვრებლის შეცვლასთან.

3. იმ სახეობის ნიმუშის იმპორტი, რომელიც შეძენილია ამ ნიმუშის მიმართ კონვენციის დებულების ამოქმედებამდე, შესაძლებელია განხორციელდეს შესაბამისი ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის პრეკონვენციური სერტიფიკატის/ნებართვის საფუძველზე. იმ სახეობის ნიმუშის ექსპორტი ან რეექსპორტი, რომელიც შეძენილია ამ ნიმუშის მიმართ კონვენციის დებულებების ამოქმედებამდე, ხორციელდება უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

მუხლი 69. ნებართვის გაცემის წესი

1. ნებართვა გაიცემა „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ” საქართველოს კანონით დადგენილი წესების დაცვით და ამ თავით განსაზღვრული პირობების გათვალისწინებით.

2. საჭიროების შემთხვევაში, სამეცნიერო საბჭო ადგენს კონვენციის II და III დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშების წლიურ საექსპორტო კვოტას, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი. აღნიშნული კვოტის დადგენისას გათვალისწინებული უნდა

იქნას კონვენციის მხარეთა კონფერენციის ან კომიტეტების მიერ აღიარებული მეთოდოლოგია (არსებობის შემთხვევაში).

3. ნებართვის მისაღებად განცხადება და თანდართული დოკუმენტები შეიძლება წარდგენილ იქნას ელექტრონული ფორმით. ნებართვის მაძიებლის მიერ განცხადების წარდგენა, მისი წარმოებაში მიღება და განხილვა ხდება „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 25-ე მუხლით დადგენილი წესით.

4. განცხადება, გარდა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნებისა, უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) ექსპორტისთვის, იმპორტისთვის, რეექსპორტისთვის და ზღვიდან ინტროდუქციისათვის განკუთვნილი სახეობის ნიმუშის (სახეობა, ნაწილი, დერივატი) დასახელებას (ქართულ და სამეცნიერო სახელწოდებას), რაოდენობას და აღწერას;

ბ) სახეობის ნიმუშის ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტის ან ზღვიდან ინტროდუქციის მიზანს (კომერციული მიზნით, ზოოპარკისათვის, ბოტანიკური ბაღისთვის, ცირკისთვის მოძრავი გამოფენისათვის, სამეცნიერო მიზნით, სანადირო ტროფეის სახით, კერძო საკუთრებისთვის, სამედიცინო მიზნით, საგანმანათლებლო მიზნით, ბუნებაში რეინტროდუქციისთვის/ინტროდუქციისთვის, ხელოვნურად მოშენებისთვის/ტყვეობაში გამრავლებისთვის);

გ) ექსპორტისთვის, იმპორტისათვის ან რეექსპორტისთვის განკუთვნილი სახეობის ნიმუშის წარმოშობის წყაროს და დროს;

დ) ექსპორტიორის და იმპორტიორის რეკვიზიტებს.

5. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუშის ექსპორტის შესახებ განცხადება დამატებით უნდა შეიცავდეს შემდეგ მონაცემებს:

ა) კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის სახეობის დასახელება და ყოველწლიურად მოსაპოვებელი რაოდენობა;

ბ) მიწის ნაკვეთზე არსებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუშების სავარაუდო რაოდენობა;

გ) მიწის ნაკვეთის მართვის ღონისძიებები;

დ) ინფორმაციას იმის თაობაზე, თუ პირველად ხელოვნურად როდის იქნა მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარე ამ მიწის ნაკვეთზე;

ე) ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ რა იყო პირველად ხელოვნურად მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის წარმოშობის წყარო;

ვ) ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ უკანასკნელად როდის დაირგო კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუში ამ მიწის ნაკვეთზე და რა იყო მისი წარმოშობის წყარო.

6. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მართულ მეურნეობაში მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუშის ექსპორტის შესახებ განცხადება დამატებით უნდა შეიცავდეს შემდეგ მონაცემებს:

ა) კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის სახეობის დასახელება და ყოველწლიურად მოსაპოვებელი რაოდენობა;

ბ) მიწის ნაკვეთზე არსებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუშების სავარაუდო რაოდენობა;

გ) მიწის ნაკვეთის მართვის ღონისძიებები;

დ) ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ პირველად როდის იქნა მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარე ამ მიწის ნაკვეთზე;

ე) ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ რა იყო პირველად მართულ მეურნეობაში მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის წარმოშობის წყარო;

ვ) ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ უკანასკნელად როდის დაირგო კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის ნიმუში ამ მიწის ნაკვეთზე და რა იყო მისი წარმოშობის წყარო.

7. ნებართვის მისაღებად წარსადგენ განცხადებას, „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული დოკუმენტების გარდა, უნდა დაერთოს შემდეგი დოკუმენტაცია:

ა) სახეობის ნიმუშის ექსპორტის შემთხვევაში:

ა.ა) სახეობის ნიმუშის წარმოშობის წყაროს დამადასტურებელი დოკუმენტი ან ამ ნიმუშის საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების შესაბამისად მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტი;

ა.ბ) კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის შემთხვევაში – იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული იმპორტის შესაბამისი ნებართვა;

ბ) კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული და მართულ მეურნეობაში მოშენებული მცენარის ნიმუშის შემთხვევაში - ექსპორტის შესახებ განცხადება და შემდეგი დოკუმენტები:

ბ.ა) საჯარო რეესტრიდან ამონაწერი;

ბ.ბ) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომელიც შეიცავს ინფორმაციას მიწის ნაკვეთზე მოშენებული მცენარის რესურსის ოდენობის შესახებ;

ბ.გ) წარმოშობის წყაროს და ოპერირების პერიოდში შემატებული რესურსის მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტები;

გ) სახეობის ნიმუშის იმპორტის შემთხვევაში – წარმოშობის დამადასტურებელი დოკუმენტი, რომლითაც დასტურდება, რომ ამ ნიმუშის წარმოშობის წყარო და იმპორტის მიზანი შესაბამისობაშია კონვენციის მოთხოვნებთან, ხოლო სახეობის ცოცხალი ნიმუშის იმპორტის შემთხვევაში – აგრეთვე ამ ნიმუშის შენახვისა და მოვლის სათანადო პირობების არსებობის დამადასტურებელი დოკუმენტები;

დ) სახეობის ნიმუშის რეექსპორტის შემთხვევაში:

დ.ა) კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის რეექსპორტის შემთხვევაში - ექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის ექსპორტის ნებართვა ან ბოლო რეექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის რეექსპორტის ნებართვა/სერტიფიკატი და იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის იმპორტის ნებართვა;

დ.ბ) კონვენციის II და III დანართებში შეტანილი სახეობის რეექსპორტის შემთხვევაში - ექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის ექსპორტის ნებართვა ან ბოლო რეექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული CITES-ის რეექსპორტის ნებართვა/სერტიფიკატი ან წარმოშობის სერტიფიკატი.

ე) სახეობის ნიმუშის ზღვიდან ინტროდუქციის შემთხვევაში - სახეობის ნიმუშის შენახვისა და მოვლის სათანადო პირობების არსებობის დამადასტურებელი დოკუმენტები.

8. ამ მუხლის მე-7 პუნქტის „ბ.ბ“ და „ბ.გ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრული მოთხოვნები არ შეეხება იმ მცენარის ნიმუშს, რომლიც საქართველოში ბუნებრივად არ არის გავრცელებული და რომლის საწყისი თაობა საქართველოში კონვენციის ძალაში შესვლამდე ან კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად იქნა შემოტანილი.

9. კერძო ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული ან მართულ მეურნეობაში მოშენებული მცენარის რესურსის ოდენობის თაობაზე დასკვნის საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ გაცემის წესი განისაზღვრება „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) II დანართში შეტანილ მცენარის ხელოვნურად მოშენების ან მართულ მეურნეობაში არსებული რესურსის ოდენობის თაობაზე დასკვნის გაცემის წესის შესახებ“ დებულებით, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

მუხლი 70. ნებართვის გაცემის განსაკუთრებული პირობები

1. კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის:

ა) ექსპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა.ა) სამეცნიერო საბჭო გამოიტანს დასკვნას, რომ ექსპორტი ამ სახეობას გადაშენების საფრთხეს არ შეუქმნის;

ა.ბ) სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ეს ნიმუში საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევით არ იყო მოპოვებული და იგი მომზადდება და გაიგზავნება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს.

ბ) იმპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა, თუ:

ბ.ა) სამეცნიერო საბჭო გამოიტანს დასკვნას, რომ იმპორტი ამ სახეობას გადაშენების საფრთხეს არ შეუქმნის;

ბ.ბ) ეს ნიმუში არ იქნება გამოყენებული უპირატესად კომერციული მიზნისათვის;

ბ.გ) სახეობის ცოცხალი ნიმუშის შემთხვევაში - სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ამ ნიმუშის სავარაუდო მიმღებს აქვს მისი შენახვისა და მოვლისათვის სათანადო პირობები.

გ) რეექსპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა, თუ სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ამ სახეობის ცოცხალი ნიმუში მომზადდება და გაიგზავნება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხი შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს;

დ) ზღვიდან ინტროდუქციის მიზნით ნებართვა გაიცემა თუ:

დ.ა) სამეცნიერო საბჭო გამოიტანს დასკვნას, რომ ინტროდუქცია ამ სახეობას საფრთხეს არ შეუქმნის;

დ.ბ) სახეობის ცოცხალი ნიმუშის შემთხვევაში - უფლებამოსილი ორგანო დარწმუნდება, რომ ამ ნიმუშის მიმღებს აქვს მისი შენახვისა და მოვლის სათანადო პირობები;

დ.გ) სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ეს ნიმუში უპირატესად კომერციული მიზნით არ იქნება გამოყენებული (იგი გამიზნულია კერძო მოხმარებისთვის, ბიოსამედიცინო მრეწველობისთვის, ტყვეობაში გამრავლების პროგრამებისთვის, ხელოვნურად მოშენებისთვის, აქვს სამეცნიერო ან საგანმანათლებლო დანიშნულება და სხვ.).

2. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის მიზნით ექსპორტის ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) სამეცნიერო საბჭო გამოიტანს დასკვნას, რომ ექსპორტი ამ სახეობას გადაშენების საფრთხეს (გარდა კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის სახეობის ნიმუშის კომერციული მიზნით ექსპორტისა);

ბ) სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ეს ნიმუში საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევით არ იყო მოპოვებული და იგი მომზადდება და გაიგზავნება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს.

3. კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის სახეობის ნიმუშის კომერციული მიზნით ექსპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა:

ა) შესაბამისი სარგებლობის ლიცენზიის საფუძველზე;

ბ) შესაბამისი სარგებლობის ლიცენზიის მფლობელთან გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე;

გ) იმ პირის (ან მისი წარმომადგენლის) განცხადების საფუძველზე ან იმ პირთან გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე, რომლის კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზეც ხელოვნურად ან მართულ მეურნეობაში მოშენებულია კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარე.

დ) ნადირობის ობიექტებს დაქვემდებარებული სახეობების ველური ბუნებიდან მოპოვების შემთხვევაში - ნიმუშის კანონიერად მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტის საფუძველზე

4. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული მცენარის ნიმუშის ექსპორტისათვის ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) აღნიშნულ მიწის ნაკვეთზე მცენარე მოშენებულია განცხადების წარდგენამდე 5 წლით ადრე მაინც;

ბ) აღნიშნული სახეობის სასაქონლო ზომის ნიმუშების (ბოლქვების/გორგლების) სრული ოდენობით მოპოვების შემთხვევაში - აღნიშნულ ნაკვეთზე ნიმუშების (ბოლქვების/გორგლების) შემდგომ მოპოვებამდე გასულია 3 წელი მაინც;

გ) წარმოშობის წყაროს წარმოადგენს კონვენციის N11.11 რეზოლუციის შესაბამისად ხელოვნურად მოშენებული ან კონვენციის რეგულაციებიდან გამონაკლისი მასალა;

დ) წარმოდგენილია:

დ.ა) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომლითაც დასტურდება მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული მცენარის რესურსის ოდენობა;

დ.ბ) საჯარო რეესტრიდან ამონაწერი;

დ.გ) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომლითაც დასტურდება მიწის ნაკვეთიდან აღნიშნული სახეობის ფაქტობრივი მოპოვების რაოდენობა, თუ იგი წინა წელს იქნა მოპოვებული.

5. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მართულ მეურნეობაში მოშენებული მცენარის ნიმუშის ექსპორტისათვის ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) აღნიშნულ მიწის ნაკვეთზე მცენარე მოშენებულია განცხადების წარდგენამდე 5 წლით ადრე მაინც;

ბ) წარმოშობის წყარო მოპოვებულია საქართველოს კანონმდებლობისა და საერთაშორისო შეთანხმებების მოთხოვნების შესაბამისად;

გ) წარმოდგენილია:

გ.ა) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომლითაც დასტურდება მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად მოშენებული მცენარის რესურსის ოდენობა;

გ.ბ) საჯარო რეესტრიდან ამონაწერი;

გ.გ) საჯარო სამართლის იურიდიული პირის - გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომლითაც დასტურდება მიწის ნაკვეთიდან აღნიშნული სახეობის ფაქტობრივი მოპოვების რაოდენობა, თუ იგი წინა წელს იქნა მოპოვებული.

დ) სამეცნიერო საბჭოს დასკვნის თანახმად საექსპორტოდ განკუთვნილი რესურსის ოდენობა მიჩნეულია მდგრად მოპოვებად.

6. მართულ მეურნეობაში მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი მცენარის სახეობის ექსპორტის შემთხვევაში ნებართვის გაცემა დასაშვებია ნაკვეთზე არსებული რესურსის არაუმეტეს 30%-ის ექსპორტისათვის, გარდა სამეცნიერო საბჭოს მიერ სხვა ოდენობის დადგენის შემთხვევისა.

7. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების ტყვეობაში გამრავლებული/ხელოვნურად მოშენებული და მართულ მეურნეობაში მოშენებული ნიმუშის კომერციული მიზნით ექსპორტისათვის ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) ნიმუში გამრავლდა სამინისტროს მიერ კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობების ტყვეობაში გამრავლების/ხელოვნურად მოშენების რეესტრში რეგისტრირებული სუბიექტის მიერ, ხოლო კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის შემთხვევაში - სამინისტროს და კონვენციის სამდივნოში კონვენციის სამდივნოს მიერ კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად რეგისტრირებული სუბიექტის მიერ;

ბ) ცხოველების შემთხვევაში ნიმუში მარკირებულია.

8. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობისგან წარმოებული ხიზილალის ექსპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა მხოლოდ კონვენციის სამდივნოს რეესტრში დარეგისტრირებულ ხიზილალას მწარმოებელ საწარმოზე.

9. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ტყვეობაში გამრავლების/ხელოვნურად მოშენების საწარმოს, მათ შორის, ხიზილალის მწარმოებელი საწარმოს რეგისტრაციისა და ტყვეობაში გამრავლებული ცხოველის

მარკირების, ასევე მცენარეთა მართულ მეურნეობაში მოშენების წესები განისაზღვრება გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ” 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობის ტყვეობაში გამრავლების ან ხელოვნურად მოშენების საწარმოს/მართული მეურნეობის რეგისტრაციის წესის შესახებ დებულებით, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

10. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის მიზნით რეექსპორტის ნებართვა გაიცემა, თუ სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ამ სახეობის ცოცხალი ნიმუში მომზადდება და გაიგზავნება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს.

11. კონვენციის II დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის ზღვიდან ინტროდუქციის მიზნით ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) სამეცნიერო საბჭო გამოიტანს დასკვნას, რომ ინტროდუქცია არ შეუქმნის საფრთხეს მოცემულ სახეობას;

ბ) სახეობის ცოცხალი ნიმუშის შემთხვევაში - სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ამ ნიმუშისადმი მოპყრობისას მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნისა და სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმალური იქნება.

12. კონვენციის III დანართში სახეობების ნიმუშების ექსპორტის მიზნით ნებართვა გაიცემა, თუ:

ა) ეს ნიმუში საქართველოს კანონმდებლობის დარღვევით არ იყო მოპოვებული;

ბ) სამინისტრო დარწმუნდება, რომ ამ სახეობის ცოცხალი ნიმუში მომზადდება და გაიგზავნება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს.

მუხლი 71. სამეცნიერო საბჭო

1. ამ თავით გათვალისწინებულ უფლებამოსილებათა განსახორციელებლად მინისტრის ბრძანებით იქმნება მინისტრის სათათბირო ორგანო – სამეცნიერო საბჭო.

2. სამეცნიერო საბჭოს მუშაობის წესი განისაზღვრება „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ“ 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) სამეცნიერო საბჭოს დებულებით“, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი.

3. სამეცნიერო საბჭო არ მონაწილეობს კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მოშენებული კონვენციის II დანართში შეტანილი ხელოვნურად მოშენებული მცენარის სახეობის ნიმუშის, პრეკონვენციური ნიმუშის და ხიზილალის ექსპორტის ნებართვის გაცემის პროცესში.

მუხლი 72. ნებართვის მოქმედების ვადა

1. ამ თავით გათვალისწინებული ნებართვით სარგებლობა ვადიანია.
2. სახეობის ნიმუშის ექსპორტის ან რეექსპორტის მიზნით გაცემული ნებართვა ძალაშია მისი გაცემიდან 6 თვის განმავლობაში.
3. სახეობის ნიმუშის იმპორტის ან ზღვიდან ინტროდუქციის მიზნით გაცემული ნებართვა ძალაშია გაცემიდან თორმეტი თვის განმავლობაში.

მუხლი 73. ნებართვის მფლობელის ვალდებულებები

1. კერძო საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე ხელოვნურად და მართულ მეურნეობაში მოშენებული მცენარის ნიმუშის ექსპორტის მიზნით ნებართვის მფლობელი ვალდებულია:

ა) მცენარის ნიმუშის მოპოვება განახორციელოს მხოლოდ ნებართვაში მითითებული მიწის ნაკვეთიდან;

ბ) ნებართვის მიღებისა და მცენარეთა ნიმუშის მოპოვების შემდეგ ნებართვის გამცემ ორგანოს ნებართვის გაცემიდან 3 თვის ვადაში წარუდგინოს საჯარო სამართლის იურიდიული პირის გარემოს ეროვნული სააგენტოს დასკვნა, რომლითაც დასტურდება მიწის ნაკვეთიდან აღნიშნული სახეობების ფაქტობრივი მოპოვების რაოდენობა.

2. კონვენციის სამდივნოს ხიზილალის ექსპორტის განმახორციელებელი საწარმოების რეესტრში რეგისტრირებული ხიზილალის მწარმოებელი საწარმო ვალდებულია:

ა) მწარმოებელი მასალის იმპორტის განხორციელებიდან 10 კალენდარული დღის ვადაში სამინისტროს წარუდგინოს ექსპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული და ექსპორტის ქვეყნის საბაჟო სამსახურის მიერ დამოწმებული ექსპორტის ნებართვის დედანი;

ბ) სამინისტროს საანგარიშო წლის მომდევნო წლის 15 იანვრამდე წარუდგინოს დეტალური ანგარიში კონვენციის დანართებში შეტანილ სახეობებებთან დაკავშირებით განხორციელებული ქმედებების (ხიზილალის წარმოება/იმპორტი/ექსპორტი/შიდა ბაზარზე რეალიზაცია; ხიზილალის წარმოების შემდეგ დარჩენილი ხორცის რეალიზაცია) თაობაზე;

გ) განახორციელოს მხოლოდ კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად მარკირებული ხიზილალის ექსპორტი;

დ) საწარმოს სარეგისტრაციო მონაცემების ცვლილების შემთხვევაში, დაუყოვნებლივ აცნობოს სამინისტროს;

ე) მწარმოებელი მასალის მოპოვება განხორციელოს საქართველოს კანონმდებლობისა და კონვენციის მოთხოვნების შესაბამისად.

მუხლი 74. რეტროსპექტულად გაცემული ნებართვა ან სერტიფიკატი

1. ამ თავით განსაზღვრული დოკუმენტაციის გარეშე განხორციელებულ ექსპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის შემთხვევებზე, გამონაკლისი სახით, შეიძლება გაიცეს ამ კანონით გათვალისწინებული ნებართვა რეტროსპექტულად კონვენციის შესაბამისად.

2. ნებართვა რეტროსპექტულად გაიცემა იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს წერილობითი თანხმობის არსებობის შემთხვევაში, თუ სამინისტრო ყოველმხრივი მოკვლევისა და იმპორტის ქვეყნის უფლებამოსილ ორგანოსთან კონსულტაციების შედეგად დარწმუნდება, რომ ადგილი აქვს შემთხვევით შეცდომას და არა შეცდომაში შეყვანის მცდელობას და სახეობის ნიმუშის გადატანა, სხვა მხრივ, შეესაბამება კონვენციის მოთხოვნებს.

3. ნებართვის რეტროსპექტულად გაცემა აკრძალულია კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშისთვის. ნებართვის რეტროსპექტულად გაცემა, გამონაკლისის სახით, დასაშვებია მხოლოდ კონვენციის II და III დანართში შეტანილ სახეობის ნიმუშისთვის.

4. ნებართვის რეტროსპექტულად გაცემის შემთხვევაში ნებართვაში მკაფიოდ უნდა მიეთითოს, რომ ეს ნებართვა გაცემულია რეტროსპექტიულად, და განიმარტოს შესაბამისი მიზეზი.

5. აკრძალულია ნებართვის რეტროსპექტულად გაცემა იმ პირზე, რომელზედაც ერთხელ გაიცა ნებართვა რეტროსპექტულად.

6. სხვა ქვეყნის უფლებამოსილი ორგანოს მიერ რეტროსპექტულად გაცემული CITES-ის ნებართვა ან სერტიფიკატი და ასეთი დოკუმენტით კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ნიმუშის საქართველოში იმპორტის განხორციელების პირობები უნდა აკმაყოფილებდეს ამ მუხლით დადგენილ მოთხოვნებს.

7. თუ პირად საკუთრებაში არსებული ნიმუშის იმპორტი განხორციელდა ამ მუხლით განსაზღვრული პირობების შესაბამისად - რეტროსპექტულად გაცემული CITES-ის ნებართვით ან სერტიფიკატით, აკრძალულია ამ ნიმუშის გაყიდვა იმპორტის განხორციელებიდან 6 თვის განმავლობაში.

მუხლი 75. საერთაშორისო ვაჭრობა იმ სახელმწიფოსთან, რომელიც არ არის კონვენციის წევრი

1. საქართველოდან იმ სახელმწიფოში ექსპორტის ან რეექსპორტის ან იმ სახელმწიფოდან იმპორტის განხორციელების შემთხვევაში, რომელიც არ არის კონვენციის წევრი, ამ სახელმწიფოს უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომლითაც დასტურდება კონვენციის მოთხოვნებთან შესაბამისობა, შეიძლება მიღებული იქნეს კონვენციით განსაზღვრული ნებართვებისა და სერტიფიკატების სანაცვლოდ.

2. სამინისტრომ, კონვენციის I დანართში შეტანილი სახეობის ნიმუშის იმ სახელმწიფოდან, რომელიც არ არის კონვენციის წევრი, იმპორტის მიზნით ნებართვა და ამ სახელმწიფოში ექსპორტის მიზნით ნებართვა ან CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატი უნდა გასცეს მხოლოდ კონვენციის სამდივნოს წერილობითი თანხმობის მიღების შემდეგ.

3. იმ სახელმწიფოს მიერ გაცემული ნებართვა, სერტიფიკატი ან ნებართვის ანალოგიური დოკუმენტი, რომელიც არ არის კონვენციის წევრი, მიიღება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი შეიცავს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) ნებართვის, სერტიფიკატის ან ანალოგიური დოკუმენტის გამცემი ორგანოს დასახელებას, ბეჭედს და პასუხისმგებელი პირის ხელმოწერას;

ბ) სახეობის ზუსტ დასახელებას;

გ) სახეობის ნიმუშის წარმომავლობას - იმ შემთხვევაში, თუ სახეობის ნიმუშის წარმოშობის წყარო სხვა ქვეყანაა, ამ ქვეყნის ექსპორტის ნებართვის ნომერს;

დ) იმის დადასტურებას, რომ ექსპორტი კომპეტენტური სამეცნიერო საბჭოს რეკომენდაციის საფუძველზე ხორციელდება და რომ იგი ამ სახეობას საფრთხეს არ შეუქმნის (შესაძლებელია მოთხოვნილ იქნეს რეკომენდაციის ასლი) და რომ ნიმუში ამ სახელმწიფოს კანონმდებლობის შესაბამისადაა მოპოვებული;

ე) იმის დადასტურებას, რომ ცოცხალი ცხოველის ექსპორტი ან რეექსპორტი განხორციელდება იმგვარად, რომ მისი დაზიანების, ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის ან სასტიკი მოპყრობის რისკი მინიმუმამდე შემცირდეს.

4. იმ სახელმწიფოს მიერ გაცემული დოკუმენტი, რომელიც არ არის კონვენციის წევრი, მიიღება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამ სახელმწიფოში ამგვარი დოკუმენტის გაცემაზე უფლებამოსილი ორგანო და სამეცნიერო დაწესებულება შეტანილია კონვენციის ვებ-გვერდზე განთავსებულ მონაცემთა ბაზაში, ან კონვენციის სამდივნოსთან კონსულტაციის შემდეგ.

მუხლი 76. სანებართვო მოწმობის ფორმა

1. ამ თავით გათვალისწინებული ნებართვის ფორმა მტკიცდება „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო

ვაჭრობის შესახებ“ კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობების, მათი ნაწილებისა და დერივატების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვისა და წარმოშობის სერტიფიკატის ფორმების დამტკიცების შესახებ“ მინისტრის ბრძანებით.

2. ნებართვა გაიცემა 4 ეგზემპლარად (დედანი და დედნის დამოწმებული 3 ასლი). ნებართვის 1 ასლი რჩება ნებართვის გამცემ ადმინისტრაციულ ორგანოში, ხოლო დედანი და 2 ასლი გადაეცემა ნებართვის მაძიებელს საბაჟო გამშვებ პუნქტში წარსადგენად, სადაც საბაჟო გამშვები პუნქტის უფლებამოსილი თანამშრომელი სახეობის ნიმუშის ექსპორტის/რეექსპორტის განხორციელებისას ნებართვის ეგზემპლარებს ხელმოწერთა და ოფიციალური ბეჭდით დაამოწმებს. დამოწმებული ნებართვის 1 ასლი რჩება საბაჟო გამშვებ პუნქტში, ხოლო ნებართვის დედანი და 1 ასლი წარედგინება იმპორტის ქვეყნის საბაჟოს.

3. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - შემოსავლების სამსახური საბაჟო გამშვები პუნქტის მიერ დამოწმებული ნებართვის ან სერტიფიკატის ასლს ექსპორტის, იმპორტის ან რეექსპორტის განხორციელებიდან 1 თვის ვადაში უგზავნის სამინისტროს.

4. სამინისტრო კონვენციის სამდივნოს წინასწარ უგზავნის ნებართვის გამცემი ადმინისტრაციული ორგანოს სპეციალური ბეჭდის ანაბეჭდს, აგრეთვე ნებართვის ხელმოწერი პასუხისმგებელი პირის სახელსა და გვარს და მისი ხელმოწერის ნიმუშს.

მუხლი 77. სანებართვო მოწმობის დაკარგვა ან დაზიანება

1. ნებართვის მფლობელის მიერ სანებართვო მოწმობის დაკარგვის ან დაზიანების შემთხვევაში გამოიყენება „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ნორმები.

2. ნებართვის მფლობელისგან ნებართვის დაკარგვის ან დაზიანების შესახებ ინფორმაციის მიღების შემთხვევაში სამინისტრო ამის თაობაზე აცნობებს იმპორტის ქვეყანას, ხოლო კომერციული მიზნით საერთაშორისო ვაჭრობის შემთხვევაში - აგრეთვე კონვენციის სამდივნოს.

მუხლი 78. ნებართვის გაუქმება და მასში ცვლილების შეტანა

1. ნებართვის გაუქმებისა და მასში ცვლილების შეტანის წესი განისაზღვრება „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

2. ნებართვის გაუქმების ან მასში ცვლილების შეტანის შესახებ წერილობით უნდა ეცნობოს ნებართვის მფლობელს, კონვენციის სამდივნოსა და იმპორტის ქვეყანას.

3. საჭიროების შემთხვევაში გაცემული ნებართვის ახალი ნებართვით ჩანაცვლება ხდება ნებართვისა და მისი ყველა ასლის სამინისტროში ჩაბარების შემდეგ.

4. ნებართვის დაკარგვის შემთხვევაში, ნებართვის ასლი გაიცემა იმ შემთხვევაში, როდესაც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მმართველობის სფეროში შემავალი საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - შემოსავლების სამსახური დაადასტურებს, რომ ექსპორტი, იმპორტი ან რეექსპორტი არ განხორციელებულა. ექსპორტის შემთხვევაში ექსპორტის განუხორციელებლობა უნდა დაადასტუროს აგრეთვე იმპორტის ქვეყნის საბაჟო სამსახურმა.

მუხლი 79. სანებართვო მოსაკრებელი

სანებართვო მოსაკრებლის ოდენობა და ბიუჯეტში გადახდის წესი განისაზღვრება „სალიცენზიო და სანებართვო მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

მუხლი 80. CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატის გაცემის წესი

1. CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატს გაცემს სამინისტრო მარტივი ადმინისტრაციული წარმოების საფუძველზე. ადმინისტრაციული წარმოების დაწყების საფუძველია დაინტერესებული პირის განცხადება.

2. განცხადება, საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლით დადგენილი მოთხოვნების გარდა, უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

ა) სახეობის ნიმუშის (სახეობა, ნაწილი, დერივატი) დასახელებას (ქართული ან/და სამეცნიერო სახელწოდებას), რაოდენობას და აღწერას;

ბ) სახეობის ნიმუშის წარმოშობის წყაროსა და დროს;

გ) ექსპორტიორისა და იმპორტიორის რეკვიზიტებს.

3. განცხადებას უნდა დაერთოს სახეობის ნიმუშის საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად მოპოვების დამადასტურებელი დოკუმენტი.

4. CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატის ფორმას ამტკიცებს მინისტრი.

5. CITES-ის წარმოშობის სერტიფიკატი ძალაშია გაცემიდან 12 თვის განმავლობაში.

მუხლი 81. ნიმუშის იდენტიფიკაცია

უკანონო ვაჭრობის ფაქტის გამოვლენის შემთხვევაში ნიმუშის იდენტიფიკაციისათვის გაწეული ხარჯის ანაზღაურება ხორციელდება სამართალდამღვევის მიერ.

მუხლი 82. კონფისკირებული ნიმუშების განთავსება

1. კონვენციის დანართებში შეტანილი სახეობის ცოცხალი ნიმუშის დაკავების შემთხვევაში ნიმუში დროებით შესანახად გადაეცემა შესაბამისი პროფილის დაწესებულებას, ხოლო კონფისკაციის შემთხვევაში ამ ნიმუშის განთავსების ადგილის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო სამინისტროსთან შეთანხმებით, სამეცნიერო საბჭოს რეკომენდაციის საფუძველზე.

2. კონვენციის დანართებში შეტანილი ცხოველის სახეობის ცოცხალი ნიმუშის წარმოშობის ქვეყნის დადგენის შემთხვევაში, სამინისტრო ნიმუშის კონფისკაციის შესახებ აცნობებს ნიმუშის წარმოშობის ქვეყნის უფლებამოსილ ადმინისტრაციულ ორგანოს და მიზანშეწონილობის დადგენის შემთხვევაში გადასცემს მას კონფისკაციის შედეგად ჩამორთმეულ ნიმუშს.

3. არაცოცხალი ნიმუშის კონფისკაციის შემთხვევაში ნიმუშის განთავსების ადგილზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო გადაწყვეტილებას იღებს სამინისტროსთან შეთანხმებით.

4. ამ მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებულ შემთხვევაში ნიმუშის ტრანსპორტირებისა და დროებითი შენახვის ხარჯები ეკისრება სამართალდამრღვევ პირს.

5. კონფისკაციის შედეგად ჩამორთმეული ცოცხალი ცხოველების განთავსების და შენახვის ხარჯებს ანაზღაურებს ცხოველის განთავსების ადგილზე პასუხისმგებელი დაწესებულება ან სამინისტრო მხარეთა შეთანხმების საფუძველზე.

მუხლი 83. სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ორგანოები

1. ამ თავით გათვალისწინებული სანებართვო პირობების შესრულების კონტროლი და პასუხისმგებლობა სანებართვო პირობების დარღვევისათვის განისაზღვრება ამ კანონითა და „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ“ საქართველოს კანონით.

2. ამ თავით სანებართვო პირობების შესრულების კონტროლი ხორციელდება სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ.

თავი VIII

გენეტიკურ რესურსებზე და მასთან დაკავშირებულ ტრადიციულ ცოდნაზე

ხელმისაწვდომობა და მათი გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი და თანაბარი განაწილება

მუხლი 84. მოწესრიგების მიზანი

1. ეს თავი აწესრიგებს გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობის და მათი გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების საკითხებს.

2. ეს თავი არ ვრცელდება მცენარეებზე, რომლებიც რეგულირდება „საკვებისა და სოფლის მეურნეობისათვის მცენარეთა გენეტიკური რესურსების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმების“ მულტილატერალური სისტემით.

მუხლი 85. ტერმინთა განმარტებები

კანონის ამ თავში გამოყენებულ ტერმინებს აქვთ შემდეგი მნიშვნელობა:

ა) მკვლევარი - ფიზიკური ან იურიდიული პირი, რომელიც ახორციელებს კომერციულ ან არაკომერციულ კვლევას და/ან განვითარებას;

ბ) გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის კომერციული გამოყენება - კვლევა და/ან განვითარება კომერციული სარგებლის მიღების მიზნით;

გ) გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის არაკომერციული გამოყენება - კვლევა და/ან განვითარება კვლევის/განვითარების შედეგების გასაჯაროების და საჯარო გამოყენების მიზნით, როცა კვლევის მიზანია გენეტიკური რესურსის მახასიათებლების შესწავლა კომერციული მიზნით გამოყენების გარეშე;

დ) საზღვარგარეთ ხელმისაწვდომი გენეტიკური რესურსების გამოყენებით მიღებული პროდუქტი - პროდუქტი, რომელიც შეიცავს გენს ან გენტა თანმიმდევრობას უცხოური გენეტიკური რესურსიდან და ატარებს მის ძირითად მახასიათებლებს;

ე) ტრადიციული ცოდნა - ცოდნა გენეტიკური რესურსების შესახებ, რომელსაც ფლობს ფიზიკური პირი და რომელიც არის წარმოქმნილი და გადაცემული ტრადიციებით ან ინდივიდუალური გამოცდილებით.

მუხლი 86. უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანო

1. გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობაზე უფლებამოსილი ადმინისტრაციული ორგანოა სამინისტრო, რომელიც გასცემს ნებართვებს და დებს გენეტიკური რესურსების და ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობის

ხელშეკრულებას.

2. სამინისტრო არის გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობისა და მისგან მიღებული სარგებლის სამართლიანი და თანაბარი განაწილების შესახებ ნაგოიას ოქმით გათვალისწინებული ეროვნული პასუხისმგებელი ორგანო და ეროვნული უფლებამოსილი სახელმწიფო დაწესებულება.

მუხლი 87. სარგებლის სამართლიანი განაწილება

1. სარგებელი, რომელიც მიღებულია საქართველოში წარმოშობილი გენეტიკური რესურსების გამოყენებით, ასევე რომელიც გამომდინარეობს მათი შემდგომი გამოყენებიდან და კომერციალიზაციიდან, სამართლიანად უნდა გაუნაწილდეს საქართველოს, სამინისტროსთან შეთანხმებული პირობების საფუძველზე.

2. საქართველოში წარმოშობილ გენეტიკურ რესურსებთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის ხელმისაწვდომობის შედეგად მიღებული სარგებელი სამართლიანად უნდა განაწილდეს ასეთი ცოდნის მატარებელ პირებზე, ამ ტრადიციული ცოდნის მქონე პირებთან და სამინისტროსთან შეთანხმებული პირობების საფუძველზე.

3. სარგებელი კანონის ამ თავის მიზნებისთვის შეიძლება იყოს ფინანსური და არაფინანსური, მათ შორის, ნაგოიას ოქმის დანართით განსაზღვრული სარგებელი.

მუხლი 88. გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის ნებართვა და ხელშეკრულება გამოყენებასა და სარგებლის განაწილებაზე

1. საქართველოში in-situ და ex-situ არსებულ გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობა საჭიროებს „საქართველოში არსებული გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის ნებართვას“ და ხელშეკრულებას სარგებლის განაწილებაზე. აღნიშნული შეზღუდვა არ ვრცელდება რესურსის საგანმანათლებლო მიზნებისთვის ხელმისაწვდომობაზე.

2. ამ მუხლით განსაზღვრული ნებართვის მაძიებელი და ხელშეკრულების მხარე შეიძლება იყოს საქართველოს მოქალაქე ან უცხო ქვეყნის მოქალაქე პირი, რომელიც ეწევა სამეცნიერო - კვლევით საქმიანობას.

3. უცხო ქვეყნის მოქალაქეობის მქონე მკვლევარი, რომელიც სამინისტროს მიმართავს ნებართვის მოსაპოვებლად და ხელშეკრულების დასადებად, ვალდებულია განაცხადს დაურთოს საქართველოს მოქალაქეობის მქონე მკვლევართან პარტნიორობის დამადასტურებელი ხელშეკრულება.

4. განაცხადი შეიტანება სამინისტროში წერილობითი ფორმით. განაცხადი

უნდა აკმაყოფილებდეს „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ” საქართველოს კანონით და საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს და ასევე თან უნდა ერთვოდეს შემდეგი ინფორმაცია:

- ა) განმცხადებლის საიდენტიფიკაციო მონაცემები;
- ბ) ინფორმაცია გენეტიკური რესურსების შესახებ, რომელზეც ხელმისაწვდომობა უნდა იქნეს ნებადართული (ქართული და სამეცნიერო (ლათინური) დასახელება, ადგილმდებარეობა, რაოდენობა, ვადა);
- გ) გენეტიკური რესურსების გამოყენების მიზანი;
- დ) მოსალოდნელი სარგებლის საქართველოსთვის განაწილების ფორმისა და მოცულობის შესახებ;
- ე) იმ შემთხვევაში, როდესაც არსებობს გენეტიკური რესურსის გამოყენებასთან დაკავშირებული სპეციფიკური ტრადიციული ცოდნა, ასეთი ცოდნის მატარებლის/მატარებლების წინასწარი ინფრომირებული თანხმობა და ხელშეკრულება ურთიერთშეთანხმებული პირობებით გამოყენებისა და სარგებლის განაწილების შესახებ;
- ვ) გენეტიკური რესურსების/ტრადიციული ცოდნის გამოყენებით მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების თაობაზე საქართველოს მოქალაქე და უცხო ქვეყნის მოქალაქე მკვლევარს შორის დადებული ხელშეკრულების დამოწმებული ასლი (ნებართვის მაძიებელი უცხო ქვეყნის მოქალაქე მკვლევარის შემთხვევაში).

მუხლი 89. ადმინისტრაციული წარმოება

1. ნებართვის გაცემის მიზნით სამინისტროში ადმინისტრაციული წარმოება ხორციელდება ამ კანონის, „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ” საქართველოს კანონისა და საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის საფუძველზე, მარტივი ადმინისტრაციული წარმოების წესით.

2. სამინისტრო ამოწმებს განცხადების შესაბამისობას დადგენილ მოთხოვნებთან. სამინისტრო უფლებამოსილია განმცხადებელს მოსთხოვოს დამატებითი ინფორმაციის წარდგენა, რამდენადაც ეს აუცილებელია გადაწყვეტილების მისაღებად.

3. სამინისტრო გადაწყვეტილებას ნებართვის გაცემის შესახებ იღებს განაცხადის წარმოებაში მიღებიდან 30 სამუშაო დღის ვადაში.

4. სამინისტრო გადაწყვეტილებას ნებართვის გაცემის, მასში ცვლილების შეტანის, მისი მოქმედების შეჩერების ან განახლების ან მისი გაუქმების შესახებ აქვეყნებს კანონმდებლობით დადგენილი წესების დაცვით.

5. გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის ნებართვის ფორმა განისაზღვრება დებულებით „გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის

ნებართვის ფორმის დამტკიცების თაობაზე”, რომელსაც ამტკიცებს მინისტრი. ნებართვა, სულ მცირე, უნდა მოიცავდეს ნაგოიას ოქმის მე-17 მუხლის მე-4 პუნქტში ჩამოთვლილ ინფორმაციას.

6. ნებართვის გაცემის პროცედურის ხარჯებს ანაზღაურებს ნებართვის მამდიებელი. ხარჯების ანაზღაურება ხდება კანონმდებლობით დადგენილი წესების დაცვით.

7. ნებართვის მიმღები უფლებამოსილია მასალის შეგროვება და ამოღება მოახდინოს მხოლოდ ნებართვით გათვალისწინებულ გეოგრაფიულ ადგილებში და რაოდენობით.

8. გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის ნებართვის საფუძველზე მოპოვებულ რესურსებზე მესამე პირების დაშვების შემთხვევაში ნებართვის მფლობელი ვალდებულია უზრუნველყოს მესამე პირების მიერ ნებართვით და ხელშეკრულებით დადგენილი ვალდებულებების შესრულება.

მუხლი 90. გენეტიკურ რესურსებზე დაშვებისა და მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების ხელშეკრულება

1. გენეტიკური რესურსების და მასთან დაკავშირებული ტრადიციული ცოდნის გამოყენებასთან და მიღებული სარგებლის სამართლიან განაწილებასთან დაკავშირებული ურთიერთობა უნდა მოწესრიგდეს მხარეებს შორის დადებული ხელშეკრულებით.

2. ხელშეკრულების ერთი მხარე არის სამინისტრო ან საქართველოს სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულება, რომელზეც სამინისტრომ მოახდინა უფლებამოსილების დელეგირება, ხოლო მეორე მხარე - გენეტიკურ რესურსებზე დაშვებით დაინტერესებული უცხო ქვეყნის მოქალაქე მკვლევარი, რომელიც წარმოდგენილი უნდა იყოს შესაბამისი უფლებამოსილი პირით.

3. გენეტიკურ რესურსებზე დაშვებისა და მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების ხელშეკრულების სტანდარტულ ფორმას ამტკიცებს მინისტრი.

4. ხელშეკრულებით უზრუნველყოფილი უნდა იყოს, რომ სამინისტრომ, რომელიც გასცემს გენეტიკური რესურსებით სარგებლობის უფლებას, მიიღოს სარგებელი, რომელიც გამომდინარეობს გენეტიკური რესურსებით სარგებლობისგან. უნდა გაიმიჯნოს მონეტარული (კომერციული) და არამონეტარული (არაკომერციული) სარგებელი.

5. ხელშეკრულება, სულ მცირე, უნდა შეიცავდეს დათქმას:

- ა) ხელმისაწვდომობის პირობების შესახებ;
- ბ) ნებადართული კვლევისა და განვითარების შესახებ;

- გ) კვლევისა და კვლევის შედეგების შემდგომი განვითარებისგან მიღებული ცოდნის გადაცემის შესახებ;
- დ) სარგებლის განაწილების წესისა და პირობების შესახებ;
- ე) ინტელექტუალური საკუთრების უფლების შესახებ;
- ვ) მესამე პირებზე გენეტიკური რესურსებისა და კვლევის შედეგების გადაცემის პროცედურისა და პირობების შესახებ;
- ზ) გენეტიკური რესურსების გამოყენების მიზნების შეცვლის შემთხვევაში ნებართვაში ცვლილების შეტანის აუცილებლობის შესახებ;
- თ) მხარეთა შორის წარმომოხილი დავის გადაწყვეტის წესის შესახებ.

მუხლი 91. სხვა ქვეყნებიდან შემოტანილი გენეტიკური რესურსებით სარგებლობა

1. იმ გენეტიკური რესურსების საქართველოს ტერიტორიაზე გამოყენება, რომლის წარმომობის ქვეყანა არ არის საქართველო და ხორციელდება სხვა ქვეყნის შესაბამისი უფლებამოსილი ორგანოს მიერ გაცემული ნებართვის (მისი ექვივალენტური დოკუმენტის) საფუძველზე, საჭიროებს ამ მუხლით დადგენილ წინასწარ შეტყობინებას.

2. საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ სამინისტროში შეტანილი შეტყობინება სულ მცირე უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას:

- ა) პროექტის ხელმძღვანელობაზე, შესაბამისად, პასუხისმგებელ პირებზე;
- ბ) დაგეგმილ საქმიანობაზე;
- გ) სარგებლის განაწილებაზე.

3. სამინისტრო ამოწმებს საქმიანობის შესაბამისობას ნებართვის პირობებთან. უარყოფითი დასკვნის შემთხვევაში, სამინისტრო ინფორმაციას აწვდის გენეტიკური რესურსის წარმომობის ქვეყანას. წარმომობის ქვეყნის მოთხოვნის შემთხვევაში, სამინისტრო იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის აკრძალვის შესახებ.

4. საქმიანობის განმახორციელებელი უფლებამოსილია განცხადების წარდგენიდან ერთი თვის გასვლის შემდეგ დაიწყოს დაგეგმილი საქმიანობა, თუ კი სამინისტრო აღნიშნულ ვადაში არ იღებს გადაწყვეტილებას საქმიანობის განხორციელებაზე უარის თქმის შესახებ.

მუხლი 92. საზღვარგარეთ წარმომოხილი (უცხოური) გენეტიკური რესურსების კომერციალიზაცია

1. საზღვარგარეთ წარმომოხილი (უცხოური) გენეტიკური რესურსების საქართველოში გამოყენებით მიღებული პროდუქტის საბოლოო განვითარების

ეტაპზე, მკვლევარმა უნდა შეატყობინოს პროდუქტის ზედამხედველობაზე უფლებამოსილ უწყებას.

2. უფლებამოსილი სამინისტროსათვის წარდგენილი შეტყობინება უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) პასუხისმგებელი პირი;
- ბ) პროდუქტის დახასიათება;
- გ) გენეტიკური რესურსი, რომლისგანაც მიღებული იქნა პროდუქტი;
- დ) მოსალოდნელი შემოსავალი პროდუქტიდან;
- ე) საზღვარგარეთის ქვეყანასთან ურთიერთშეთანხმებული პირობები;
- ვ) სარგებლის გათვალისწინებული განაწილება.

3. უფლებამოსილი უწყების შეტყობინების საფუძველზე, სამინისტრომ უნდა შეამოწმოს შესაბამისობა გენეტიკური რესურსის წარმოშობის ქვეყანასთან ურთიერთშეთანხმებულ პირობებთან და კანონმდებლობასთან. უარყოფითი დასკვნის შემთხვევაში სამინისტრომ უნდა შეატყობინოს გენეტიკური რესურსის წარმოშობის ქვეყანას. წარმოშობის ქვეყნის მოთხოვნის საფუძველზე სამინისტრო ადგენს მკვლევარის ვალდებულებას მიღებული სარგებლის წარმოშობის ქვეყნისათვის სამართლიან განაწილებაზე.

მუხლი 93. გენეტიკური რესურსით სარგებლობის რეგისტრაცია

1. სამინისტრო ქმნის გენეტიკური რესურსით სარგებლობის ელექტრონულ რეესტრს.

2. სამინისტროს ნებართვის გაცემიდან ერთი თვის ან შეტყობინების მიღებიდან სამი თვის ვადაში რეესტრში შეაქვს განზრახული საქმიანობა და ინფორმაციას უგზავნის ნაგოიას სამდივნოს.

3. ამ მუხლით განსაზღვრული რეესტრის ფორმა და წარმოების წესი განისაზღვრება მინისტრის ბრძანებით.

მუხლი 94. ყოველწლიური ანგარიში

გენეტიკური რესურსების გამოყენებით საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია ყოველი წლის 15 დეკემბრამდე სამინისტროში წერილობით წარადგინოს წინა წლის საქმიანობის ანგარიში, რომელიც უნდა შეიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- ა) ინფორმაცია პროექტის ხელმძღვანელობაზე, შესაბამისად, პროექტზე პასუხისმგებელ პირებზე;
- ბ) ინფორმაცია კვლევის მიმდინარეობის ეტაპებზე და შედეგებზე;

- გ) სარგებლის ხელმისაწვდომობაზე;
- დ) ინფორმაციის კონფიდენციალობაზე.

მუხლი 95. კონფიდენციალობა

1. იმ შემთხვევაში, როდესაც ხდება გენეტიკური რესურსების კომერციული კვლევა და განვითარება, ნებართვის მიმღები უფლებამოსილია შეზღუდოს მასალებზე, შედეგებზე და ამ კანონის 87-ე მუხლით გათვალისწინებულ ანგარიშებზე ხელმისაწვდომობა, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც უშუალოდ არიან ჩართულნი კვლევაში და რომლებსაც აქვთ ვალდებულება დაიცვან ამ შეთანხმებით დადგენილი მოთხოვნები.
2. ხელშეკრულების თითოეული მხარე ვალდებულია დაიცვას მეორე მხარის მიერ მოწოდებული ინფორმაციის კონფიდენციალურობა და არ გადასცეს ის მესამე პირებს მომწოდებლის წინასწარი წერილობითი თანხმობის გარეშე.
3. ინფორმაციის კონფიდენციალობა არ ვრცელდება იმ ინფორმაციაზე, რომელიც კანონის თანახმად ითვლება საჯარო ინფორმაციად.
4. მხარეთა ვალდებულება ინფორმაციის კონფიდენციალურობის შესახებ ვრცელდება ხელშეკრულების მოქმედების დასრულების შემდგომაც.

მუხლი 96. ნებართვის მიმღების ვალდებულებები

1. ნებართვის მიმღები იღებს პასუხისმგებლობას მიმწოდებლის, მისი წარმომადგენლის და აგენტების ყველა დანაკარგზე, მიყენებულ ზიანზე (ადამიანებსა თუ ქონებაზე), ხარჯებზე, პრეტენზიებზე, მოთხოვნებზე, რომელიც გამომდინარეობს მიმღების მიერ გენეტიკური მასალების გამოყენებიდან, კვლევის შედეგების, პუბლიკაციებისა და ანგარიშების გამოყენებიდან და გამჟღავნებიდან.
2. ნებართვის მიმღები იღებს სრულ პასუხისმგებლობას, რომ მისი მოქმედება შეესაბამება მიმღების ქვეყნის და საერთაშორისო კანონმდებლობასა და პოლიტიკას საკარანტინო და ბიოუსაფრთხოების რეგულირების სფეროში, ასევე, იმპორტის, დამუშავების, ტრანსპორტირების, შენახვის, გამოყენების მომწესრიგებელ ნორმებს.
3. ნებართვის მიმღები ადასტურებს, რომ მის მიერ მოწოდებული ყველა ინფორმაცია, რომელიც დაკავშირებულია გენეტიკურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის უფლების მოპოვებასთან არის სწორი და სრულყოფილი.

თავი IX

პასუხისმგებლობა ბიომრავალფეროვნებისათვის მიყენებულ ზიანზე

მუხლი 97. მოწესრიგების მიზანი

1. ამ თავის მიზანია საქმიანობით გამოწვეული სახეობებისა და ჰაბიტატების მნიშვნელოვანი დაზიანების პრევენციისა და აღმოფხვრის სამართლებრივი რეგულირება, „დამბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად.

2. სამრეწველო ავარიის ან/და ფიზიკური ან იურიდიული პირის ან სხვა ორგანიზაციული წარმონაქმნის მიერ განხორციელებული უკანონო ქმედების შედეგად ბიომრავალფეროვნებისათვის მიყენებულ ზიანზე პასუხისმგებლობის საკითხს აწესრიგებს „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

მუხლი 98. საქმიანობით გამოწვეული ზიანი

1. საქმიანობა, რომელიც მკაცრად დაცულ და დაცულ სახეობების პოპულაციებზე და ჰაბიტატებზე, ეკოსისტემურ სერვისებზე და ფუნქციებზე მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენას ახდენს ან იწვევს უარყოფით შეუქცევად ცვლილებებს, ხორციელდება ალტერნატივების შემოწმების საფუძველზე, რომელიც ადასტურებს, რომ საქმიანობის მიზანი არ მიიღწევა სხვა საშუალებით, რომელიც გამორიცხავს ან მინიმუმამდე დაიყვანს ზიანს.

2. დაუშვებელია საქმიანობა, როდესაც დაგეგმილი საქმიანობის შედეგად შეუძლებელი ხდება ამ კანონით დაცული სახეობების ინდივიდებსა და მისი საარსებო გარემოსათვის მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენის თავიდან აცილება ან გამასწორებელი ღონისძიებების განხორციელება და ბუნებისა და ლანდშაფტის დაცვის ინტერესები აღემატება საქმიანობის განხორციელების ინტერესებს.

3. თუ კი საქმიანობა იწვევს ამ კანონით დაცულ ჰაბიტატებზე მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენას, საქმიანობა დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ინტერესთა შეპირისპირების საფუძველზე, საჯარო ინტერესების დაცვის განსაკუთრებული უპირატესი მიზანი ამას ამართლებს და არ არსებობს საქმიანობის სხვა ტერიტორიაზე ან ნაკლები ხელყოფით განხორციელების ალტერნატიული შესაძლებლობა.

4. საქმიანობის განხორციელებაზე განსაკუთრებული ინტერესი არსებობს იმ შემთხვევაში, როდესაც ეს გამოწვეულია:

ა) მაღალი სოციალური ან ეკონომიკური ინტერესებით;

ბ) ტყის, დაცული ტერიტორიების, ველური ფლორისა და ფაუნის დაცვის და ბუნებრივი ჰაბიტატების შენარჩუნების ან გარემოს დაცვის სხვა უპირატესი მიზნებით;

გ) მოსავლისათვის, შინაური პირუტყვისათვის, თევზჭერისათვის განკუთვნილი წყლების და სხვა სახის ქონებისათვის სერიოზული ზიანის თავიდან აცილების

მიზნებით;

დ) კვლევისა და განათლების, ან ასეთი სახეობების პოპულაციის აღდგენის და გარემოში დაბრუნების და ამ მიზნებისათვის მათი მოშენების, მცენარეების (ხელოვნური გამრავლების ჩათვლით) მიზნებით.

5. სახეობების ინდივიდებზე ან/და მათი საარსებო გარემოსათვის მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენა არ არის სახეზე, როდესაც:

ა) უარყოფითი ცვლილება უფრო ნაკლებია, ვიდრე ბუნებრივი პროცესებით გამოწვეული უარყოფითი შედეგები, რომელიც შესაბამისი სახეობის ან საარსებო გარემოსთან მიმართებით ნორმალურ პროცესად განიხილება;

ბ) უარყოფითი ცვლილებები, რომელიც გამოწვეულია ბუნებრივი მოვლენებით ან როდესაც ჩარევა გამოწვეულია გარემოს შენარჩუნების მიზნით განხორციელებული სავალდებულო ღონისძიებებით;

გ) მიყენებულია ისეთი ზიანი, რომელიც ყოველგვარი ჩარევის გარეშე მოკლე დროში ექვემდებარება ბუნებრივ რეგენერირებას და პირვანდელ ან უკეთეს მდგომარეობაში აღდგენას.

6. ტერიტორიის ამ კანონით განსაზღვრული საერთო და საქართველოს ტყის კოდექსით გათვალისწინებული სპეციალური სარგებლობა, აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო, ნადირობის და თევზჭერის მიზნებისთვის გამოყენება არ შეიძლება შეფასდეს მნიშვნელოვან უარყოფით ზეგავლენად, თუ კი აღნიშნული საქმიანობა ხორციელდება შესაბამისი კანონმდებლობის მოთხოვნების დაცვით.

7. ამ მუხლით გათვალისწინებული ალტერნატივების შემოწმების და ინტერესთა შეპირისპირების შედეგები უნდა აისახოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების დოკუმენტში. თუ კი საქმიანობა არ ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას, საქმიანობის განხორციელების უფლების მოპოვებაზე წარდგენილი განცხადება უნდა შეიცავდეს ანგარიშს აღნიშნული მოთხოვნის დაკმაყოფილების თაობაზე.

მუხლი 99. ზიანის ანაზღაურების წესი

1. საქმიანობის განმახორციელებელი ვალდებულია თავიდან აიცილოს სახეობების ინდივიდებსა და ჰაბიტატებზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზეგავლენა, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ მისი თავიდან აცილება შეუძლებელია, ის ვალდებულია განახორციელოს გამასწორებელი ღონისძიებები, რომლის მიზანია დაზიანებული ბუნებრივი რესურსების აღდგენა, რეაბილიტაცია ან გაუმჯობესება. გამასწორებელი ღონისძიებები მოიცავს პირველად, სანაცვლო ან საკომპენსაციო რემედიაციას.

2. პირველადი რემედიაცია გულისხმობს გამასწორებელ ღონისძიებებს,

რომლებიც საუკეთესოა დაზიანებული ბუნებრივი რესურსისა და მისი სარგებლის პირვანდელ მდგომარეობაში დასაბრუნებლად; ასეთი ვალდებულება არსებობს იმ შემთხვევაში, თუ კი შესაძლებელია სახეობების და ჰაბიტატების პირვანდელ მდგომარეობაში მოყვანა და თვისობრივი მახასიათებლების აღდგენა.

3. სუბსტიტუციური (სანაცვლო) რემედიაცია მოიცავს გამასწორებელ ღონისძიებებს, რომლებიც საუკეთესოა დაზიანებული ბუნებრივი რესურსის ან მომსახურებების პირვანდელ მდგომარეობაში დაბრუნების ტოლფასი ღონის მიღწევისათვის დაზიანებულ ან ალტერნატიულ ტერიტორიაზე, რომელთა გატარების შედეგად მიღწეული შედეგი იგივეა, რაც დაზიანებული ტერიტორიის საწყის მდგომარეობაში დაბრუნების შემთხვევაში იქნებოდა; სუბსტიტუციური (სანაცვლო) რემედიაცია ხორციელდება იმ შემთხვევაში, როდესაც შესაძლებელია სახეობებისა და ჰაბიტატების მხოლოდ პირვანდელი მდგომარეობის და ფუნქციონალური ღირებულების ტოლფასი მდგომარეობის აღდგენა.

4. პირველადი და სუბსტიტუციური ღონისძიების ჩანაცვლება ფულადი საკომპენსაციო რემედიაციით დასაშვებია თუ:

ა) აღნიშნული ღონისძიებები ვერ სრულდება სათანადოდ;

ბ) დაკავშირებულია დიდ ხარჯებთან (რაც არაპროპორციულია გარემოსათვის მოტანილ სარგებელთან);

გ) ვერ აღადგენს პირველად მდგომარეობას ან ექვივალენტურ მდგომარეობას სხვა ტერიტორიაზე.

5. საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე მიყენებული ზიანის ოდენობის დადგენის წესი და პროცედურები განისაზღვრება „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული ნორმატიული აქტით.

თავი X. პასუხისმგებლობა ამ კანონის მოთხოვნების დარღვევისათვის

მუხლი 100. პასუხისმგებლობის დაკისრება

1. ამ კანონით დადგენილი სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვის წესების დარღვევა იწვევს საქართველოს სისხლის სამართლისა და საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსებით დადგენილ პასუხისმგებლობას.

2. პასუხისმგებლობის დაკისრება არ ათავისუფლებს სამართალდარღვევის ჩამდენს კანონის დარღვევით მიყენებული ზიანის დადგენილი ოდენობითა და წესით ანაზღაურებისაგან.

თავი XI გარდამავალი დებულებანი

მუხლი 101. კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით მისაღები/გამოსაცემი ნორმატიული აქტები

1. მინისტრმა 2022 წლის 1 იანვრამდე უნდა გამოსცეს შემდეგი ბრძანებები:

ა) „გარეულ ცხოველთა რაოდენობის რეგულირების წესის შესახებ“;

ბ) „საქართველოს წითელი ნუსხის კომისიის შექმნისა და დებულების დამტკიცების შესახებ“;

გ) „საქართველოს მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და ჰაბიტატების ნუსხის კომისიის შექმნისა და დებულების დამტკიცების შესახებ“;

დ) „მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და ჰაბიტატების ნუსხაში შეტანილ მცენარეთა პლანტაციური მეურნეობის და ცხოველთა სახეობების ტყვეობაში გამრავლების/ხელოვნურად მოშენების მეურნეობების რეესტრის წარმოების და მკაცრად დაცული და დაცული სახეობების და ჰაბიტატების ნუსხაში შეტანილი ცხოველების მარკირების წესის შესახებ“;

ე) „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) II დანართში შეტანილ მცენარის ხელოვნურად მოშენების ან მართულ მეურნეობაში არსებული რესურსის ოდენობის თაობაზე დასკვნის გაცემის წესის შესახებ“;

ვ) „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობების ტყვეობაში გამრავლების ან ხელოვნურად მოშენების საწარმოთა/მართული მეურნეობების რეგისტრაციის წესის შესახებ“;

ზ) „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ 1973 წლის 3 მარტის ქ. ვაშინგტონის კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობების ნიმუშის ექსპორტის დაიმპორტის ნებართვის და კომერციული მიზნით ექსპორტისათვის კონვენციის მეორე დანართში შეტანილი მცენარეთა სახეობების ნიმუშების ბუნებაში მოპოვების ლიცენზიის ფორმის დამტკიცების შესახებ“;

თ) „გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ კონვენციის (CITES) დანართებში

შეტანილი სახეობების ნიმუშების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვის” და წარმოშობის სერტიფიკატის ფორმების დამტკიცების შესახებ“;

ო) „გენეტიკური რესურსების ხელმისაწვდომობის ნებართვის ფორმის დამტკიცების თაობაზე“;

კ) „გენეტიკურ რესურსებზე დაშვებისა და მიღებული სარგებლის სამართლიანი განაწილების ხელშეკრულების სტანდარტულ ფორმის დამტკიცების შესახებ“.

2. საქართველოს მთავრობამ 2022 წლის 1 იანვრამდე უნდა მიიღოს შემდეგი დადგენილებები:

ა) „ველურ მცენარეთა და გარეულ ცხოველთა გარემოდან ამოღებისა და სარგებლობის წესის შესახებ“ დებულება;

ბ) „ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის სახელმწიფო სისტემის შესახებ“;

გ) „საერთაშორისო ხელშეკრულებებით განსაზღვრულ საერთაშორისო ქსელებში ჩართული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის წესის შესახებ“ დებულება;

დ) „მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ადგილობრივი მნიშვნელობის ბუნებრივი ტერიტორიების, იშვიათი ბუნებრივი და ბუნებრივ-კულტურული წარმონაქმნების, მცენარეებისა და მათი საარსებო გარემოს დაცვის წესების დადგენის, გამწვანებული ტერიტორიების მოვლა-პატრონობის და მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის ტექნიკური რეგლამენტი“.

მუხლი 102. გარდამავალი მოწესრიგება

„გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ კონვენციის (CITES) დანართებში შეტანილი სახეობების ნიმუშების ექსპორტის, იმპორტის, რეექსპორტისა და ზღვიდან ინტროდუქციის ნებართვის” ფორმების კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესებით რეგისტრაციამდე ძალას ინარჩუნებს მოქმედი ფორმები.

თავი. XII

დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 103. კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით ძალადაკარგული საკანონმდებლო აქტები

ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად გამოცხადდეს

„საქართველოს „წითელი ნუსხისა“ და „წითელი წიგნის“ შესახებ საქართველოს კანონი.

მუხლი 104. კანონის ამოქმედება

ეს კანონი ამოქმედდეს 2023 წლის 1 იანვრიდან.

საქართველოს პრეზიდენტი

სალომე ზურაბიშვილი